

**T.C.
GAZI ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**TÜRKİYE'DE RESİM SANATI
ÇERÇEVESİNDE DİJİTAL-STİLİZASYON
UYGULAMALARININ İRDELENMESİ**

DİLEK SOĞAY

BİLEŞİK SANATLAR ANASANAT BİLİM DALI

ŞUBAT 2019

**TÜRKİYE'DE RESİM SANATI ÇERÇEVESİNDE
DİJİTAL-STİLİZASYON UYGULAMALARININ İRDELENMESİ**

Dilek SOGAY

DANIŞMAN Dr. Öğr. Üyesi Cengiz SAVAŞ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BİLEŞİK SANATLAR ANASANAT BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

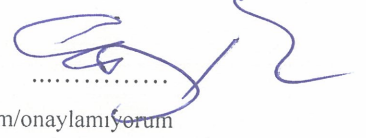
ŞUBAT 2019

Dilek SOGAY tarafından hazırlanan “Türkiye’de Resim Sanatı Çerçevesinde Dijital-Stilizasyon Uygulamalarının İrdelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Bileşik Sanatlar Anasanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Cengiz SAVAŞ

Güzel Sanatlar Eğitim Bölümü, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Başkan : Doç. Dr. Ayşegül TÜRK

Sanat Ve Tasarım Fakültesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

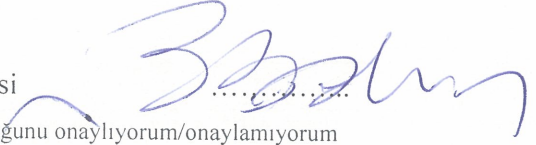
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Baytekin BALCI

Güzel Sanatlar Eğitim Bölümü, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

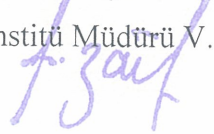

Tez Savunma Tarihi: 04/02/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZAİF

Enstitü Müdürü V.

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Dilek SOGAY

04/02/2019

TÜRKİYE’DE RESİM SANATI ÇERÇEVESİNDE DİJİTAL-STİLİZASYON
UYGULAMALARININ İRDELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Dilek SOĞAY

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Şubat 2019

ÖZET

Günümüzde ve gelecekte oluşturulacak yeni bilgilerin birçok disiplinin ortak çalışması sonucu ortaya çıkması öngörüsü doğrultusunda disiplinler yeni bilgi ve çözümlere ulaşma çabası içinde kendi alanları dışında bir bakış açısına ihtiyaç duymakta ve bu sebeple sınırlarını kaldırarak birbirleriyle işbirliği içinde çalışmalarının yollarını aramak için yararlı olunacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak Türkiye’de resim sanatı çerçevesinde dijital-stilizasyon uygulamalarının irdelenmesi araştırmanın amacı olarak belirlenmiştir.

Bilim Kodu : 404.7.016
Anahtar Kelime : Dijital, Stilizasyon, İrdeleme
Sayfa Adedi : 153
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Cengiz Savaş

THE SCRUTINY OF DIGITAL STYLIZATION APPLICATIONS FOR
PAINTING ART IN TURKEY

(Master Thesis)

Dilek SOGAY

GAZİ UNIVERSITY
ENSTITUTE OF FINE ARTS

February 2019

ABSTRACT

It is predicted that new information which will be composed today and in future comes out in consequence of the common study of lots of diciplines. In this regard, diciplines need new perspectives that are out of their own areas to reach new information and solutions. Therefore, it is thought that it is useful that diciplines search the methods to collaborate with each other by removing their own bounds. Based on this idea, this study's aim is determined as scrutiny of digital stylization applications for painting art in Turkey.

Science Code : 404.7.016

Keywords : Digital, Stylization, Deliberation

Page Number : 153

Supervisor : Asisst. Prof. Dr. Cengiz Savaş

TEŐEKKÖR

Tez yazım sürecim boyunca kendisinden çok Şey öğrendiğim, beni onurlandıran danıŐmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Cengiz SAVAŞ'a, tüm yardım ve desteği için teŐekkürlerimi sunarım. Sonsuz desteğinden dolayı Aileme ve Annem Hayriye SOGAY'a, teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
RESİMLERİN LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Alt Amaçlar	6
1.5. Araştırmanın Önemi	8
1.6. Sınırlılık.....	8
2. YÖNTEM	9
2.1. Araştırmanın Modeli	9
2.2. Evren ve Örneklem.....	9
2.3. Verilerin Toplanma Süreci	10
2.4. Verilerin Analizi.....	10
3. RESİMDE TEMA OLARAK KALABALIK VE SOKAK.....	11
3.1. Sokak Kültürü'nün Oluşması ve Sosyalleşme	11
3.2. Kalabalığın Sokağa Etkisi	13
3.3. Sokak Kültürü Açısından Resim Sanatında Kalabalık İmgesi.....	17
3.4. Sanat Nesnesi Olarak Kalabalık ve Sokak	22
3.5. Kalabalık ve Sokak Kültürünü Konu Alan Sanatçılardan Örnekler	24
4. DİSİPLİNLER ARASI SANATIN OLUŞUMU GELDİĞİ NOKTA VE DİJİTAL SANAT	29
4.1. Disiplinlerarası Sanat	29

4.2. Disiplinlerarası Sanatın Oluşumu.....	29
4.3. Disiplinlerarası Başlığı Konu Edinme Amacı	30
4.4. Dijital Sanat – Dijital Stilizasyon	31
4.5. Dijital Sanatın İlk Örnekleri	32
4.6. Türkiyede İlk Dijital Uygulaması.....	33
4.7. İnternet ve Ağ.....	34
4.8. Konunun Uygulama Düzeyinin Anlatımı.....	35
4.8.1. Görsel medyada dijital ürün yaratma teknikleri.....	35
4.8.2. Fotoğraflarla montaj.....	35
4.8.3. Akıllı telefon üzerinde fotoğraflarla montaj.....	37
5. RESİM SANATI ÇERÇEVESİNDE DİJİTAL STİLİZASYON UYGULAMALARININ İRDELENMESİ	39
5.1. Resim Sanatında Konuyla İlgili Örnekler Veren Yabancı Sanatçılar	39
5.2. Türkiye’de Dijital Sanat Üzerine 1995/2018 Arası Eser Veren Sanatçılar	44
6. UYGULAMALAR	57
6.1. Dijital Teknoloji Katkısıyla Yapılan Çalışmaların Aşamaları	57
6.1.2. Dijital teknoloji ile farklı disiplinler arası geçiş yapma	59
6.1.3. Dijital teknolojinin, hayal gücünün gelişmesine katkısı	63
6.1.4. Dijital teknolojinin zengin kompozisyonlar elde edilmesine katkısı	68
6.1.5. Dijital teknoloji ile kompozisyon üzerinde değişiklik yapma kolaylığı.....	73
6.1.6. Dijital teknolojinin renk zenginliği elde edilmesinde katkısı.....	79
7. SONUÇ	89
KAYNAKLAR	91
EKLER.....	93
EK-1. Görseller dizini	95

EK-2. Bazı Yabancı Sanatçıların Eser Örneklerinin Künyeleri.....	99
EK-3. Bazı Yabancı Sanatçıların “Dijital” Temalı Eser Örneklerinin Künyeleri.	109
EK-4. Bazı Türk Sanatçıların “Dijital” Temalı Eser Örneklerinin Künyeleri	115
EK-5. Resimler Listesi Künyesi.....	127
ÖZGEÇMİŞ	151

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim 3.1.	Pieter Bruegel, “Çocuk Oyunları”, 1560 Tuval Üzerine Yağlı boya, 118 x 161cm, Sanat Tarihi Müzesi, Viyana, Avusturya	18
Resim 3.2.	Van Rijn REMBRANDT “Gece Nöbeti”, 1653, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 363 x 437 cm, British Müzesi, Londra İngiltere, “Özel Koleksiyon”	19
Resim 3.3.	Georges Seurat, “La Grande Jatte”, 1884, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 207 x 308 cm Chicago Sanat Enstitüsü, ABD	20
Resim 3.4.	Georges Seurat. “Bathers at Asnières “, 1884, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 500 x 322 cm, Sanat Enstitüsü ABD	21
Resim 3.5.	James Ensor, “İnsa’nın Brüksel’e Girişi”, 1888, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 258 x 431 cm, S.Paul Müzesi, Los Angeles	23
Resim 3.6.	Pierre-Auguste Renoir, “Luncheon of the Boating Party”, 1880/1881, Tuval Üzerine Yağlı Boya	24
Resim 3.7.	Pierre-Auguste Renoir “Mövlün de la Galette’ta Eğlence”, 1876, Tuval Üzerine Yağlı Boya	25
Resim 3.8.	Camille Pissarro, Montmartre Bulvarı, Kesit, 1889, Tuval Üzerine Yağlı Boya	26
Resim 3.9.	Camille Pissarro, “Avenue De Opera” 1889, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 25 x 35 cm, Özel Koleksiyon	27
Resim 5.1.	Michael Noll, 1960, Ninety Parallel Sinusoids	40
Resim 5.2.	Lillian Schwartz - After Picasso, 1987	41
Resim 5.3.	David Hockney, 2008, İmmersive Experince, Post-Photographique, Fotomontaj, Paris	42
Resim 5.4.	David Hockney, 1985, Place Fursterberg, 88,9 X 80 cm (35+31 1/2 in) Fotomontaj, Collection of the Artist, Paris	43
Resim 5.5.	David Hockney, 1986, Photographic Collece, 198 X 282 cm (78 X 111 in), Fotomontaj, Collection of the Artist, Paris	43
Resim 5.6.	Ansen Atilla, 2005, Plan-E”	45
Resim 5.7.	Ansen, Atilla (2005) “Plan-E”, 102 x 185 cm (40.2 x 72.8 in.)	46
Resim 5.8.	Hamdi Telli, (2008), Dijital Art	49
Resim 5.9.	Hamdi Telli, 2008, Digital Art	49

Resim 5.10. Burak Arıkan, 2013, Mülksüzleştirme Ağları, Özel Yazılım, Dokunmatik Ekran	50
Resim 5.11. Burak Arıkan, 2013, Mülksüzleştirme Ağları, Özel Yazılım, Dokunmatik Ekran	51
Resim 5.12. Murat Germen, 2015, Muta-Morfaz/Muta-Morphosis, İstanbul Galata Tower	51
Resim 5.13. Murat Germen, 2014, Muta-Morfaz/Muta-Morphosis, İstanbul Exploding	52
Resim 5.14. Ali Alışır,2012, Sanal Savaşlar, Photoshop.....	52
Resim 5.15. Ali Alışır, 2012, Sanal Mekanlar Photoshop.....	53
Resim 5.16. Emre Turhal, (2014).”Digital Art”	54
Resim 5.17. Emre Turhal, (2014).”Digital Art”	54
Resim 6.1. Dilek, Sogay, Sokak ve Kalabalık, 2013. 120 x 100 cm.....	57
Resim 6.2. Dilek, Sogay,Sokak, 2013Tuval Üzerine Yağlı Boya.....	59
Resim 6.3. Dilek Sogay, Dijital /Stilizasyon 1, 2013.....	61
Resim 6.4. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 2, 2015.....	62
Resim 6.5. Dilek Sogay,Sokakata ki Avanak,2013, tuval üzerine yağlı boya, 120 *100.....	64
Resim 6.6. Dilek Sogay, sokak 1, 2013, tuval üzerine yağlıboya 75 x 100	65
Resim 6.7. Dilek Sogay, Sokak ve Kalabalık 1, 2013,tuval üzerine yağlıboya 45 x 60	66
Resim 6.8. Dilek Sogay, Sokak ve Kalabalık 2, 2015,tuval üzerine yağlıboya,75 x 100	67
Resim 6.9. Dilek Sogay, Sokak ve Kalabalık 3,2015, Kağıt üzerine suluboya, 20 x 20	68
Resim 6.10. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 3, 2015	70
Resim 6.11. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 4, 2015	71
Resim 6.12. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 5, 2015	72
Resim 6.13. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 6, 2015	73
Resim 6.14. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 7, 2015	74

Resim 6.15. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 8, 2015	76
Resim 6.16. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 9, 2015	77
Resim 6.17. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 10, 2015	78
Resim 6.18. Dilek Sogay Dijital/Stilizasyon 11, 2015	79
Resim 6.19. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 12, 2015	80
Resim 6.20. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 13, 2015	81
Resim 6.21. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 14, 2015	82
Resim 6.22. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 15, 2015	84
Resim 6.23. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 16, 2015	85

1. GİRİŞ

İnsanlığın geçmişi kadar eski olmaya yüz tutan sanat; bazen büyü malzemesi, bazen bir süsleme malzemesi, bazen de kişisel bir gereksinim yapısı olarak insan hayatının vazgeçilmez bir varlığı haline gelmiştir. M.Ö. 24000 ve M.Ö. 14000 senelerinde var olan ilk insanların kaya, kemik ve taş gibi kesici malzemelerle mağara duvarlarını yontarak yaptıkları geyik, at, mamut ve bizon türü hayvanların sert, kaba taslak işlenişleri, görsel sanatların ilk örnekleri olarak tarihte yerini almıştır.

On dördüncü yüzyılın başlarından bu güne sanatçılar en fazla yağlı boya ürünler ortaya çıkarmış ve yağlı boyayı diğer bütün malzemelerden daha üstün tutmuşlardır. Seneler geçti üsluplar farklılaştı, hiç bitmeyen sanatta mükemmelliğe varma çabaları onları diğer yeni arayışlara sevk etmiş ve yağlı boya yönteminin gelişmesi sağlanmıştır. Bu gelişme içerisinde sanatı yeniden ifade etme teknikleri ve biçim imkanlarını yansıtan hayran kalınacak büyük sanat yapıtları yapılmıştır. Yağlı boya kendi içinde bir evrim geçirmiştir. Yağlı boyanın asıl amacı tüm ayrıntılarında aslını yansıtmasına olanak sağladığından Jan Van Eyck'in sanatsal tekniğini geliştirmesi gerekiyordu. Yağlı boyayı ilk bulan kişinin Jan Van Eyck olduğu söyleniyor. İlk kez yapılan yağlı boya tabloununda Jan Van Eyck'in baş yapıtı olan Arnolfin'in Evlenmesi isimli resim olduğu belirtilmiştir. Yağlı boyanın ana malzemesi her ortamda spontane kuruyabilen bitkisel bir yağlardır. Zeytinyağı resim sanatında kullanılsada fazla tercih edilmeyen bir malzemedir. 16. yüzyılda Floransa'da keten yağı, 17. ve 19. Yüzyılda ise Hollanda ve Paris'te haşhaş tohumu bitkisel yağları kullanıldıysa da fazlaca kullanılan ve en iyi sonuç veren bitkisel yağ yine ketenin yağıdır. Yağlı boyanın icat edilmesi ile ressamların yaşamıda kolaylaşmıştır. Yağlı boya resim yöntemlerinin konusunun uygulama aşamalarının belirlenmesi, uygulamalardaki bazı sorunların saptanması ve bu sorunlara yönelik farklı çözüm önerileri bulunması yağlı boyanın çıktığı dönemden bu yana araştırma konusu olarak ele alınmıştır.

Çağımızın resim sanatının özellikleri nelerdir? Resimle ilgili olan öncelikli midir? Kullanılan malzeme mi resim sanatının ana unsurlarını belirler, yoksa resimde dar olmayan geniş bir alanda belli bir olanağın vizyonunu kapsayan çok amaçlı bir

Üretim yapısı mıdır? Boya ile yapılan işlerin ve pentr geleneğinin noktayı koyduğu resimsel ya da sanatsal olmayan bir tablodan bahsetmek mümkün olacak mıdır? O zaman resim sanatını adlandırmak ve sınırlarını farklılaştırmak insanlara ne kazandıracaktır? İlk olarak resmi bir tual üzerine geleneksel boyayla yapılmış bir alan olarak düşünmekten ziyade resmi her konumda yer alabilecek şekilde düşünmek dijital resim ve üretiminin çoğaltılabilirliği üzerinden bütün baskı yöntemlerini dijital sanat baskısı, özgün resim yöntemini ve baskı yöntemlerini resim sanatını baştan tanımlayacak ve yeni sanatçılara farklı teknikler sunacaktır. Resim sanatının bütün tarihsel ana yapısını bozmayarak ama geleneğe esir olmadan bu açılımları tamamlayabilmesine olanak sağlamak, ancak farklı bir dünya görüşüyle mümkün kılınabilir. Günümüzde kullanılacak yeni bilgilerin tamamını disiplinlerarası ortak çalışmanın ortaya çıkarması kapsamında, yeni bilgi ve değerlendirmelere ulaşma güdüsü içinde kendi imkanları dışında bir dünya görüşüne ihtiyaı olduğu düşünülmektedir. Bu sebeble resmin sınırlarını kaldırarak işbirliği çerçevesinde çalışmanın yöntemleri aranmaktadır. O halde 21. Yüzyılda, evrensel sanatta disiplinlerarası bir tutuma geçileceği beklentisini doğmakta ve bu nedenle sanatçılar arasında yeni bir arayış çabası içerisine girilmektedir. Tasarım disiplini başlı başına kendi doğasında ortak çalışmayı kapsamakta, bir başka sözle disiplinlerarası kelimesiyle ilişkilendirilen temel bir kavram olmaktadır. Bu alışmaları dijital resim olarak görmek belli bir kitle için kabul görmeyecektir. Çünkü bu işlerde fotoğraf disiplini kullanılmakta ve dijital pozlandırma ile çalışılmaktadır. Fakat yinede bu işler ilk olarak iki boyutlu çalışmalar üzerinde üçüncü alanı oluşturan teknik olarak retilmesede resimsel problemler çerçevesinden okunmaya açık bir alandadır. Kalabalık ve sokak temasını oluşturan kompozisyonlar serisi teknik tual üzerine yağlı boyadır. Resmin taşıyıcı alanı ve malzemesi resmin gruplandırılmasında öncelik taşımaktadır. alışmalara genel çerçeveden bakıldığında sanat açısından çözümlenmekte olduğu, fakat konu oluşturulduktan sonra fotoğraf çekim olanaklarından da yararlanarak yöntemin üzerinde değişiklik yapma imkanı ile aynı biçimleri dijital ortamda stilizasyon stilize ederek kullanmaya da olanak sağlamıştır. Bu işlemler sonucunda resmin grafiğe dönüştüğü anlamıda ortaya çıkmamalıdır, resme bağlı olmayan resimsel bir zaman süreci içerisinde diğer disiplin alanlarından yararlanılmaktadır. İşte bu oluşum süreci içerisinde ‘‘Türkiye’de resim sanatı

çerçevesinde dijital-stilizasyon uygulamalarının irdelenmesi'' başlığı adı altında araştırma sürecine betimsel olarak başlanılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Yüzyıllar boyu hem yağlı boya hem de geleneksel resim uygulamaları genel ve ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Çağımızda artık yeni düzenlemelerle resim sanatında eski olanı çağdaş yaklaşımlarla bütünleştirerek yeni oluşumlar elde edebilme fırsatı doğmuştur. Bu farklı yaklaşımlar 21.Yüzyılda karşımıza teknoloji kapsamında çıkmaktadır. Bireyler teknolojiyi bir hizmet türü olarak görmüyor, sanki ona tür olarak hizmet ediyor. Bu bağlamda ise sanatın teknolojiyle yan yana gelmesi insanları bilinçlendirerek, teknolojinin yaşamımızda ki varlığını inkar etmeden ama onu yaşama olanak kılan sanat objesi oluşturmakta bir simülasyon olarak değil kullanılabilir sanat nesnesi olarak yaratıp değişik imgelemlere ulaşmamızı sağlayan bir olaylar bütünüdür. Bilgisayar alt yapılı çalışmaların sanatçıya büyük yenilikler ve kolaylıklar sunması bir gerçektir. Teknik anlamda birden fazla sorunun bilgisayar üzerinden çözeceği gibi çalışmaların baskısında alınabilir. Bu sayede bilgisayar üzerinden çalışmaların orijinal çıkışlarını da alıp seyirciye sunma imkanı ortaya çıkar.

''Türkiye'de Resim Sanatı Çerçevesinde Dijital-Stilizasyon Uygulamalarının İrdelenmesi'' çağımızda ve gelecekte yapılandırılacak yeni bilgilerin birden fazla disiplinin birlikte işbirliği içerisinde çalışması sonucu ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda disiplinlerin yeni bilgi ve değerlendirmelere ulaşma çabası etrafında kendi yapılarının dışında bir bakış noktasına ihtiyaç duyulmuştur.Bu nedenle sınırlarını kaldırarak işbirliği içinde çalışmanın en iyi yollarını bulmak için faydalı olunacağı düşünülmüştür. Bu çalışma disiplinlerarası sanat bakımından zamanın ruhunu yansıtan sonsuz ifade seçenekleriyle ele alınmaktadır. Sanatın amacı merak uyandırmak ve sanatla uğraşan her şeyi yeniden şekillendirmektir. Resim sanatının bütün tarihsel altyapısını muhafaza etmek ama geleneği yeni bir oluşum içinde kullanarak bu alt yapının tamamlanabilmesini sağlamaktır. Bu bağlamda sanat çevrelerinin bu konuya geniş bir bakış açısıyla yaklaşması sonucunda mümkün olacaktır. Çağımızda ve gelecekte yapılandırılacak yeni bilgilerin çoğunun disiplinin

ortak çabası sonucu var olması öngörüsü kapsamında disiplinler yeni bilgi ve çözümlere erişme çabası içinde kendi yapıları dışında bir bakış noktasına ihtiyaç duymakta ve bu nedenle sınırlarını kaldırarak işbirliği içinde çaba harcamanın yollarını aramaktadır. Bu nedenle 21. Yüzyıl sanat disiplinlerarası bir yapıya geçeceği varsayımı oluşturmakta ve bu sebeple sanatçılar arasında başka bir arayış merakı oluşacağı düşünülmektedir. Tasarım disiplini alanları kendi yapısı gereği işbirliğini içermekte, farklı bir açıyla disiplinlerarası kelimeleri ile ilişkilendirilen bir konsept olmaktadır.

Dijital sanat yeni oluşan bir sanatsal ifade biçimi olarak bilinmesine rağmen, öncelikle geleneksel sanatın teorik altyapısı ve ideolojisi üzerinde biçimlenmekte, heykel, resim, grafik gibi hem geleneksel hem de yeni dijital ifade biçimlerini de bir arada harmanlanabilmektedir. Bununla beraber dijital sanat, bir araç ve alan olarak değerlendirilen dijital teknolojiler yoluyla simülasyon, yapay zeka, manipülasyon, etkileşim gibi değişik anlatımsal ifadelerle kendini zenginleştirerek farklı bakış açılarını günümüz dünyasına yansıtmıştır. Dijital sanat ve ürünlerini daha iyi anlayabilmek için, dijital teknoloji ve günümüz çağdaş sanat arasındaki ilişkiyi anlamak, çalışmaların nasıl ve ne gibi teknolojilerle üretildiğini kavramak, dijital sanatçının içinde bulunduğu dünyayı ve anlatım biçimini irdelemek gerekmektedir. Çağımızda dijital görüntüleme, dijital resim, fotoğraf, dijital heykel, dijital enstalasyon, akıllı telefon, dijital performans, müzik animasyon, ses animasyon, genişletilmiş sanat, sanal gerçeklik, bilgisayar internet, ağ, sinema işleri kendi çapında ya da internet üzerinde çalışılmış etkileşim ortamı ile yapılan sanatsal üretim ifadelerine dönüşmüştür. Bu gruplandırmanın dışında dijital sanat ve teknolojik alanda yapılan sanat adı altında fotoğrafik manipülasyon, çoklu alan projeleri, fraktal sanat, dijital algoritmik sanat, interaktif sanat, etkileşimli sanat, sistemler sanatı, medya sanatı, dijital şiir, dijital efektler, kinetik ışık sanatı, video oyun sanatı, piksel sanatı gibi farklı isimler adı altında değişik, gelenekten apayrı anlatım olanakları ile gruplandırma yapılabilmektedir.

“Gelecekte en güçlüden en zayıfa kadar hiç kimse tarihsel boyutlara ulaşabilecek değişimlerin dışında kalmayacaktır.” (Schmidh, Jared, 2015, s. 16).

Çağımızda bilim ve teknolojinin seri biçimdeki gelişimi, bilgi dağarcığının en üst düzeye çıkması, yeni kavramların ve çeşitli görsel değerlerin meydana çıkması yeni medya sanatı olarak da adlandırılan dijital sanatın, disiplinlerarası oluşumlarda, sanat, tasarım ve teknoloji ile beraber ifade gücü sunması sanatın sayısallaştırılmış ifadelerle globalleşme sayesinde her tarafa ulaşılabilir şekle getirmesi ve üretilen sanat ürünlerinin sayılamayacak kadar fazla olasılık içinde çoğaltılmasına fırsat sunmuştur.

Bu çalışmalara dijital resim adını koymak bazı kesimler için o kadar kolay olmayacaktır çünkü bu işlerde fotoğraf disiplininin faydalanılmakta ve dijital pozlandırma ile çalışmalar ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple çalışmalar iki boyutlu yüzey üzerinde çalışılmakta, üçüncü boyutu oluşturan yüzey teknik açıdan olmasa da görsel problemler üzerinden işlenmeye müsait bir alan oluşturmaktadır. Kalabalık ve sokak temasını oluşturan kompozisyonlar serisi teknik tuval üzerine yağlı boya yöntemi kullanılarak üretilmekte, resmin taşıyıcı yüzeyi ve malzemesi resmin oluşturulmasında öncelik taşımaktadır. Resimler insanın iç dünyasını geleneksel sanat uygulamaları üzerinden çözümlenmekte fakat çözümlene yapıldıktan sonra fotoğraf çekim olanaklarından da yararlanarak tekniğin farklı biçimlerde uygulanması nedeniyle aynı formları dijital ortamda stilizasyon ederek kullanmaya da imkan sağlamıştır. Yapılan çalışmalar son haliyle resmin grafiğe dönüştüğünü ortaya koymamaktadır. Resimden bağımsız ama resimsel oluşum süreci çerçevesinde diğer disiplin birimlerinden yararlanılmaktadır. Tuval üzerinde başlayan yaratım, imgeleme süreci 21.Yüzyıl içinde yer aldığı teknolojik gelişimlerden yararlanılarak dijital ortamda stilizasyon uygulamaları resim yüzeyine aktarılmıştır. Bilgisayar yazılım ve içeriğini kullanarak elektronik alanda görsel veya işitsel sanat ürünlerinin yaratımı olarak görülen dijital sanat, bilim ve teknolojiyle de çok sıkı bir şekilde kaynaşmış bir sanatsal ifade biçimidir. 1975’li yıllardan bu yana örnekleri yapılmaya başlayan bir alan olarak oldukça hızlı, çeşitli, bir gelişim yolunu takip etmiştir. Dijital teknolojiler sanatsal yapıtların vazgeçilmez araç ve kullanım alanlarından biri durumuna gelmiştir. Tasarımla, renkle, formla, felsefesiyle ya da teknolojisiyle

çevrelenmiş dijital sanat, eserleri özgün kavramlar etrafında odaklanmaktadır. Bununla beraber dijital sanatın üretimi çoğaltılabilir ve ilk baştan üretilebilir olması, sanatın tek ,biricik olma özelliğine karşı olarak da değerlendirilebilmektedir. Dijital sanat, kendi serüveninde tüm bu çelişkiler ve çatışmalarla birlikte, sanata yeni anlamlar yüklemektedir. Dijital sanatın sürekli kendini güncelliyor ve yeniliyor olması da yeni görsel farklılıkların oluşmasına olanak sunmaktadır. Bu sayede gelişen varlıkların, çağdaş sanatçılarda ses ve görüntü boyutu gibi en temel unsurların birlikteliğini oluşturan dijital sanat, sanatçılar tarafından tercih edilmesinde önemli etkenlerden biri olmakta ve dijital sanatın gelecekte etkin bir güç haline gelmesine sebep olacaktır. Dijital sanata yeniden bakmak, günümüzün değerlerine göre yeniden biçimlendirmek ve gerekliliği ortaya koyması çıkarması açısından da ayrı bir önem kazanmaktadır. Tez süresi boyunca tezin konusunu kapsayan kaynakların incelenmesi, kaynakların taranması ve kavramlara addedilen ifadelerin görselleştirilmesine yardımcı olmuştur

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı geleneksel yağlı boya tekniğiyle yapılan resim çalışmalarına dijital/stilizasyon teknolojisinin katkısı nedir?Sorusuna cevap aramaktır. Günümüzde ve ileride oluşturulacak yeni düşünsel ürünlerin ve bilgilerin birden fazla disiplinin ortak çalışması durumunda ortaya çıkması sonucunda ileri sürülen disiplinlerin yeni bilgi ve değerlendirmelere ulaşma çabası içinde, kendi alanların haricinde bir bakış farkındalığına ihtiyaç duymakta ve bu nedenle sınırlarını genişleterek birbirleriyle işbirliği dahilinde çalışmalarının yollarını bulmak için amacın araştırılmasının yararlı olunacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak, araştırmanın amacı Türkiye’de resim sanatı çerçevesinde dijital-stilizasyon uygulamalarının irdelenmesi betimsel olarak belirlenmiş. Resim çalışmalarında dijital teknolojiye yararlanılarak özgün çalışmalar gerçekleştirilebilir mi? Sorusuna cevap aramaya çalışılmıştır.

1.3. Alt Amaçlar

Özgün resim çalışmalarının gerçekleşmesinde;

1. Dijital teknolojinin, hayal gücünün gelişmesine katkısı var mıdır?

2. Dijital teknolojinin, zengin kompozisyonlar elde edilmesinde katkısı var mıdır?
3. Dijital teknoloji ile kompozisyon üzerinde değişiklik yapma kolaylığı sağlanır mı?
4. Dijital teknolojinin renk zenginliği elde edilmesinde katkısı var mıdır?
5. Dijital teknoloji ile farklı disiplinlerarası geçiş yapmak mümkün müdür?

Dijital teknoloji sayesinde hayal gücünün sınırları genişletiliyor. Kişilerde farklı biçimlerde düşünme olanağı bulabilmek için hayal gücünü serbest bırakma yeniliğini sağlıyor. Dijital kelimesi bu günlerde sıkça duyduğumuz sanal kelimesi ile eş anlamlıdır. Bir başka deyişle yenilikçidir. Çağımız hayal gücünün en güçlü olduğu süreçleri yaşamaktadır. Günümüzde en kapsamlı ilerleme biçimlerine ulaşmak için bu hayal gücünü daha yenilikçi bir şekilde devreye sokmak gerekmektedir.

Dijital teknoloji sayesinde resmin sınırsız çoğaltılabilirliği sağlanır. Resmin sınırsız çoğalması sayesinde tekrar başa dönülerek eskiz, yağlı boya ve diğer tekniklerle kompozisyon üzerindeki değişiklikler her daim sürmeye devam edecektir.

Dijital üretim sayesinde zengin kompozisyonlara ulaşmak oldukça kolay bir durum haline gelecektir. Bu üretme imkanı sınırsız olacaktır. Özellikle bilgisayar üzerindeki kullanılan photoshop programı sayesinde resim üzerinde zengin kompozisyonlar yaratmak ve çoğaltma işlemi yapmak zaman açısından gelinmek istenilen noktaya daha çabuk varmayı sağlıyacaktır.

Bilgisayar üzerindeki photoshop ve diğer efekt programları kompozisyon üzerinde değişiklik yapma kolaylığı sağlar. Ayrıca renk zenginliği açısından bu programlar yine sınırsız imkan ve olanak sağlamaktadır.

Farklı disiplinlerarasında geçiş yapmayı sağlayan dijital sanat disiplinlerarası bir yapıyı oluşturmaları ve farklı disiplinlerin bir arada çalışarak üretim yapabildiği bir ortamdır. Bu sebeple, takım çalışmasını başarıyla sürdürebilecek ekiplerin oluşması, dijital sanatın gelişimini güçlendirir ve teknolojik kaynakların kullanımında kolaylık sağlar. Kullanılan programlar kişinin teknolojik anlamda gelişmesine katkı sağlar ve bu programlar sayesinde teknolojinin içeriği kişinin merak ve deneyim olgusunu farklı bir biçimde geliştirir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Kalabalık ve sokak temasını oluşturan kompozisyonlar serisi yöntem olarak tuval üzerine yapılan yağlı boya resimlerdir. Görsellerin taşıyıcı yüzeyi ve malzemesi görselin gruplandırılmasında ilk sırada yer almaktadır. Görseller geleneksel sanat ifadesi üzerinden aktarılmaktadır. Bu işlemler oluşturulduktan sonra yöntemin farklılaştırılması aynı biçimleri dijital ortamda ‘stilizasyon’ dijital-stilize ederek kullanmaya da fırsat sağlamıştır. Bu görsellerin son şekliyle grafiğe dönüştüğü anlamıda ortaya çıkmamalıdır. Görsellerden bağımsız fakat görsel bir oluşum süreci içerisinde diğer disiplin alanlarından yararlanılmaktadır. Bu oluşum süreci içerisinde ‘‘Türkiye’de resim sanatı çerçevesinde dijital-stilizasyon uygulamalarının irdelenmesi’’ başlığı adı altında araştırma süreci başlatılmıştır.

Bu araştırma ile Türkiye’de 1995-2018 arasında resim sanatı çerçevesinde dijital-stilizasyon uygulaması adı altında yapılacak yeni bir tez oluşturulması düşünölmüştür.

1.6. Sınırlılık

Türkiye de resim sanatı çerçevesinde 1995-2018 arası dijital-stilizasyon ile yapılan uygulamalar, tez konusu sınırlılıkları içerisinde.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Türkiye’de Resim Sanatı Çerçevesinde Dijital-Stilizasyon Uygulamalarının İrdelenmesi konusunda yeterliliğe ulaşmak için, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Konuyla ilgili kaynakların incelenerek araştırılması doğrultusunda, elde edilen bilgiler ve sonuçtan hareket ederek kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

“Nitel anlamlı kelimeler varlıkların nasıl olduğunu, niteliğini gösteren; sayılamayan, ölçülemeyen bir değeri, özelliği ifade eden sözcüklerdir. Nitel araştırmalar, tümevarım, gerçekleri betimleme, derinlemesine anlamayı sağlama, günlük yaşam ve insanın bakış açısını ortaya koymak gibi temel olanı betimleyici ve yorumlayıcıdır. Nitel araştırma insanların yaşam tarzlarını, öykülerini, davranışlarını, örgütsel yapıları ve toplumsal değişmeyi anlamaya dönük bilgi üretme süreçlerinden biridir.” (Strauss ve Corbin, 1990).

“Nitel araştırma yöntemlerinde gelişimci araştırma teknikleri kullanılır. Bu gelişimci araştırma yöntemleri tanımlayıcı, betimsel bir özelliğe sahiptir. Ne oldu, nasıldı gibi sorulara yanıt aramaktadır. Gelişimci araştırma yöntemleri; enlemesine, boylamasına ve eğilim çalışmaları olmak üzere üç ana başlık altında incelemeye alınır. Bu üç araştırma biçiminin ana noktası; araştırılan bir olay, olgular veya yapının süreç içerisinde belirli bir zaman aralıklarında nasıl değiştiğine ve geliştiğine olanak sağlamaktadır. Nitel araştırma, eğer bir özellik niteliğine bağlı olarak ancak gruplanabiliyor, bir birim atfedilmiyor ve daha küçük parçalara bölünemiyorsa süresiz/nitel ölçmeye elverişlidir.” (Erkuş, Bilimsel Araştırma Süreci, 2013, s. 51).

Bu kavramdan öteye gidip, gözlem veya bilginin deneyime dayalı olarak “Türkiye’de Resim Sanatı Çerçevesinde Dijital-Stilizasyon Uygulamalarının İrdelenmesi” konusunda mantıksal sıraya uygun bilgi verileri toplanır, sonuçlara bakılır, göstergeler analiz edilir, varsayım ile ilgili sonuçlara varılır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni “Türkiye’de Resim Sanatı Çerçevesinde Dijital-Stilizasyon Uygulamalarının İrdelenmesi” konusunda Türkiye’de resim sanatı çerçevesinde 1995-2018 arası dijital-stilizasyon ile yapılan uygulamaları ele alarak standartlar doğrultusunda, verilen durumu aydınlatmak, olaylar arası olasılıksal ilişkileri ortaya

ıkarmak ve çözümlerler yapmak için yürütülmüştür. Betimsel olarak araştırılan konuda asıl amaç incelenen durumu geniş bir kapsamda açıklamak, hipotez etmek ve tanımlamaktır.

2.3. Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmanın kavramsal çerçevede incelenmesinde yazılı kaynaklar kullanılmıştır. Bu belgelerin içeriği kuramsal araştırmaya dayalı, yöntemsel ve analitik niteliklidir. Kütüphane araştırmaları, yerli ve yabancı kitaplar, internet kaynaklı makale, kitap ve dergilerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın yorum ve görüşleri uzman kişilerce desteklenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, görüşme ve gözlem gibi veri toplama yöntem ve teknikleri ile elde edilen verilerin gruplara ayrıldığı, temaların bulunduğu, verilerin düzenlendiği ve sonuçta bütün bu oluşumun değerlendirilerek aktarıldığı kademeli bir etkinliktir. Çalışmada nitel veri analizinin gelişimi tarihsel bir süreçten bakılmaya çalışılmış, her konu bir bir ele alınarak zaman içerisinde konunun değişik noktalardan anlatımı ve analizi yapılmıştır. Uzman kişilerin görüşleri ile desteklenerek sonuçlara ulaşılmıştır.

3. RESİMDE TEMA OLARAK KALABALIK VE SOKAK

3.1. Sokak Kültürü'nün Oluşması ve Sosyalleşme

''Kültür ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak insanoğlunun öğrendiği bilgi, sanat, gelenek-görenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür.'' (Güvenç, 1999, s. 101).

Sokaklar, toplum kültürünün en somut ve en büyük yansımasını oluşturmaktadır. İnsanların yaşam biçimleri hakkında en genel bilgiler sokakların ve şehirlerin iç ve dış görünüşlerine bakarak oldukça rahat ortaya çıkartılabilir. Arkeologlar dahi gün yüzüne çıkardıkları kentlerin yapılarını değerlendirerek uluslar hakkında bilgi sahibi olmaya çalışırlar. Dolayısı ile bir sokak fotoğrafçısı, tiyatrocusu, ressamı toplumun kültürünü ve hayat biçimini aktaran, ortaya çıkaran kişi yaşam biçimini ve kültürünü aktaran, ortaya çıkaran kişi statüsünü de kolaylıkla erişebilir.

O sokak, ancak birkaç Akdeniz şehirlerinde görülebilecek bir şey yapıyor. Şehri birden ardında bırakarak birtakım kırlara, çayırlara açılıyordu. Yoluk cılız, sararmış çalılardan, yeşili sararmış çimenlerin, çakıl benzeri taş kırıklarının yürümeyi güçleştirdiği, esen yelin sürekli olarak tozuttuğu bir kırdı bu. Bakındım, birkaç adım ileriden yürümüş olan arkadaşımı göremedim. İçine dalmış olabildiğince bir bahçe, girebileceği bir kapı yoktu buralarda. Geride, aralıklı duran ancak pencereleri bu kıra bakan birkaç ev görebiliyordum yalnız (Tuncer, 1985, s. 105).

Her sokağa çıkmak sosyalleşmek demek değildir. Ya da sosyalleşmek insanlar için ne işe yarar? Sokak kültürünün oluşmasında sosyalleşmenin ya da sosyalleşmemenin önemi nedir? Bu cevabı yanıtlayabilmek için, önce kısaca sosyalleşmenin tanımı yapılmalıdır.

Genel olarak baktığımızda bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olma sürecine sosyalleşme denir.

Kasaplar, şarkütericilerin işi bitmiş hayvanlardan kalanları, kumaş boyacıları ise kullandıkları suları fırlatır. Ahaliye gelince, hijyenik tutulması gereken kovaların muhtevasını pencereden dökerler. Zayıf beden ortaçağ sokağında yaşamını sürdüremez, bundan dolayıdır ki, keşiş sınıfının girişimiyle en dayanıksızları, hastaları, doğrudan sokağa terk edilen yeni doğmuş bebekleri ve yaşlıları kabul

eden bakım evleri meydana getirilir. Bazı resimler, körler kortejinin şehre dilenmeye geldiğini gösterir, bazılarında ise, bir çatı altında barınmadığından sokakta yaşayan başboşlar betimlenir (Paquot, 2011, s. 16).

Toplum ve kişinin birbiri arasındaki ilişkiyi ifade eden toplumsallaşma, bir bakıma bireyler arasındaki bağı kurmaktadır. Toplumsallaşma yani sosyalleşme çocukluktan itibaren başlar ve ölünceye kadar devam eder. Ancak bu çok karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir.

Kişinin sosyalleşmesinde, bulunduğu etkinlikler yanında, başta aile olmak üzere ekonomik, doğal ve kültürel vb. çok veride çevresel etkenler rol oynar.

Toplumsallaşma; toplumun, kişinin değerleri ile birlikte yaşayabilmesi için ondan beklentilerini ortaya çıkarmasını temsil eder. Bireyin toplum içinde diğer kişilerle birlikte ortak bir yaşam sürebilmesi, toplumun gelenekleri, örf, adet, davranış örneklerine sıkı sıkıya sarılması, yeme içme, uyuma, giyinme, oynama, eğlence ve çalışma bakımından kişisel birtakım olanakları kabul etmiş bulunması ve sosyal yaşamın normları içerisinde yerini almasıyla gerçekleşir. Bunlar grup içinde bireye verilecek rolleri yeterince yerine getirebilmesi halinde mümkün olmaktadır.

Sokak kültürünün oluşmasında sosyalleşmenin yani toplumsallaşmanın büyük bir payı vardır. Bu payı daha iyi anlayabilmek için sosyal düzen bakımından incelenmesi gerekir. İnsanların tarihi gelişimine ve değişimine baktığımız zaman onu öncelikle konar göçer toplumların bir parçası olarak görürüz. Daha sonra yerleşik hayat başlar ve sonuçta aklını kullanarak şehrsel yaşama geçer. Bugün bir toplumunda yerleşim alanı dışında kalmış bir bireyden söz etme olanağı çok azdır. En azından zanaat açısından, zanaat olgusunda böyle bir bireyden söz edemeyiz.

Özetle şunu diyebiliriz; sosyal yapı, belli bir toplum içindeki örgütlenmesi ve süreklilik gösteren ilişkilerin tümüdür. Yani soysalı yapı durağan değil, devinim halindeki bir olgudur. Bu hareketliliği ise o toplumun nüfusu yaratır. İnsanları var eder (Erinç, 2009, s. 21).

Sokak kültürü sosyal düzenin oluşmasıyla bireylerin bu düzen içinde yaşam alanları yaratmasıyla varlığını devam ettiren bir olgudur.

3.2. Kalabalığın Sokağa Etkisi

Sokak, kişilerin oluşturduğu kalabalık ilişkisi çerçevesinde düşünülmelidir. Bununla savunulan şey, sokağa yönelik yorumların ve düşüncelerin kalabalığın içerisinde ki ilişkilerin, yapıların kurgusal bakımdan toplumu bir değer olarak belli bir yerde yerleştirmektedir. Söz konusu yerleştirmeler kişinin birden fazla birey arasında bulunduğu topluma yüklenen değerlerle oluşturduğu zıtlık içinde düşünüldüğünde, sosyal yapıların ortaya çıktığını görürüz. Yani bireyin tek başınayken gerçekleştirdiği bir davranışı başka insanlarla birlikte yapması daha zordur.

“Bir sabah, işe giden kalabalık şehrin en büyük alanında yaya kaldırımının bir noktasında ikiye ayrılıyor. Yere bakarak, ama hızını hiç eksiltmeyerek yürüyorlar biraz ileride yeniden bir araya geliyorlar.” (Tuncer, 1985, s. 108).

“Endüstri çağı, kendi ihtiyaçlarına uygun kentler oluşturmuş bu kentlerin karakteri de yeni bir birey ve yeni bir toplum yaratmıştı. Bu toplum bireyinin hayatı sürekli olarak dışa bağlıdır. Birey tek, yalnız dahi olsa sosyal yapı içerisinde kendini kalabalık kitleler arasına girme ihtiyacı hissetmektedir. Kalabalığın sebepleri oluşumları bakımından, toplumları kitle robotluğuna sürükleyen bir diğer etkende moda oldu. Moda, kitleler üzerinde iz bırakan bir kalıcılık yaratmış dolayısıyla çoklu bir sürüklenme aracı olmuştur (kolektif) Kuşkusuz, ilk toplum “yitirilmiş cennet” değildir. Fakat her şeye karşın özel mülkiyetin bulunmadığı, toplumların genel çıkarlarıyla, insanların tek tek çıkarımlarının, umutların amaçlarının göreceli uygunluk içinde olduğu, gene görece bir eşitliğin bulunduğu bu toplumlar, bin yıllar boyunca, özlemle anımsanan, masallarda anlatıla gelen tarihsel dönemleri simgelemişlerdir.” (Teber, 2013, s. 289).

Benerci Kendini Neden Öldürdü?

Adım-lar

Adım-ları...

Kal-dırım

Kal-dırım.

Kal-dırım-lar

Kal-dırım-ları...

Cad-de...

Cad-deler...

Kalabalık...

Ka-la-ba-lık

İtiyor

İki yana

Apar-tıman-ları...

Behey tram-vay”

Çiğneyeceksiniz

Sağa sola sap...

Geçit yok

Rap

Rapp

Rapp!!!!

Ve...

Va...

Yol açın Kamyonlara

“amele çocukları

Babalırını geçiyor...”

Haykırarak

Benerci fırladı yataktan

Şimdi sokaktan

Tek bir insan sesi yükseliyordu...

(Hikmet, 2007, s. 19).

Özel dünyanın ve özel mülkiyetin sonlandığı noktada sokak ve sokak yaşamı başlar. Sokaklar bireyin sosyalleşme sürecinin önemli mekanlarından. Sokak insanının karakterleri coğrafyadan coğrafyaya, toplumdan topluma göre farklılar gösterir. Kişiler sokaklarda toplumu oluşturan en küçük yapı taşlarıdır. Sokakla ilgili bazı değişler, sokakların toplum içindeki önemi açısından önemli bir açılım yaparlar.

Sokaklar insanları yönlendirir. Varacağınız yere gitmek için sokakları kullanırken, sokakların geometrisine, biçimine uygun olarak hareket etmek gerekmektedir. Sokaktan herhangi bir yerden başka bir alana geçmek için, diğer bir alana ulaşmak yerine, sokakların işaretlerini takip ederek ulaşacağımız yere varırsınız. Bu da kişilerin toplumda uyum içinde bir hayat sürebilmeleri için bazı işaretlere, şekillere uyması gerektiğini bildirir. Hatta bu işaretler ve şekiller bireyleri ulaşılması gereken noktalara, yapılara ve mekânlara götürür. Ülkemizin bir çok şehrinde çoğu sokakların içinde camiler vardır ve sokak boyunca gölgesi görülmektedir. Bazı kentlerin sokaklarında sokak dokusu içinde sokağın sonu görülmemektedir. Sokak, sokağı, cadde caddeyi izler.

Sokaklarda canlılık vardır. Dükkanlar, yayalar, işyerleri, arabalar, işportacılar, dilenciler, yapılar vb. sokaklarda sürekli bir hareket nedenidir. Hareketsiz bir sokak yaşamı düşünülmez.

Sokaklar toplumlara, coğrafik olaylara göre farklılıklar gösterir. Türk toplumunun geleneksel sokak yapısı doğaldır. Geniş sokaklara çok rastlanmaz. Sokakların bazı yerleri geniş saçaklarla çevrilidir. Bazı bölgelerinde rüzgâr gibi doğa olaylarına kapalı çevresel yapıları vardır. Şekilsel özellikleri yumuşaktır. Buna karşın başka ülkelerin mesela Arap topluluklarının sokak yapısı daha farklıdır. İçe kapalı ve dardır. Sokağı oluşturan çevresel yapıda fiziksel farklılıklar görülür. Antik çağa gidecek olursak Anadolu Şehirlerinde sokaklar grid sokak yapısına uygun şekilde tasarlanmıştır. Geometrisi oldukça düzgündür. Sokaklar üzerinde şehirselleştirme yapıları çoktur. Roma toplumunun kentleri de bu şekilde biçimlenmiştir.

Genellikle Güney Amerika şehirlerinde şenlikler, sokakta başlar, sokakta devam eder ve sokakta biter. İnsanlar haftalarca sokakta yaşar. Akdeniz kıyı şehirlerinde sokak

yaşamları hareketlidir. Kıyı kısımları, sokak meydanları sürekli canlılığını koruyan mekânlardır.

Sokak özellikle yürüyerek hissedilir. Yürüme eylemi ile sokakta insanlar kendisini özgür hisseder. İstenilen yere istenilen hızla gidebilir, oturabilir, duralabilir. Yürüyerek sokak yapısını oluşturan doku kaplaması hissedilir.

Sokaklar işaretlerle doludur. Heykeller, çeşmeler, şaçaklar, trafik işaretleri, tabelalar, iş yerleri, reklam panoları, duraklar vb. anlam yüklü simgeler, sokağı kullanan kişileri etkiler ve artı yönlendirir. Sokak, kullanan insanlar soyalleştirme nedeniyle bir noktaya doğru edilgen kılar, veya bunun için emek harcanır. Bununla birlikte ağaçlar, bitkiler, sokak hayvanları malzeme türü ve dokusu, havuzlar da mekânsal hissin oluşumunda önemli rol oynar.

Bazı şehirlerde sokak kavramı o şehre özgüdür. Mesela Venedik şehrinde sokaklar yerine büyük kanallar fazladır. Gondollar bu büyük kanallarda genellikle ulaşım görevini üstlenirler. Evlerin kapıları direk kanallara açılır. Her evi oluşturan iskelede, kanal yönüne bakan bir kapı vardır. Bu kanallar genellikle yaya köprüleriyle kesilir. Küçük meydancıklar, sokaklar ve kanallar arasındaki mekânsal eşitliği sağlar.

Paris, sokaklarından daha çok bulvarlarıyla tanınır. Geçen asırda işçi kesiminin kullandığı labirent türü dar ve kirli sokaklara alternatif bir seçenek olarak burjuvaların yaşam yerleri olarak oluşturulan büyük bulvarlar, Paris şehrindeki işçi kesimi ile burjuva kesimi arasındaki ayrımın netleştiği yerlerdir. Ekonomik kalkınma sonucu soylu olmayan burjuva kesimi oluşunca, kendine has kültürün oluşması bulvarlar üzerinde restoranlar, barlar, tiyatrolar ve iş yerleri olarak kendini göstermektedir. Bir bakıma bu bulvarlar, soylu kesimi, burjuva kesimi ve işçi kesiminin yüzleşmekten kaçtıkları alanlar olarak tanımlanır. Soylu kesimi daha ziyade şehir dışına yerleşmiştir. Sokakları sadece ulaşım nedeniyle kullanmaktadırlar. Bu açıdan bakacak olursak bulvarların ardındaki düzensiz sokaklardaki işçi kesimi ile yüzleşme olanağını ortadan kaldırmıştır.

“Kalabalık terimi iki farklı perspektiften ele alınmaktadır. Birincisi metrekareye düşen insan sayısı; İkincisi ise insan topluluğu. Birinci ortamda metrekareye

düşen insan sayısı fazlaysa kalabalık, azsa kalabalık değildir. İkinci bakış açısında ise metrekare hesabı Yapılmadan insanların fazlaca bir arada bulunması kalabalık olmak için temel şarttır. Kitle bilincinin doğmasında eğlence düzenlerinin de yeri vardır. Öyle ki, yeni toplum insanın eğlenmelerinde hep kitlelerin yer aldığı görülmektedir. Stadyumlar, sinemalar, eğlence kulüpleri, tiyatrolar, kamplar vb. gibi.”(Turani, 1974, s. 103).

İnsan grupları kalabalığı oluşturur. İnsanların gün içindeki eğlencesi sokakta gerçekleşir. Ailesi, dostları, arkadaşlarıyla, tek başına bile olsa sokak kişinin gün içerisinde saatlik zamanını geçirebileceği kısa bir konaklama yeridir. Birden fazla, onlarca, yüzlerce, binlerce, milyonlarca insan ardı ardına çoğalarak kalabalık insan gruplarını oluşturur.

Sokaklar, insanların topluca yaşamaya başladığı kamusal yaşamın varsayımından buyana ortak hayatın, paylaşım, hareketliliğinin ve ulaşımın ortaya çıktığı toplumsal mekanlardır.

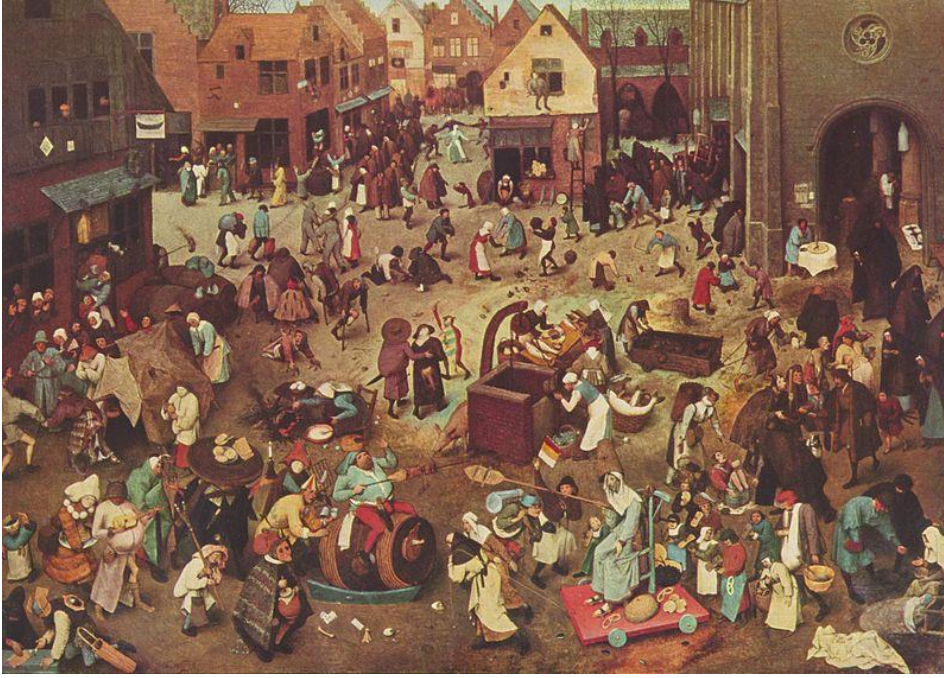
Bir noktadan diğer noktaya ulaşmak için genellikle sokaklar kullanılır. Evinizde dışarıya attığımız ilk adımda birlikte gerek ulaşım amacıyla, gerekse de diğer amaçlarla olsun kendinizi sokakta bulursunuz. Yürümek insan için en doğal, en özgür, kendisini kendisinin yönlendirebileceği bir hareket şeklidir.

3.3. Sokak Kültürü Açısından Resim Sanatında Kalabalık İmgesi

Sokaktaki insan işaretleri: Kültür veya uygarlık, bir ulusun bireyi olarak insanoğlunun kavradığı bilgi, örf, adet, sanat, gelenek vb. alışkanlıkları kapsayan karmaşık bütün olduğunu göstermektedir. Tüketim çılgınlığı ise sanayileşmenin gelişmesiyle ilerleyen kapitalist değerlerin, maddi, siyasi, ekonomik ve toplumsal yansımalarıdır. Çağımız dünyasında insanların sosyalleşmesi kapımızdan ayağımızı sokağa bir adım ileri atarak başlayacaktır. İster toplumsallaşmayı isteyelim ister istemeyelim sokakta ki kalabalığın içine bir defa girildimi sosyal bir varlık olarak çıkarılır.

Tarih devam ettiği süreçte insanlarda bir yürüyüş alanı, bir meydan yaratma merakı oluşmuştur. Çağımızda sokaklar bu merakı karşılamaktadır.

İnsan yaşadığı müddetçe herhangi bir zamanda insanları koynuna alan bir mağara gibidir sokak. Gündüze, ayaza, kara, geceye, sıcağa, güneşe, aldırmadan bütün herkese açar kapılarını. Sokağın, halden anlaması için halinden anlamak icap eder. Her sabah ve akşam insanları karşılar. Kaldırımıyla, taşıyla, toprağıyla, ağacıyla, her gün hazır bekler dinlemeye. Bir bakıma büyük bir aynadır, kişiler kendini görür sokağın her adımında ve söylenenleri işitir. Bazen bir insandan daha çok ilgilenir sözlerle, cümlelerle. Onu böyle canlı yapanda bu kadar hareketli olmasıdır aslında.

Resim 3.1. Pieter Bruegel, “Çocuk Oyunları”, 1560 Tuval Üzerine Yağlı boya, 118 x 161cm, Sanat Tarihi Müzesi, Viyana, Avusturya

Sanatçı Pieter Bruegel 1560'ta tamamlamış olduğu yağlı boya tablosunda bir çok çocuğu kasabada başıboş oynarken resimlemiştir. Sanatçı Bruegel, bu çocukların ara ara gaddarca olan saf ve yaratıcı davranışlarına bir gönderme mi yapıyor? Yoksa yetişkinlerin yaşantısında gördüğü tutarsızlığı ve çılgınlığı anlatmak için çocukları bir kıyaslama olarak mı kullanıyor? Çağımızda yarım asır önce üretilmiş bu eser Flaman halkının bir sokak sahnesinden alınmıştır. İnsanların o zamanlardaki yaşayış tarzlarıyla ilgili bize anektodlar ve bilgiler vermektedir. Kentin hareketli yaşam biçimi gözler önüne koymaktadır.

Resimde, tüm öğeler aynı anda bir arada görülebilecek biçimde karşımızdadır. Seyirci resmin her öğesini ayrı ayrı incelemek için resme bir süre bakmak

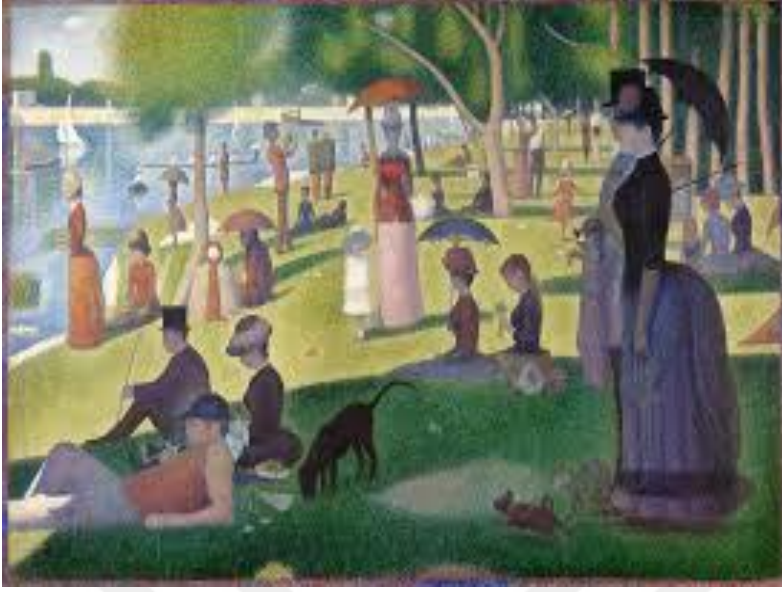
isteyebilir; oysa her sonuca varışımızda, resmi bütünü, bu sonucu doğrulamak isteyebilir; oysa her sonuca varışımızda, resmin bütünü, bu sonucu doğrulamak ya da çürütmek amacıyla yeniden başvurulmak üzere karşımızdadır. Resim, bir bütün olarak tüm yetkisiyle her zaman karşımızdadır (Berger, 1986, s. 26-27).

Resimlerin üretildiği dönem ve ressam farklılaşsa bile farklılaşan, hangi dönemlerde olursa olsun mutlaka sanatçılar o dönem hakkında eserlerinde bilgi vermesidir.

Resim 3.2. Van Rijn REMBRANDT “Gece Nöbeti”, 1653, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 363 x 437 cm, British Müzesi, Londra İngiltere, “Özel Koleksiyon”

Askerleri alışılmış biçimde düzgün sıralara koyarak ya da masa etrafında oturur durumda göstermeyen Sanatçı Rembrandt hareketli, özgün, dinamik bir sahne, tasarlayarak resimden çıkıp seyirciye karşı yürüyorlarmış hissini uyandırmıştır. Gecenin karanlığı içerisinde ki bu kalabalık kentin sokaklarında ki canlılığı, bir film karesinin oyuncularını gibi iyi ifade etmişlerdir.

Resim 3.3. Georges Seurat, “La Grande Jatte”, 1884, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 207 x 308 cm
Chicago Sanat Enstitüsü, ABD

Sanatçı Seurat, bir pazar günü akşam üstü dışarıda vakit harcayan bu karakterleri aslına uygun bir biçimde çizimleyerek, resimlemiştir. Resme, incelediği kişilerin eskizlerini çizerek başlamış olsa da, karakterleri daha sonra atölyesinde rötuşluyor ve yeniden biçimlendiriyordu.

“Seurat’ın kompozisyonlarının ve çizgilerinin kesinleşmesi üzerine psikolojik teoriler geliştirilmiştir. Onun için resimde konu oldukça önemli olmuş ve kompozisyonun boyama noktasını tespit etmek için gerçeklerle ilişkisini azaltmıştır.” (Ayla, 2002, s. 5-118).

Kişilerden çok, toplumsal yapılarda insan tipleri yaratmıştır. Figürleri stilize ederek, ifadesiz ya da belli belirsiz yüzleri kişisiz, yapmacık görünüyor. Resim modern kent hayatının ironilerini anlatıyor gibi görünse de, Sanatçı Seurat’ın anlaşılabilir bir hikâye yaratmaktan ya da ahlak dersi gibi görünen açık bir anlatımdan sakındığı anlaşılmaktadır.

Taklit bütün eski ilkel yaşamlarda çoğu zaman tüm iletişim biçimlerinde görülmektedir. Hatta en çağdaş toplumlarda bile varlığını sürdürmektedir. Goethe; “Var olan her şey, tüm var olanların bir benzeşmesidir” deyişiyle taklit etmenin birey ve toplum açısından büyük oranda önemli olduğunu vurgulamıştır. Taklit yolu

ile bir çok tekniğin özdeşlik kurduğunu, birleştiğini görürüz. Taklitten kaçınıldığı zaman da, bir çok şey sonsuzluk yapısı içinde dağılıp bir yerlere savrulacaktır.

“Sanatın oyundan çıktığını savunanlar da vardır. İlkel insanın en önemli gereksinimi olan beslenme sorununu hallettikten sonra, geriye kalan baş vakitlerinde hiçbir amacı ve çıkarı olmaksızın yapılan çabalar oyun şeklinde ortaya çıkar. Oyun fazla enerji tüketilmesine yardım eder. Vücuda hareket sağlar, ayrıca sevinçte verir. Bu sebeplerden sık sık tekrarlanır. Diğer yandan boş kalan insan bir süre eşyayı ve doğayı seyrederek vakit geçirip kendini ayarlar, bir süre sonra, izlemek yerine doğanın nesnelere süsleme yoluna başvurarak, yine doğayı kendine hoş göstermeye çalışır.” (Ersoy, 2002, s. 37).

Sokaktaki insan biçimleri 19.yy’da Mısır ve Antik Yunan Sanatlarına benzeyen, ciddi fakat hareketli yanıyla donuk görünen resimlerin yepyeni tekniklerle üretilmiş modern hayat biçimleridir.

Resim 3.4. Georges Seurat. “Bathers at Asnières “, 1884, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 500 x 322 cm, Sanat Enstitüsü ABD

“İmge, yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görünümüdür. Her imgede bir görme biçimi vardır. İmge canlandırdığı şeyden daha kalıcıdır. Böyle olunca imge bir nesnenin ya da kişinin bir zamanlar nasıl görüldüğünü böylece konunun eskiden başkalarınca nasıl görüldüğünü de anlatır. Daha sonra imgeyi yaratanının kendime özgü görüşü de yaptığı şeyin bir parçası olarak kabul edildi. İmge A’nın Z’yi nasıl gördüğünü kaydeden bir şey oldu. Bu da bireysellik bilincinin gittikçe

artan bir tarih bilinciyle birlikte gelişmesi sonucunda olmuştur.” (Berger, 1988, s. 10).

İnsan imgeleri eski çağlardan günümüz toplumlarına kadar yapılaş amaçlarına bakıldığında, yapıldıkları dönemin sosyal, etnik, ekonomik, dinsel ve kültürel yapılarının bir ayna gibi yansımaları oldukları keşfedilmiştir. Tarihsel süreçte ulusların değişen mekanizmaları insan imgelerinin uluslar içindeki yerini, zamanını, konumunu, üretimini etkilemiştir.

Sokakta insan izlenimleri o kadar çoktur ki kalabalığın arasında yüzlerce insanla yüz yüze gelebilir. Yollarda, kaldırımda ve yayalara ait olan meydanlarda yürürken burun buruna gelenler, birbiriyle omuz omuza yürüyün, kahkaha atan, ağlayan, konuşan vb. birçok olayı bir arada yapan topluluğun günlük işleri bir arada yaptığı görülür.

İnsan kavramı olarak yaşamın odak noktasına yelleştirilen kişi kavramı, zaman ilerledikçe bilim ve teknolojiye yeni teknolojilerin, sosyal yapıda ortaya çıkardığı değişim ve gelişmeler karşısında kültür kavramıyla bakıldığında insan imgeleri içerisinde olan bireyleri görme şekilleri, işaretlerin kullanılışı yönünden temelde değişmemiştir. Bu insanların toplumsallaşma güdüsünün yaradılışından beri aynıdır. Günümüzde değişen tarihsel dönem süreçleridir.

3.4. Sanat Nesnesi Olarak Kalabalık ve Sokak

Sanat yapıtlarının bireysel ve toplumsal anlamda önümüze çıkan kalabalık ve sokak ifadeleri sanatın her döneminde bitmek tükenmek bilmez bir ahenk, çeşitlilik, renk, uyum ve zenginlikte yansıtılmaktadır. Kalabalık ve Sokak imgelerinin sanat yapıtlarına konu olması zamandan zamana, dinlere, örf ve adetlere göre değişerek, sosyal, ekonomik, siyasal ve doğal değişkenlerden etkilenerek sürekli tazelenen ama hiçbir vakitte vazgeçilmeyen bir gerçekliktir.

Günümüz tüketim kültüründe sanat, doğrudan bakış açımızla yaşamın kendine ait değil tüketim çağının gerçeklerini yansıtan bir durumda; televizyon, moda, sanal ortam, sinema, reklam aracılığıyla üretilen basit kültürün görsel olanaklarından beslenir.

Resim 3.5. James Ensor, “İnsa’nın Brüksel’e Girişi”, 1888, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 258 x 431 cm, S.Paul Müzesi, Los Angeles

Oysa 19. Yüzyıl sonlarında yapılmış olan Sanatçı James Ensar’un İsa’nın Brüksel’e Girişi isimli resmi sinemanın icat edilmiş olmasına rağmen bir sinema sahnesinden alınmışçasına canlı, hareketli ve zamanın yaşantılarını gösteren bir belgesel gibidir.

Sanatın çıkışından bu zamana kadar insanoğlu, gözleriyle bakarak algıladığı dünyanın imgelemine resim ve heykelle bulmaya çalışmıştır. Günümüz modern yaşam şekli mal ve hizmetlerden daha çok imaj tüketimi yarattığına, yeniden üretim sistemlerinin gelişmesiyle birlikte çağdaş toplumun görsel bir kültür tarafından etrafının kuşatıldığına ve toplulukların tüketimine sunulan imajların istek ve haz duygularını harekete geçirdiğini görebiliyoruz. Zamanın tüketicisi, diğer şeylerden çok, yapay olarak yaratılan imajları tüketir.

Anlık yaşamın içinde bulunan bu köşe kapmacayı sanat uzun bir zaman önce öngörmüştü. Sanatsal ifadelerin güdüleyici yapısı, sanatı yapıt olarak çok uzun zaman önce bir ikiz misali kendine benzetmiştir. Eleştirmen Levi Strauss bunları aşırı fazlaca abartılmış sanat ifadelerinin akademik niteliği olarak isimlendirmiş gerçekten de birer gösterge biçimi olarak kabul etmişti. Buradan yola çıkarak sanat sonsuz yenilikçi üretim mekanizması içine girerek bu anlık ve sıradan bir yapı malzemesi olsa bile kendinin ikizine dönüşen her şeyin sanata benzeyerek , estetik bir olguya sahip olmasına olanak sağlamaktadır.

3.5. Kalabalık ve Sokak Kültürünü Konu Alan Sanatçılardan Örnekler

Sanatçı Renoir'ın inanılmaz renk uzmanlığı ve hiç kimseye benzemeyen fırça vuruşları vardır. Sanatçının bunları kusursuzca yapabilmesine rağmen bir sanat eleştirmeni, modelin bedenindeki yeşil ve masumsu lekeleri bir ölünün çürüyen bedenine benzetmişti.

Sanatçı Renoir kendini bir söylemiyle şöyle ifade etmiştir; “Ressamın zeki bir zanaatkâr olması yetmez; tuvalini okşamayı da bilmesi gerekir.” Demıştır.

Resim 3.6. Pierre-Auguste Renoir, “Luncheon of the Boating Party”, 1880/1881, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Sanat akımı olan empresyonizm modern sanatın doğuşuna zemin hazırlamıştır. Asla bilerek bu zemini hazırlamayı hedeflememiştir. Tek amacı insanın ve dünyanın dolaysızlığını mümkün kıldıkça aslına uygun bir şekilde anlatmaktır. Tesadüfi ve geçici ışık yansımalarının bir ifadesi olarak görülse de, geleneksel ile yerleşmiş olana geleneklerin yıkılmasını sağlayarak, etkileyici ve farklı bir sanatsal dil ortaya çıkarmıştır.

Sanatçının betimlediği yuvarlak ve hazır şapkalı beyler ile, güçlü kıyafetler içindeki kadınlar, Paris'in caddelerinde, parlak ışıkların nahoş havası altında hoş sohbet edip içki yudumluyor ve dans ediyorlar. Sanatçı Renoir bu tip konuları epeyce sevmiş ve dans pistinde dönen insanlara vuran ışığın tesiriyle ortaya çıkan farklı görüntüleri

birçok kez betimlemiştir. Arkadaşlarında dansçılar için sanatçıya konu mankeni olmuştur. Bütün izlenimci sanatçılar gibi Renoir bu eserini dans pistinde otururken direkt tuvale aktarmıştır. Sanatçı dış mekânlarda güneş ışığının anlık hareketlerini yakalamaya çalışmıştır.

Resim 3.7. Pierre-Auguste Renoir “Moulin de la Galette’ta Eğlence”, 1876, Tuval Üzerine Yağlı Boya

“Geçmişte herhangi bir sanatçının ürettiğinden pek çok yönde farklı olarak ortaya konan nesnel dünyanın Empresyonistleri tarafından gösterilen görüntüleri fotoğrafın keşfini ima etmiştir. Kamera ile gösterilen dünya, vurgusuz ve arıtmasız aynı dünyadır. Kameranın gözü sanatçınıninkine benzemez. Nesnelere ilgilendikleri ve ilgilenmedikleri önemli veya önemsiz olarak kategorilere ayıramazsınız. Bu yaşamın nesnel görüşü Empresyonist sanatçılarda görüldüğü gibi fotoğrafa bir merak ve bilinçlilik etkisi verir. Ama empresyonistler kendilerine göre önemli saydıklarını ortaya koymuşlardı. Onlar yapıtın kendi amacı kendinde diye düşünürler. Bu düşünce empresyonist sanatçılara yardım eder.” (Ayla, 2002, s. 116-117).

Sanatçı Renoir yine şöyle demiştir: “Resim sanatında anlatılmayan bir şey var ve aslolan şeyde o. Doğaya teorilerinizle gelirsiniz ve doğa tüm teorilerinizi yer.”

Resim 3.8. Camille Pissarro, Montmartre Bulvarı, Kesit, 1889, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Camille Pissarro insanlardan kaçan, huysuz, kararsız ve kendi başına yaşamayı seven bir sanatçıydı. Buna karşılık tanınan belli başlı empresyonist sanatçılar içerisinde girmeyi başardı. Her zaman fakirdi. Anarşistti.

Sanatçı genel anlamda kuş bakışı alanları tercih etmiştir. Mesela pencereden bakarak çalışılmış şehir resimleri yapmıştır. Sanatçının renk seçiminde yeşil ve mavilerin yoğunlukta olduğu paleti grimsi ve soluktur. Yüzeysel alanları kalın boya tekniği ile boyamıştır. Resimleri bazen yamaya benzeyen, eskiz görünümler içerir. Resimlerin içerisindeki zıtlıklar birer oyun misali tuvali kaplamıştır. Sanayi karşısında fakirlik, ölümlü karşısında baki, saflık karşısında yapayı, durgunluk karşısında hareket, sıcak karşısında soğuk.

Rönesans'tan bu yana süre gelen natüralist sanat, 19. Yüzyılda empresyonizmin dış mekan ressamlığı son savhasına varmıştır. Bu bakımdan sanat, kaygısız izlenimlerin arkasından koşarak bir ışık şölenine dönüşür. Bu yeni buluş 1870'lerde ortaya çıktığı dönemde yadırganmıştır. Fakat kısa bir zaman zarfında sanat dünyasına hakim olmuş ve 'Empresyonizm'in' getirdiği bu akım bütün sanatçılar tarafından benimsenmiştir.

Resim 3.9. Camille Pissarro, “Avenue De Opera” 1889, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 25 x 35 cm, Özel Koleksiyon

“Her ne kadar yeni-izlenimcilerin biçimi tekrar ihya etme çabaları varsa da, nesne yüzeylerinin ışık ve gölge renkleriyle gösterilmek istenmesi ve renk tuşlarının egemen olarak yan yana kullanılmaları, biçimin dağılmasını önleyemiyordu. Ayrıca fırça tuşlarının, karıştırılmamış renkler birbirlerine etki yaparak renk karışımlarının optik kanununa göre oluşmalarının istenmesi, sanatçıyı, yaratıcılıktan çok akli bir renk düzeyine, kısacası gene akli bir sisteme doğru sürüklüyordu.” (Turani, 1977, s. 74).

Tuval üzerinde çalışılan renk denemeleri aslında doğa nesnesinin şekil bakımından ifadesini kaybetmesi ve ışığın denge bakımından yerini bulmasıyla oluşuyordu. Işık renk tonlarıyla ilgili şekli de ışık gibi bölünmüş parçalara ayrılıyor ve bu sonuçta değişmeyen bir durum oluyordu.

“Empresyonizm göz duyarlılığına dayanan duyumca bir sanattı çevremizde yer alan nesnelere, kavramlarından sıyrarak anlık bir görüntü, bir izlenim olarak sanata yansıtıyordu. Empresyonistler le yeni bir dünya ortaya çıkmıştı. Batı sanatının her döneminde olduğu gibi, bu dönemde de alışlagelen dünya yeni bir görünüm kazanıyordu. Bu görünüm Marcelle Proust’u öylesine etkilemişti ki, Empresyonistler yeni bir dünyanın yaratıcıları olarak görüyor ve bunu romanlarından birinde dile getiriyordu. “Çiçek açmış genç kızların gölgesinde” (M.Proust, Al’ambre des jeunes filles en fleurs) adlı romanında bir empresyonist ressamı anlatırken “Tanrı nasıl adlarını vererek nesnelere yarattıysa, Ressam

Elistir’de onları yeniden yaratabilmek için, adlarından sıyırmak ve onları yeniden adlandırmak zorunda kalıyordu.” (İpsiroğlu ve İpsiroğlu 2009, s. 19-20).

4. DİSİPLİNLER ARASI SANATIN OLUŞUMU GELDİĞİ NOKTA VE DİJİTAL SANAT

4.1. Disiplinlerarası Sanat

20. yüzyılda çok hızlı gelişen modernizm ile birlikte sanatın bütün yasaları değişmiş, günümüz sanatının sanatçıları malzeme olanaklı döngüden kaçarak, kendine özgü, aşırı yaratıcı ve zengin bir modernizm gücüne doğru ilerleyerek yeni açılımlar ortaya sürmüşlerdir. Modernizmle ilgili şartlar halen devam ederken daha kapsamlı ve yenilikçi olan sanatçıların, sanatsal anlatımlarını sunmalarında, disiplinlerarası bir yöntem tekniği ile ele almak bahis konusu olmuştur. Kendine has yaratma teknikleri, genel ve üç boyutlu üretim olanakları, insansıya en çok benzeyen, bir yapıda nefes alan bir gereç topluluğu meydana gelmiştir. Disiplinlerarası anlayışı ve bu anlayıştan çıkan disiplinlerarası sanatı, ülkemizde uygulayan oldukça fazla sanatçı tarafından özümsemiş ve kendini yenileyen çeşitlilikte Türk Sanatında da devrimci yapıtlar yapılmıştır.

''Yeni yüzyılın sanatı, salt bir disiplin sınırları içinde değerlendirilmesi gereken bir olgu olmuştur. Disiplinlerarası diye adlandırılan sanat, içinde plastik, fonetik çıkış noktaları olan, bunun yanında teatral görselliği de beraberinde taşıyan bir olgudur.'' (Başar, 2000, s. 66).

4.2. Disiplinlerarası Sanatın Oluşumu

Çağımızda uygulamaya konulan yeni bilgilerin bir çoğuna yakınıni disiplinlerarası sanatın ortak bir amaçta bulunması sonucu yön bulan en yeni kaynak ve analizine ulaşma güdüsü içinde kendine uygun alanları dışında bir perspektife ihtiyaç duymaktadır. Bu sebeple sınırlarını değiştirerek işbirliği içinde çaba harcamanın yöntemlerini araştırmaktadır. Bu bakımdan 21. yy. da, eğitimde birden fazla bilim dalına yöneleceği olasılığını oluşturmaktadır. Bu konu eğitim kurumlarında yeni bir yaklaşım içerisine sokmaktadır. Tasarım ve sanatsal disiplin kendi alanında işbirliği içermekte ve bir başka söylemle disiplinlerarası terimiyle ilişkilendirilen bir kavram olarak düşünülmektedir. Çünkü günümüzde tasarımcılardan bir tek ürünün

ambalajını tasarımları değil bir bütün olarak tamamına yakını tasarımları beklenmektedir. Alanda tasarımcıların uzman olmaları beklenmekte, bu beklentiyle birlikte artık tasarlayanların tasarımlarıyla beraber sistemi, toplumlarında ilgilendirmesi söz konusu olmaktadır. Fakat mevcut tasarım sistemleri kendi başına bu artışı karşılamak için ne yeterlidir, ne de tüm bu uzmanlık alanlarına tek bir bireyin sahip olması düşüncesi gerçekçidir. Bu da şüphesiz diğer disiplinlerarası dallar ile yoğun bir bilgi alışverişine gidilmesine olanak sağlamıştır.

4.3. Disiplinlerarası Başlığı Konu Edinme Amacı

Bilgisayar, fotoğraf makinesi, video, internet, cd, yazıcı, tarayıcı, flaş bellekler, tabletler, çizim, hesaplama makinaları gibi farklı araçlar, alanlar dijital teknolojinin ana unsurlarını oluşturan gelişmelerdir. Bu gereçlerin yanı sıra resim yapma, photoshop, animasyon, iki ve üç boyutlu görüntü çoğaltma programları dijital ürünlerin üretiminde kullanılır. Bir çok sanatçı geleneksel sanata yönelirken, bazı sanatçılarda geleneksel yöntemlerde bulamadıkları yaratıcı fırsatları bu alanda gördükleri için dijital cihazlara yönelmişlerdir. Dijital teknolojilerle iç içe gelişen sanatçıların sanatsal kapasiteleri artarken, içinde var olduğumuz teknoloji çağını oluşturan çağdaş eserler yaratma yetisinde onları etkilemektedir. Ayrıca sanatçı, çeşitli uzmanlık dallarından insanların bir araya toplandığı ekiplerle de çalışabilmektedir. Mesela mühendisler, teknisyenler, bilgisayar programcıları, yazılımcılar, ses teknisyenleri, grafikerler ve mimarlar dijital sanat çerçevesinde etkin bir katılıma sahip bulunmaktadırlar. Bu çeşitlilikler göz önüne alınarak disiplinlerarası alt başlığı adı altında dijital/sitilizasyon olarak yapılan işlerin irdelenmesi konusunda daha fazla bilgi sahibi olunacaktır.

“Görünenin gizemli gücü sanatçının içinde saklıdır. Daha biçim almamış olan tinsel yaşantısını sanat yoluyla biçimlendirir, dışa döker sanatçı. “Sanatçı gören kişidir”. “Görme” burada dış dünyayı görme değildir; bir iç-görü (vision) de değildir; ruhsal titreşimlerin tınısını duyma ve en yüksek düzeydeki hakikatlere açılmadır.” (İpşiroğlu ve İpşiroğlu, 2009, s. 50-51).

4.4. Dijital Sanat – Dijital Stilizasyon

Sayısal sanat, geniş anlamda yapılışında bilgisayarın rol oynadığı, fiziksel olmayan biçimlerin üretilmesiyle oluşan sanat şekline denir. Bu imkanlar doğrultusunda bilgisayar geleneksel yapıda bir çeşit yardımcı araçtan, gerekli olan bir ortak üretici konumuna kadar şekillenen belli bir değer kümesinin herhangi bir yerinde bulunabilir. Bu süre zarfında bilgisayarın sadece tanıdık kullanımının rol oynadığı işler genelde bu gruptandırılmaz. Günümüzdeki dijital devrim sonrası artan dijital sanatçılar sanat çevreleri ve literatürleri tarafından kabul görmeseler de bilgisayar ortamlı dijital sanat ve kodlama sanatı gibi alanlar sanat müzelerinde kabul görmüştür. Bu yeni akım medya sanatı olarakta bilinmektedir.

Dijital sanat yöntemlerinin uygulama dallarına geldiğimizde ise, dijital sanat umumi olarak iletişim ortamında reklamcılar ve film yapımcıları tarafından özel etkilerin yapımında kullanıldığını görüyoruz. Dijital sanat bütün olarak bilgisayar ile yapılmış algoritmik grafikleri, yazılımları, taranmış görselleri ya da vektör grafik tasarımları yardımı alarak mouse ile ya da grafik tabletle tasarlanan bir görseli içerebilir. Dijital sanat ürünleri, dijital açıdan kaydedilmiş bir görsel veri tabanı ya da bir program uygulaması olabilir. Bu uygulama geleneksel sanat ürününün tersine, insan tarafından kavranan yönüyle sanat nesnesi aynı şey değildir. Temel şekil, teknik bir alan yoluyla birey tarafından hissedilir duruma getirilir. Bu yeniden şekillenen biçim sanat ürünüyle değil, onu insana yansıtan teknik alanla bağlantılıdır. Bu açıdan dijital sanat ile gösteri sanatları birbirine benzerlik gösterir. Bu bir tiyatro gösterisi için yazılan oyun ile salonda sergilenen oyun arasındaki değişken yapılar benzer bir durum olarak gösterilebilir. Daha net bir ortam olan dijital boyamaya giderken biraz da onun tanımından söz edelim. Dijital boyama, suluboya, yağlıboya, pastel boya, kuru boya gibi bilinen geleneksel boyama tekniklerinin bilgisayar, tablet ve bir kodlama aracılığıyla fiziksel bir ortam yerine dijital ortamda uygulanabilmesidir. Dijital boyama bilgisayar tarafından yapılmış olması durumunda dijital sanattan ayrılır. Çünkü dijital resimde boyama belirli bir modelden belirli bir görsel üretme durumu yoktur. Sanatçı doğrudan boyama yöntemlerini uygulayarak bilgisayarda dijital bir ürün çıkarır. Bütün dijital çizim uygulamaları, fiziksel alanda kullanılan fırça ve renklendirme efektlerini çok iyi bir biçimde taklit ederek benzetmeye çalışır.

4.5. Dijital Sanatın İlk Örnekleri

“Dijital sanatın tarihi, teknoloji ve bilimin tarihi tarafından biçimlenmiş, dijital teknoloji ve sanat öğelerinin bir araya gelmesiyle ilk örnekler üretilmeye başlanmıştır. Bilgisayarın gelişmesi ile gerçek anlamda uygulama alanı bulan dijital sanat, başlangıçta yaygın bir teknoloji olmadığı için daha çok bilim adamlarının eser verdiği bir alan olarak dikkat çekmiştir. Bilim adamları, yalnızca bir araç ya da ortam olarak görmedikleri bilgisayarda, soyut bilgiyi yaratarak, yeni sanal görüntüler üretmişlerdir. 1946 yılında silah ve nükleer hesaplamalar için elektronik veri işleme kapasitesine sahip ilk bilgisayar ENIAC ABD’li bilim adamları tarafından geliştirilmiştir. ENIAC ile başlayan ilk bilgisayar örneklerinde matematiksel hesaplar yapılmaya başlanmış, bu hesaplamalar sonucunda elde edilen veriler estetik amaçlar doğrultusunda kullanılmıştır. Sanat biçimleri içinde matematiksel, geometrik, bilimsel, soyut ve teknolojik temeller, dijital sanatın başlangıcında önemli kaynakları oluşturmuştur. Teknoloji alanında uzmanlaşmış bilim adamları ile sanatçıları ortak çalışmalara yöneltmek amacıyla 1966’da New York’ta Amerikan Sanat ve Teknoloji Deneyleri EAT adlı bir kuruluş oluşturulmuştur. Bunu Arjantin, İngiltere, Yugoslavya ve Japonya’da kurulan başka merkezler izlemiş, çeşitli sergiler düzenlenmiştir. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 218 Dijital sanatın ilk öncülerinden sayılan Amerikalı matematikçi ve sanatçı Ben Laposky, 1950’li yılların başında dalga formlarından elektronik görüntüler yaratmıştır. Soyut Geometrik Resim, Kübizm, Senkronizm ve Fütürizm’den esinlenmiş ve çalışmalarını ilişkilendirdiği sanat formları arasında Op Sanat’ı göstermiştir. Öncülerden kabul edilen bir başka sanatçı ve matematikçi Herbert W. Franke, 1956’da yaptığı ilk çalışmaları olan “Elektronik Soyutlamalar” Ben Laposky’nin çalışmaları ile büyük benzerlik göstermiştir. Daha sonra ise yönetmen olan John Whitney Sr’nin çalışmaları dikkat çekmiştir. Deneysel filmler üreten Whitney, sanatsal amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli teknolojik ve matematiksel yeteneklerini geliştirmiştir. Bu ilk örneklerden sonra Charles Csuri, Michael Noll, Frieder Nake, Edward Zajec, Kenneth Knowlton’a ait dijital çalışmalar görülmektedir. Dijital sanatın özel tarihine bakarsak, fotoğraf ve görsellik alanında çok güçlü bir okul olan Alman Stuttgart Teknik Yüksek Okulu, ilk kez New York’da Howard Wise Gallery’de bilgisayar sanatı sergileri açmaya başlamıştır. 1968’de ise, Londra Çağdaş Sanatlar Enstitüsü-ICA’da Avrupa’da ilk bilgisayar sanatı sergisi açılmış, arkası çeşitlenerek, güçlenerek gelmiştir.”(Çizgen, 2007, s. 69).

“En alışılmamış bilgisayar sanat üretimlerinden biri, bilgisayarları programlamak, 80’lerin başlarında ressamlık kariyerini bırakan, başarılı bir İngiliz soyut ressam olan Harold Cohen’e aittir. Amacı, kendi çalışmasında kullandığı sanatsal kompozisyonun kurallarını bilgisayara “öğretmek”tir ve bu amaç, AARON isimli yapay zeka bir programla sonuçlanmıştır. Başlangıçta, büyük bir buzdolabı boyutunda mini bilgisayarlar üzerinde çalışmış, 1983’te Londra’da Tate Galeri’de bu tarzda sergi yapmıştır.” (King, 2002, s. 90).

“1986’dan sonra Paint programları, programlama dili bilmeyen sanatçıların kullanımına uygun hale gelmiş, 1987 ise dijital çalışan sanatçıları için oldukça kullanışlı olan Photoshop programı Thomas Knoll tarafından geliştirilmeye

başlamıştır. 1990'lı yılların sonuna doğru internetin ve görüntü işleme programlarının yaygınlaşmasıyla “dijital sanat” daha çok kişinin yaratıcı olmasını ve yarattıklarını paylaşmasını sağlamıştır. Bu altyapıların, programların gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla dijital sanat, özgün görüntü ortamlarından heykel sanatına, dijital enstelasyondan performansa, video, müzik ve ses sanatına, dijital animasyona genişlemiştir. Bilgisayar teknolojisi denilince gözardı edilmemesi gereken bir ülke olan Japonya'dan önemli eserler veren “Digital Art” sanatçısı Yoshiyuki Abe dikkat çekmektedir. Abe, yapıtlarında geometrik nesnelere, çoğunlukla da hiperbolik ve parabolik yüzeyler ile rastlantısal öğelerin oluşum süreçlerini konu almıştır. Yıllardır birçok uluslararası “Elektronik Sanat” sergisinde yapıtları yer alan Abe'nin de konu hakkında birçok yayını bulunmaktadır.” (Telli, 2009, s. 2).

Dijital sanat ürünü veren yabancı sanatçılar David Hockney, Ruth Leavitt, Lillian Schwartz, Michael Noll, Vera Molnar, George Nees, Yoichiro Kawaguchi, Laurence Gartel, Jean-Pierre Hébert ve Manfred Mohr gibi pek çok isim sayılabilmektedir. Türkiye'den Hamdi Telli, Emre Turhal, Ansen Atilla, Ali Alışır, Murat Germen'de dijital sanatla çalışmalar yapmaktadırlar.

4.6. Türkiyede İlk Dijital Uygulaması

“Ülkemizde dijital sanatla en çok fotoğraf ve grafik alanında geçmişe sahip sanatçıların ilgilendiği ve sanatsal çalışmalar ürettiği bilinmektedir, ancak sinema, heykel, müzik gibi sanatsal alanlardan gelenlerde bulunmaktadır. Dijital eser üreten sanatçıların gittikçe artmasına rağmen, sanat galerilerinde yer bulma ve halkca izlenme oranı henüz yeterli düzeyde yer bulamamıştır. Ülkemizde sanat çevresini ilk kez dijital sanala tanıştıran Özcan Onur'dur. Güzel Sanatlar Akademisi'nden 1960'lı yıllarda mezun olduktan sonra heykel ve resim çalışmalarını sürdürürken dijital alemdeki gelişmeleri de izlemiş, Paris'te PC ortamında ilk grafik programları geliştiren ekibe dahil olmuştur. “(Çizgen, 2007, s. 68).

1980'lerin ortalarında Özcan Onur'un yaptığı görüntüleri günümüzün dijital alanının aktarım ve çıktı koşulları olmadığı için, ekrandan fotoğrafik tarafını çekip, basmıştır. Yaptığı bu işleri İstanbul ve Paris'te 1986 senesinde elektropentür adlı sergisinde seyirciye sunmuştur. Dijital sanat ortamında dikkat çeken ilk kişilerden bir tanesi de 1984 yılından bu yana eğitsel ve sanat içerikli işler üreten Hamdi Telli, son işlerinde nesnelere göz ile algılanan biçimler yola koyulmuştur. Fotoğraflardan ve bilgisayar grafiklerinden yararlanan Hamdi Telli bu yönde eserler ortaya çıkarmıştır. 2000'li sonra ülkemizde dijital sanatın artış göstermesi ve çoğaltılması için vakıf ve grupların açıldığı görülmektedir. Diğer disiplinlerin kanadı altında dijital sanat ortamının yeni hedefler belirlemesini deneyen NOMAD, 2002 senesinde yenilikçi bir

yapı olarak kurulmuş, 2006 senesinde de bu konumdaki tek dernek olmuştur. NOMAD'ın genel yapısını küratörler, mühendisler, tasarımcılar, mimarlar, ve yazarlar oluşturur. NOMAD, sanatçılar tarafından işbirliği sağlamayı düşünen teorik ve teknik bir düzen üzerine açılmıştır. NOMAD'ın temel kurucuları Erhan Muratoğlu, Emre Erkal, Başak Şenova'dan oluşmaktadır. Bu sanatçılar 2003 senesinde düzenledikleri “ctrl_alt_del”, Türkiye'deki tek işitsel sanat şöleni olma özelliğini taşımaktadır. Ülkemizde de giderek artan ve gelişmeye devam eden dijital sanatın pusulası olarak “Digital Sanat ve Kültür Vakfı” açılmıştır. Bu vakfın temel amacı, bireysel ve toplumsal hayat biçimlerini ve bu biçimlerin her türlü sanatsal ifadelerini dijital teknolojilere ortaya çıkararak, ülkemizi geliştirmek ve bu yollarda ülkemizin gelişmiş dünyada konumunu almasına hizmet etmeye çalışmaktadır.

4.7. İnternet ve Ağ

Dijital sanatın bir üyesi konumundaki internet sanatı, toplumsal ve sosyal bağlar ağı yaratabilme özelliği taşıyan bir akımdır. Nesnesiz bir sanat akımı olan internet sanatı ismini bu ortamdan edinmekte web sanatı, ağ sanatı, net sanatı olarak da adlandırılmaktadır. İnternet sanatı sanat dalı olarak, medya ve elektronik sanatının bir üyesidir. Tek materyal olarak interneti iyi kullanan, genellikle interaktif olan bir kültür ve sanat alanıdır. Artistik web sayfalarında, e-mail tasarımlarında, artistik internet kodlamalarında, internet altyapılı ya da somut bir alan olabilmektedir. Ayrıca internet sanatı, metne dayalı eserler, fotoğraf ve çizim, internet enstalasyonları, online video ve ses sanatı, radyo çalışmaları, tarayıcı sanatı, spam sanatı, kod şiiri gibi değişik uygulamaları da içerisinde barındırmaktadır. Çağımızda internet alanına ek olarak taşınabilir bilgisayar, akıllı telefonlar vb. sistemler araçları uygulamalarına eklenmiştir. Yazılım dünyasında farklılaşarak gelişen ülkeler sıralaması oluşturmak istersek ABD, İngiltere, Almanya Hindistan, İrlanda, İsveç, İsrail gibi bir sıralama yapabiliriz. Türkiye'nin şu anda bu ülkelerle sıralamaya girebilecek kapasitesi yoktur fakat yükselen ve hızlı kalkınan ülke kategorisinde gelişen bir statüye sahip olduğunu ciddi bir şekilde söylenebilir.

4.8. Konunun Uygulama Düzeyinin Anlatımı

Dijital sanatta boyama prodüksiyonları çok alanda kullanılmaktadır. Genel kapsamda sinemalar, video oyunları ve televizyonlar için konsept ürünler sıkça kullanılır. Dijital sanatta boyama olanaklarına bakarsak bu programlar şöyle sıralanabilir; Photoshop, ArtRage, GIMP, OpenCanvas ve Corel Painter gibi dijital programlar sanatçılara ya da sanatla yeni uğraşanlar için tuval, karışık paletler boyama araçları ve bir çok renk skalasıyla geleneksel boyamaya oldukça benzeyen bir alan yaratır. Dijital program ortamında boyama yapmanın avantajı, şüphesiz size sağlanan iyi sistemlenmiş ortam ve çalıştığınız alanı fazla dağıtmadan sistemli bir iş alanı yaratmış olmak ve temiz bir iş çıkarmaktır. Dijital ortamda tercih edilen en iyi özellik gerçek yaşamda yapılmayanın etkisidir. Dijital ortamda çalışmalar yapmak için kendi fırçamızı seçerek işe başlamak gerekmektedir. Bunun yanında fotoğraf manipülasyonu ile alakalı örnekler de sunulmaktadır.

4.8.1. Görsel medyada dijital ürün yaratma teknikleri

Bilgisayar programlarıyla dijital ürün oluşturmak için fırça şekline getirmek istenilen resimleri yaratmakla başlanılmalıdır. Bunun için hazırlanarak taratılan veya zaten dijital alanda bulunan bir görüntüyü levels, filters veya hazırda kullanılan fırçaları seçerek yeni fırça yaratmak için ideal, tek bir resim kavamına getirmek gereklidir. Levels seçeneğinden seçtiğimiz kontrast değerlerini ayarladıktan sonra filters filtresinden bazı filtreleme seçeneklerini kullanarak resimdeki görsellerin daha da net çıkmasını sağlayan ve fiziksel alanda fırçanın oluşturabileceği noktasal kirlilikleri de üretebilmek için filtreleme olanaklarından hangisi uygun ise onu kullanmak gerekmektedir.

4.8.2. Fotoğraflarla montaj

Konumuz dijital alanda sanat üretmek, kreatif ürünleri bilgisayar alanında ortaya koymak olunca, bu ortamda özgürlüklerimizin odak noktasını keşfetmeden önce, ilk olarak genel ve açıklamalarla bilgilerimizi güçlendirmek düşüncesi olmalıdır. Bunun için temel olarak dijital sanatın tanımını yapılmalıdır. Dijital sanat ve dijital teknolojilerle ilgilenen tüm sanatsal ürünleri, uygulamalarını ve ortaya koyulma

biçimlerini kapsayan geniş bir ortamdır. 1969'lardan bu yana bilgisayar sanatı disiplinlerarası ortam sanatı gibi çoklu isimlendirmelerin kullanıldığı bu ortam için kesin olarak dijital sanat adlandırılması ve medya sanatı adı altında bir alt dal biçiminde kullanılmaya başlanmıştır. Bilgisayarların hayatımızdaki yerinin gün ilerledikçe çoğalması sonucunda eski geleneksel çizim tekniği, görsel sanatlar ve heykel sanat kollarının yerini dijital kurgu sanatı, sanal gerçeklik ve ağ sanatı adı altında bilgisayarlı ortamda üretilen sanat dalları yerini almaya başlamıştır. Bir sanatçının kabiliyetine sahip olmasanız dahi, bu alanda dijital sanatçı adı altında ve grafik uygulamalarının sayesinde, kişi kendini yeterince sanatçı hissedebilir.

Montaj genel yapısıyla parçaları, kayıt veya görüntüleri bütünleyerek kullanılacak çalışmaya uygun hale getirmek olarak açıklanabilir. Fotomontaj ise birden fazla fotoğrafın veya fotoğraf karelerinin, tutarlı bir ifadesini oluşturmak üzere tek bir görüntü şeklinde birleştirilmesidir. Kolajın sanatının bir çeşidi olan fotomontaj, basın, haber alanında, eğlence ve politik güldürü amaçlı olarak veya reklam alanında, gerçeküstü resimler elde etmek amacıyla kullanılır. Bu işlerin bir kısmı sanatsal endişelerle üretilirken bir kısımda ticari amaçla, odak noktası olmak için kullanılan sanal yerler ve gerçeküstü resimler elde etmek amacıyla kullanılmaktadır.

Fotomontaj çağımızda birbiri ile bağıntısı olmayan çeşitli nesnelere, ışık, gölge, yansıma, perspektif ve diğer niteliklerini gözeterek bir ortama getirme sanatıdır. Üretenin ustalığının bir sonucu olarak elde edilen işin kalitesi artar. Fotomontaj, fotoğrafın var olduğu günden bu yana kullanılır. Önceden bir karanlık oda içinde yapılan çalışmalar, artık bilgisayar üzerinde, gerekli yazılımlarla yapılabilmektedir. Kolaj yapımı aşamasında anlattığımız dört çeşit tekniği ve bireye özel kreatif yöntemleri kullanarak fotomontaj çalışması yapabilirsiniz. Bir tamim yapacak olursak bilgisayar fotomontaj yöntemlerini görüntüyü işleme yönünden üç temel guruba toplayabiliriz. Ekleme yöntemi bir fotoğraftan alınan diğer bir parçanın diğer bir fotoğrafa eklenmesidir. Örneğin bir sinema yıldızının başını, bireyin kendi fotoğrafına ekleme yapması bu işe yeni başlayanların başvurduğu bir yöntemdir. Kompozisyon yöntemi kreatif düşünerek pek çok resim ya da resim karesinden yararlanarak yeni bir resim oluşturma işidir. Rötüş yöntemi mevcut tek bir resimde,

resim işleme uygulaması yardımı ile çeşitli ifadeler yükleme amacı belirleyen yöntemdir.

4.8.3. Akıllı telefon üzerinde fotoğraflarla montaj

Akıllı telefonlar aracılığıyla farklı araç ve gereç kullanarak görüntüyü özel bir yüzey üzerinde sabitlenebilir. Bu tekniklerle aktararak çoğaltılan fotoğraf, resim, görüntü, powercam, ustalık gerektiren biçimde fotoğraflar çekerek, sosyal medyada beğenilere aktarabileceğiniz bir mobil programdır. Bu program, kameralara güçlü ve öznel görüntü yakalama niteliği kazandıran, yüksek piksel ve çeşitli çekim yöntemlerine olanak sunan, android kökenli tabletler ve akıllı cep telefonları için uygundur. Bu uygulama ile farklı efektler ve kapsamlı filtreler ile ustalık gerektiren çekimler yapılabilir. Portre çekimlerinde standart kameralara göre odaklama özelliği taşıyan akıllı telefon uygulamaları daha iyi sonuç verir .

“Bu bizim geleceğimiz ve bu olağanüstü şeyler şimdiden şekillenmeye başladı bile. Günümüzde teknoloji sektöründe çalışmayı heyecanlı kılan şey de bu. Yalnız icatlar yapma ve hayranlık uyandırıcı cihazlar üretme şansı bulacağımız için ya da göğüs germemiz gereken teknolojik ve zihinsel meydan okumaların boyutlarından ötürü değil; bu gelişmelerin dünya açısından ifade decceği önemde heyecan verici. İletişim teknolojileri teknik atılımlar içimn olduğu kadar, kültürel atılımlar için de fırsatlar sunuyor.Başkalarıyla nasıl iletişime girdiğimiz ve kendimizi ne gözle gördüğümüz çevremizdeki online evrenin etkisi ve yönlendirmesi altında kalmaya devam edecektir. Seçici hafız aegilimimiz bize hızla yeni alışkanlıklar kazanma ve eskilerini unutma şansı veriyor. Şimdilerde mobil cihazların bulunmadığı günleri canlandırmakta zorlanıyoruz. Akıllı telefonların her yerde bulunabileceği bir dönemde elinizin aştında unutkanlığa karşı sigortanız var demektir, koca bir fikir dünyasına kolayca erişebilirsiniz ve bunu yarar sağlayacak biçimde yapmak zor olsa, hatta kimi zaman iyice zorlaşsa da, her zaman bilginizi canlı tutacak bir şeyler bulabilirsiniz. Akıllı telefon ismi yerine tam oturuyor.” (Schmidt, 2015, s. 13-14).

5. RESİM SANATI ÇERÇEVESİNDE DİJİTAL STİLİZASYON UYGULAMALARININ İRDELENMESİ

21'inci yüzyılın sonundaki sanat dünyası, optik, kimya, fizik, elektronik gibi giderek gelişen, yaygınlaşan teknolojiler ile etkileşime girmiş, yazılım sanatı, internet sanatı vb.yeni oluşumların, multimedya ve karışık tekniklerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Çağımızda teknolojiye ve bilgisayara ihtiyaç duyan sanatçının çalışma alanını genişletmiş, düşünce yapısını, algılayışını ve davranışını değiştirmiştir. Önceki çağlarda teknolojik gelişmelerin sanatsal yapıyı bu kadar derinden ve doğrudan etkilediğini söylemek mümkün değildi. Dijital sanatın odak noktası olarak kabul edilen teknolojiyi, günümüzde sanatın ve hayatın bütün alanlarına her yönüyle girdiğinden artık günümüz çağdaş sanatın ve üretiminin yalnızca bir araç değil aynı zamanda sanat ortamı ve sanat medyası durumuna gelmiştir. Dijital teknolojiler, yeni ve sonsuz anlatım biçimleri yaratırken devrim özelliği taşıyan, dijital sanatla anlamı ve sentezi güçlenen yapay zeka ve organizma gibi kavramlar daha çok sanatçıların ilgisini çekmeye başlamıştır. Teknolojinin, sanatın ve bilimin buluştuğu noktada yeni söylemler çoğalmış, sanatın her türlü yönüyle araştırılması bir kez daha ortaya çıkmıştır. Sanat ürünlerinin ortaya çıkış noktaları artık yalnızca doğa değildir. Betimlemek istenen doğa artık yoktur. Çünkü teknolojik üretim ve gelişmeler bunu kısa bir süre önce anlamsız kılmıştır.

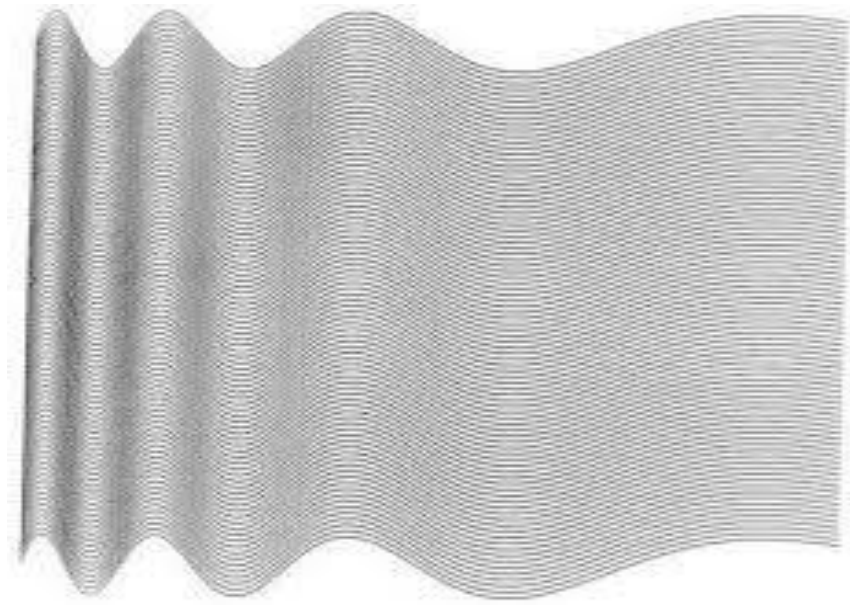
5.1. Resim Sanatında Konuyla İlgili Örnekler Veren Yabancı Sanatçılar

Teknolojinin sunduğu yenilikler ve yaşamın her yerini saran yapısıyla birlikte ortaya çıkan teknolojik kültürden sanatçılar olmak üzere sanatta etkilenmiştir. Kuşkusuz sanatın yenilikçi, sorgulayıcı, özgür yapısı ve üretecekleri eserler için toplumdan beslenen sanat ve sanatçıların bu yeniklerden etkilenmemesi ve uzak kalmaları beklenemez. 1990'lı senelerle birlikte ortaya çıkan yenilikçi bir kavram olan dijital sanat ve dijital teknolojinin kökenleri 1960'lı senelerde ortaya çıkmıştır. Sanat ve teknolojinin ortak noktası ve gelişimi endüstriyel çağdan elektronik çağa geçiş oluşturmasıyla başlamıştır. 1966 senesinde ABD'da kurulan teknoloji ve sanat etkileşimli EAT kuruluşu mühendisler ve sanatçılar arasında etkili ortak bir işbirliği oluşturmayı hedefliyor. Dijital sanat teknolojisi alanında lider sayılan ‘Cybernetics

Serendipity’’ adlı ilk sergi 1968 senesinde Londra’da açıldı. Sanat niteliği sunan çok sayıda eser bu konuda araştırmalar yaparak sanatsal ürünlerin ve yaratıların yanı sıra bilgisayarlar sayesinde üretim yapılabileceğini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Başarılı ve yetenekli bireylerin elindeki sanatı daha geniş alanlara yayarak sanatın gelişiminde katkıda bulunmayı hedefliyordu.

Dijital sanat üzerinde yapılan araştırmaların bir başka tarafıda özgün sanat ürünlerinin bilgisayar ortamında ve aracılığıyla çoğaltabilmesine yönelikti. Bu şekilde fazlaca ve uyguna mal edilen aynı basımlar üretilerek çoğaltıldığında sanat ürünlerinin zamanla yıpranıp bozulmasına karşı bir önlem alınmış olacak, hem de bu ürünleri kültür mirası olarak tüm insanlığa aktarılabilinecektir.

Michael Noll adlı sanatçı, bilgisayarda canlandırma, sayısal desen , estetik ve sanatsal duyarlılıkla sanatsal yapıtlar üreten kişilerin öncülerinden biridir. Bilgisayarda yaptığı canlandırmaları 16’mm baskı tekniği, sinema sanatları, Modern Sanatlar Müzesi ve Bilimleri Akademisi’nin daimi koleksiyonunda sergilenmekte ve yer almaktadır. Noll’un bilgisayarda yaptığı Lincoln Center’de Dance Kütüphanesi daimi koleksiyonunda yer almakta ve yine Lines ile Bilgisayar Kompozisyon baskısı Güney Kaliforniya Akademisinde “Sanat Los Angeles County Museum ve Fisher’’ Galerisinde daimi koleksiyonlarında yerini almıştır.

Resim 5.1. Michael Noll, 1960, Ninety Parallel Sinusoids

Bu alandaki çalışmalar bilgisayar ile boyama ve çizim olanaklarının gelişmeye başlamasıyla teknolojik gelişmelerin resim sanatçıların da dikkatini büyük oranda çekmeye başlamıştır. Endüstriyel yüzyıl yerini elektronik yüzyıla bırakıp, sanatçılar da teknoloji ve sanat ile arasındaki ilişkiye kayıtsız kalmamışlardır.

Resim 5.2. Lillian Schwartz - After Picasso, 1987

Bilgisayarların sağladığı büyük olanaklar sayesinde, geçmişte üretilmiş veya sanat eserlerinin fotoğraflarına müdahale edilerek yepyeni ifadeler kazandırmaya yönelik üretimler ve çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle Venüs ve Mona Lisa eserleri gibi güncelliğini koruyan yapıtlar basın ve reklam da oldukça fazla kullanılmaktadır. Bu çeşit yapıtların yeniden yorumlanarak özel efektleri ve bilgisayar grafiklerini kullanan sayısal resim olarak yaratanların öncüsü arasında; Lillian Schwartz gelir. Bilgisayar teknolojisi ile klasikleri değerleri bir araya toplayan sanatçıdır.

“Küresel bağlantılılık benzersiz ilerleyişini sürdürdükçe, pek çok eski kurum ve hiyerarşi ya kendini uyarlayacak ya da çağın gerisinde kalıp modern topluma uyum sağlayamaz durumuna düşme riskini kabullenecek. Bütüncül, ufak işyerinde karşılaştığımız mücadeleler toplumun önünde uznan köklü değişimin örnekleridir. İletişim teknolojileri kurumlarımızı hem içeriden hem dışarıdan değiştirmeyi sürdürecektir. Giderek artan ölçüde kendi sınırlarımızın çok ötesinde insanlara ulaşip ilişkiye geçecek, fikirlerimizi paylaşacak, iş yapacak ve aramızda gerçek ilişkiler inşa edeceğiz.” (Schmidt, 2015 , s. 14).

Yeni bir ortam aracı olarak ortaya çıkan bilgisayarı önemseyen sanatçılardan birisi de Popartın önemli isimlerinden birisi olan David Hockney'dir. Teknolojiye çok yakın duran, fotoğraf çekimleriyle ilgilenen Hockney renkli fotokopi, fotoğraf gibi alanları çalışmalarında kullanmış, birçok kolaj tasarımı yapmıştır. Bilgisayar teknolojisindeki resim işleme özelliklerinin başlamasına da uzak kalmamış, kendi özgün tarzını bilgisayar ekranında uygulayarak kitlelere ulaşmayı başarmıştır.

Resim 5.3. David Hockney, 2008, Immersive Experience, Post-Photographic, Fotomontaj, Paris

“Gelecekte ebfermasyon teknolojisinin elektrik gibi girmediği ev kalmayacak. Verili hale gelecek, haytımızı öylesine bütünleyici bir parçası olacak ki ondan önceki yaşamı çocuklarımıza anlatmakta zorlanacağız. Bağlantılılık milyarlarca yeni insanı teknoloji dünyasına taşıyacağından, kısa süre sonra teknolojinin dünyadaki her sorunla iç içe geçeceğini biliyoruz. Devletler, vatandaşlar ve şirketler onu her çözümün bir parçası yapacaklar.” (Schmidt, Jared, Cohen, 2015, s. 278).

Resim 5.4. David Hockney, 1985, Place Fursterberg, 88,9 X 80 cm (35+31 1/2 in) Fotomontaj, Collection of the Artist, Paris

Resim 5.5. David Hockney, 1986, Photographic Collece, 198 X 282 cm (78 X 111 in), Fotomontaj, Collection of the Artist, Paris

Hockney'in teknolojik oluşumları yakından incelemesi ve benimsemesi bilgisayar yazılımlarının kazandırdığı olanaklardan yararlanmasını fazlaca sağlamıştır. Hockney'in Paintbox ile ana ekran üzerinde kalem benzeri ışıklı kalem kullanarak çizim yapan en önemli sanatçı olduğu belirtilmektedir. Bilgisayarda bir ürün görüntü yapabilmek için boyamak, renklendirmek, çizim yapmak yapılan bir objenin yerini değiştirmek, küçültmek, büyütme gibi klavye, fare, ışık kalemi gibi araçlarla veri

bilgi girişi yapılmaktadır. Veri giriş ürünleri gelişmeye başlamadan daha önce sanatçılar yazılım ve etkin olmayan süreçlerde çalışmak zorundaydılar. Bilgisayar üzerinde veri giriş çubuklarının gelişmesiyle üretici görüntüleri oluştururken ve değişiklikler yaparken, işlerken geleneksel araçlarla ürettikleri kendi çizimlerine çok benzer çizimler yaratmaya başlamışlardır. Artık öncü yazılımcılık bilgilerinin olmasına yada işleme girmesine gerek kalmamıştır. Bilgisayarın sanatçı için gücü ortaya çıkmamış olan bir araç haline gelmesiyle bu alanda sanat eserleri yaratmaya ve sergilenmeye başlanılmıştır.

5.2. Türkiye’de Dijital Sanat Üzerine 1995/2018 Arası Eser Veren Sanatçılar

Türkiye Avrupa ülkeleri arasında dinamik ve genç nüfusu ile dikkat çeken bir ülkedir. Dijital sanatın özellikle genç insanlar arasında yaygınlaştırılması, kabul görmesi, bu çerçevede akademik çalışmaların yoğunlaştırılması ve desteklenmesi gerekmektedir. Türkiye’de dijital sanatın yurtdışındaki gibi yoğun bir şekilde temsil edildiğini ifade etmekle birlikte, özellikle geleneksel sanatı yapan ya da geleneksel sanat eğitiminden çıkan kişilerin, dijital sanata bakış açılarındaki önyargı, dijital sanatın Türkiye’de yol katetmesi konusunda en önemli ve kritik engel olarak görülebilir. Dijital sanatın disiplinlerarası yapıyı benimsemesi ve farklı disiplinlerin bir arada çalışarak üretim yapabildiği bir alan olması nedeniyle takım çalışmasını başarıyla sürdürebilecek ekiplerin oluşması dijital sanatın gelişimi için gereklidir.

“1970’li yıllar, çevre duyarlılığının ilk başladığı yıllardı. Sanatsal akademik eğitimimi aldığım yıllarda grafik ve heykel derslerindeki ciddiyyet ve dünyadaki son gelişmelerin değerli hocalarımız tarafından bize öğretilmesi, kompozisyon kurgulamada stilize ve deformenin ne denli önemli olduğunun farkına varmamı sağlamıştır. Sonraki yıllarda resme yöneldiğimde resimde de aynı yolu izleme şansı yakaladım. Doğadaki her görüntüyü bir bütün halinde, stilize ve deforme edilmiş olarak görüp yorumladım ve yorumlamaya da devam ediyorum. 1970’lerde bu eskizlerimi çalışırken, resmin kompozisyon aşamalarında biçim ve doku 103kurgusuna önem vermiştim. Grafikselsel alt yapı hazırlıklarından resim tadına doğru giderken; teknik uygulaması ne olursa olsun formlarda uyguladığım stilizasyon ve deformasyon, öz konuya doğru cesurca gitmemi sağlamıştır.” (Pasin, 2009).

Yeni fikirler üretmek sorgulayan, düşünen, hep mesajlar vermeye çalışan insan olmanın farkıdır. En mükemmel olanı ve en iyi olanı yapmayı istemektir . En iyiyi başarmak bizim bilgilerimiz, olanaklarımız ve teknolojilerimiz diye sınırlılıklar koymamaktan geçer. İyiye ve daha mükemmele gitmenin yolu teknolojik ve bilgi olanaklarımızın kullanılması ve artırılması ile olur. Bilgi bilimsel olmalı, olanak manevi ve maddi sahip olduğumuz imkanlar kadar hayal gücümüzde de var olmalıdır. Hayal gücünün sınırsızlığı, bilimin, sanatın kaynaklarından biri olmasına sebep gösterilebilir. Bilimsel bilgide hedef bilgiye ulaşmaktır. Sanat ise insanın kendini ifade etmenin yollarından biridir. Bu çağda kendini ifade etmenin yolları günümüz teknolojisini ve onunla ilgili sahip olduğumuz teknik bilgi ve beceri yeteneğiyle ilişkilendirilmiştir. Günümüz yüzyılında bilim adamının yaşadığı ilerleme ile, sanatçının üretkenliği sırasında yaşadığı ilerlemenin örtüştüğü görülmektedir. Bu ilerleme, alt bilgilerin edinilmesi, araştırmalar, belli teknolojilerin kullanılması, hayal gücünün varlığı sonucu bir yere ulaşma ve ulaşılan noktanın yaratının üretime sunulması olarak ortaya çıkmasıdır. Sanatsal üretim ve yaratı ile ilgili bu konudaki araştırmalar sanatsal üretimin yalnızca çok üstün bir yetenekle değil, bilgisayar programları ve teknik bilgi beceri ile elde edilebilen gelişi güzel işlemlerle de yaratılabileceği düşüncesini ortaya koymuştur. Bu hedef doğrultusunda belki de sanatsal üretimin yalnızca üstün yetenekli bireylerin sahip olabileceği kanısı, yerine sanat bir ölçüde bütün bireylerin üretici olabileceği düşüncesiyle olarak yaygınlaşmıştır.

Resim 5.6. Ansen Atilla, 2005, Plan-E”

Çağımızda bilgisayar dijital heykel sanatçıları için çalışma ortamı olmuş, üç boyutlu eserlerin yaratılabilmesi CAD ileri teknolojileri ile önem kazanmıştır. Mudbox, 3Ds max, alias maya, fphotosop, otocad, ZBrush gibi yazılımlarda modelleme ve çizim yoluyla yaratılan tasarımlardan istenilen bir çok malzemeye çıktı almak mümkündür.

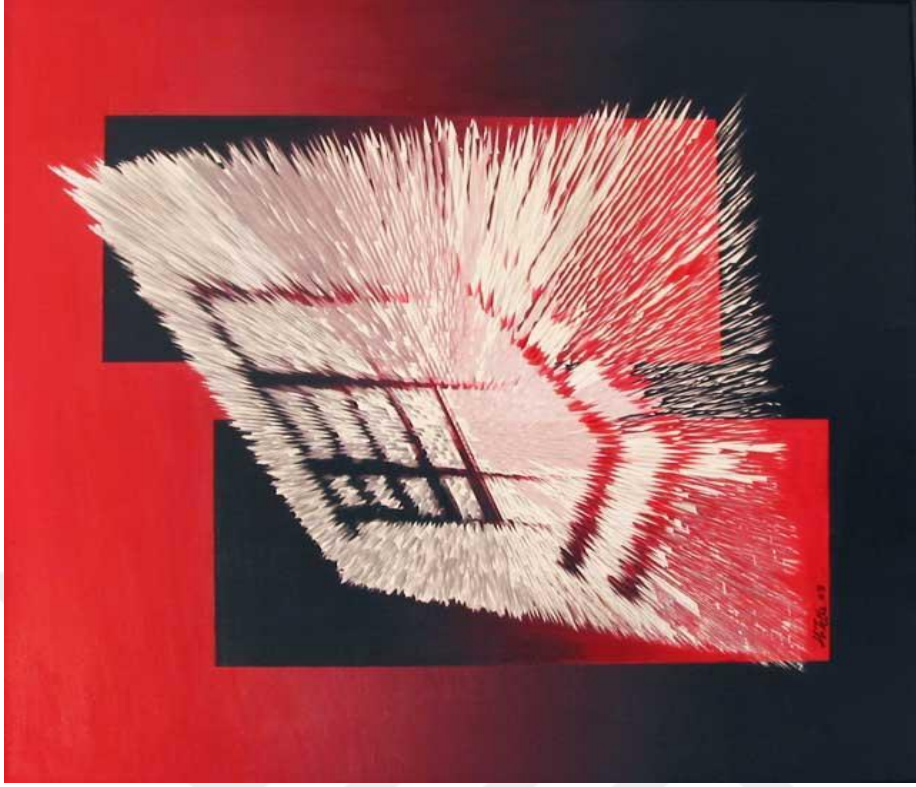
İzleyenin, üretilen yapıda müdahalesi, belli beceriye ve teknik bilgiye sahip olan sanatçının yani üreticinin yardımı ile gerçekleşebilir. Geleneksel sanat camiasında izleyen, eseri yalnızca entelektüel perspektifine ve duygusal yapıya göre yorumlayan kişiydi. Bu direkt o işle uğraşan bireyin temasını ve iletmek istediği iletinin dönüştürebilme ve değiştirilebilme yetisine sahip değildi. İzleyene verilen yeti eser üzerinde eleştiri yapabilme yetisiydi. Dijital sanat veya diğer sanat akımlarından postmodern sanatın etkisinde ortaya sunulan eserlerin doğrudan izleyenin eksiltme, çoğaltma, dönüştürme hatta belki de yok sayma varsayımına açık tutuluyor. O sanat ürünü sadece onu üretenin değil, onu kim eleştirdi ve müdahale ettiyse onunda ürünü haline geliyor. Söz, mesaj, kimlik, sahiplik, ve etkileşimler yön değiştirebiliyor. Doğduğumuz zamandan itibaren herkesin zihninde çeşitli şekilde olmak üzere bir sürü sosyal, estetik, kültürel bilgiler yükleniyor. Bunların hepsi yaşadığımız dış dünyadan gelen ve gelmeye devam edecek olan bilgilerdir. Bir eser yaratır kende bu verileri kullanırız. Çünkü kişi, zihninde yapabileceği üretim sayısını geçmişten öğrendiği bilgiler sayesinde belirliyor. Dijital sanatın kültür ortamında kişi bir eser ortaya çıkarırken bu bilgilerle bir şeyler üretmeye çalışmaktadır.

Resim 5.7. Ansen, Atilla (2005) "Plan-E", 102 x 185 cm (40.2 x 72.8 in.)

Günümüzde bireyler, sanatçılar bulduğu olanakları keşfettiğinde artık her şeye sahip olduğu kanısına varabilirler. Bilgisayar bireyler için tüm bilgileri ayağına kadar getirmektedir. Böylece bireyler kendi sınırlarını geliştirmeye çalışırlar. Sanatın kullandığı ortam ister tuval, yağlı boya, medya ve medyatik ağ ortamı, ister beden boşluk, isterse elektronik ortam veya dijital enformasyon olsun. Önemli bu kavramlardan ortaya çıkan ürüne bakarak karar verebilmektir. Bu karar verebilme aşamasında bu yetiye sahip olan bireylerin çoğunluğu oluşturabilmesidir. Bilim ve teknolojik gelişmeler, sanat, sanatsal kültür, toplumun ve insanlığın birikimlerinden yola koyularak, insanların bilmedikleri taraflarını, çok kültürlü yapıları ve kendi kültürlerinin farkına varmalarını sağlar. Tüm bunlar kişilerin bireysel değişim ve gelişmelerinin oluşumuna ilk elden somut elde tutulur ve olumlu faydalar sağlayabilir. Doğru kullanıldığı zaman da hep var olur. Günümüzde yaşadığımız düzenin çevresinde kültürün her ögesi değiştirilebilir, alınıp satılabilir, birer nesne muamelesi olarak görülür. Dünyanın her bir tarafına sınırsız akışı karşısında her türlü yapısal direnişi yok edebilir. Ulusal sınırlar, kültür ve sanayi alanındaki yenilikler, plastik ve görsel alandaki var olan değişimler tam bu alanda sınırları ortadan kaldırıyor. Sanatsal kültür gün geçtikçe kendini daha çok hissettiren gelişmelerin belki de en çarpıcı olanıdır. Gereksinimlerini çağın özellikleriyle kaynaştırma ve uzlaştırma yapısında olan bireyin, yeniyi oluşturmaya geçişinde vazgeçilmez bir parça olmaktadır. Bu kültürel ve sanatsal olan eylem günümüze özgü olanaklar ve farklılıklar içermektedir. Çünkü dışardan ve içerden, geçmişten günümüze sanatın kat ettiği bu uzun yol, beraberinde büyük bir oluşumu ve yeni biçimlerin haz hissini oluşturan pek çok örneğini de bugüne kadar taşımıştır. Şüphesiz söz konusu doymuşluk ve birikim her çağda olduğu gibi yeni gelişmelerin ve yönelimlerin başlangıç noktasını işaret etmekte ve bu konularda hızlı kararlar vermenin ve yargılarda bulunmanın tam odak noktasını oluşturmaktadır. Geniş bir bakış açısıyla ülkemize özgü değişim ve gelişim süreçlerinin değerlendirilmesi ve değişik olan yeni yönelimler üzerinde bazı görüşler geliştirerek, uygulamaların değerlendirilmesini gözleme dayalı olarak süzgeçten geçirmek her geçen gün fazlaşan bir ihtiyaç haline gelmiştir. Kültürel dönüşüm ve değişim süreci içinde varlığını sürdürdüğümüz bu toplumsal değişim sürecin sınıflandırılması, adlandırılması geçmişi güçlü olan toplumsal değişikliklerin, birbirinden ayrılan yönlerinin saptanması ve gelecekte oluşabileceği muhtemel biçimlerin önceden kestirilmesi gibi durumlar üzerinde en

büyük yardımı, yazılı ve sözlü kültürden alarak dijital kültür ortamına doğru, güçlü ve anlaşılabilir şekilde aktarma yaparak gerçekleştirilebilir. Çağımızda kültürü bütünüyle benimsemiş olan dijital kültür ortamını genç bireylerin, sanatçıların oluşturduğu unutulmamalıdır. Gençlik oluşumu çağımız kültüründe çok yaygın bir akım oluşturmaktadır. Günümüzde gelişen ve varlığını hızlı bir şekilde sürdüren teknoloji, elektronik arşiv, bilgisayarlaşma çağının gerçek dışılığı içinde elektronik haberleşme tekniklerinin kullanımıyla ülkelere has yeni sanatsal stratejileri izlem anında elektronik belgeler sayesinde ayağımıza kadar getirmektedir. Bu sebeple, insanoğlunun sanata ilişkin gelişiminde, dijital kültür ortamının, bilginin ve sanatın çağımızdaki ortak yönleri ve yönelimlerini sorgulayan gelişmelerin yanı sıra, karşı duruşları, mantıksal değerlendirmelere kavuşturacak daha etkili söylemlere ulaşabilmesi önemlidir. Bu söylemlerin fazlaca etkili olduğu söyleyebileceğimiz yerler disiplinler kurumlarıdır. Bütün toplumların doğru kabul ettiği ve doğru olarak işleme kattığı söylem çeşitleri, doğru söylemleri yanlış söylemlerden ayırt etmeye yarayan belirli bir sonuca ve kurumlar ile doğru ve yanlışın sonuca vardığı yolları, doğrunun elde edilmesinde öne çıkan teknikler ve bir işte uyulması gereken; doğru söylemekle yükümlü olanların saygınlığı oluşturmuştur. Bu saygınlık disiplinler kurumların içerisinde gerçekleşir. Bilimsel söylemler disiplinler kurumların içerisinde yapılır. Bunlar üniversiteler ve eğitim kurumları gibi başka yapısal kurumların yanı sıra gözlemlendiği kurumlar tarafından da yapılır. İçerden veya dışardan gelen, olumsuz söylemlere, karşı tutumları gerçekleştirmesinde en önemli görevi üstlenen kurumlardan biriside eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumlarının bu konu üzerindeki etkisidir. Disiplinlerarası kurumlar, mekanı, zamanı ve hareketleri düzene sokarak bir estetik tavır etrafında toplar. Böylece kişilerin bireysel davranışlarını sürekli gözlem altında tutup, üzerlerinde ölçülen, tasarımlanabilen, çalışabilen ve yönlendirilebileceği bir ortamı da hazırlamış olurlar. Bu ortamlar bilgiye dayanır ve bilgi üretir. Bilginin etkileri kişiyle birbirine geçerek yeni kazanımların gelişiminde sürekliliğini arttırarak kalıcı hale gelirler.

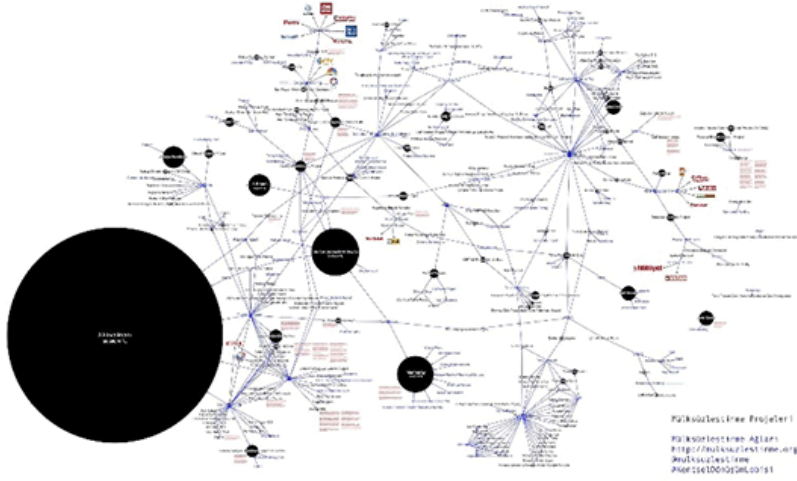
Resim 5.8. Hamdi Telli, (2008), Dijital Art

Dijital sanat alanında üretim yapan ilk sanatçılardan biri de 1984 senesinden bu yana eğitsel ve sanatsal çalışmalar yapan Hamdi Telli'dir. Son üretimlerinde nesnelerin elle tutulur biçimlerinden yola koyulmuş, dijital teknolojiden yararlanmışır.

Resim 5.9. Hamdi Telli, 2008, Digital Art

Değişimler sırasında artık uzun süreler beklemek durumunda kalmadığımız bir çağda yaşıyoruz. Toplum olarak değişimi kavramak, yaşatabilmek, değişimi genlerimizde hissedebilmek, doğru yapılara, uygulama alanları oluşturduğu zaman gerçekleşir. Geleceğin görsel sanatlar uzmanı olarak yetiştirilen kişilerin çağımız teknolojisini en iyi şekilde ve en son olanaklardan haberdar, ilerinin teknolojisinin, gelecekteki değişimlerine de hazır olarak bilgili ve donanımlı olarak yetiştirilmelidir. Hem ülkemizde, hem de dünyada yapılan tüm çalışmalarını yakından izlemeleri, ülkemizde ve dünyada yapılan çalışmalarla karşılaştırmalarını doğru bir şekilde aktarmayı yapabilmeyi de gerçekleştirebilmelidir.

Resim 5.10. Burak Arıkan, 2013, Mülksüzleştirme Ağları, Özel Yazılım, Dokunmatik Ekran

Burak Arıkan ise işlerinde politik, sosyal, ekonomik konuları soyut temalarla iç içe katarak tahmin sistemleri ve ağ haritaları yaratıyor, performanslar sergiliyor ve bu sayede gözle görünmez güç sistemini görünür kılarak işlerini bambaşka bir şekilde tartışmaya açıyor.

Resim 5.13. Murat Germen, 2014, Muta-Morfaz/Muta-Morphosis, Istanbul Exploding

Bilgi ve iktidarın etkisi altında bulunduğunu söylediği mekânın temsili üretilen mekânın kendisi olduğunu ifade eder. Bilim insanları, yapım elamanları, şehirciler, toplum mühendisleri vb. üretim yapan kent görüntüsüne verilmek istenen bir düzeni, yani izleyenin mekânı belli bir odak noktasında görmek istediği düzeni anlatır. Mekânın anlatım şeklinde bilgi ve iktidarı elinde tutanlar soyut mekân anlatımında grafik ve sözel simgeler bütünü kullanırlar. Mekânın anlatımı iktidarların bakış ve ideolojisinin bir harmanı olduğundan daima göreceli ve değişkendir.

Anlatımın mekânı ise aynı olan mekânda hâkim olan çıkarların ve tavrın kendini ortaya çıkardığı biçimdir. İşler, anılar ve imajlarla sınırları çizilen anlatımın mekânında, aynı olan mekânın kullanıcıları bu anlatımın hem okurları hem de yazıcıları olurlar.

Resim 5.14. Ali Alışır, 2012, Sanal Savaşlar, Photoshop

Sanatçı Ali Alışır geçmişten günümüze devam eden muhabir ve savaşçı kavramları bir anda yer değiştirdiğini resimlerinde ifade etmiştir. Yayımlanan görüntülerin bir çoğu muhabirlerden çok zırlı araçların ve askerlerin yeleklerinin üzerine monte edilmiş kameralardan insanlara ulaştı. Böylece günümüz dünya tarihinde ilk defa

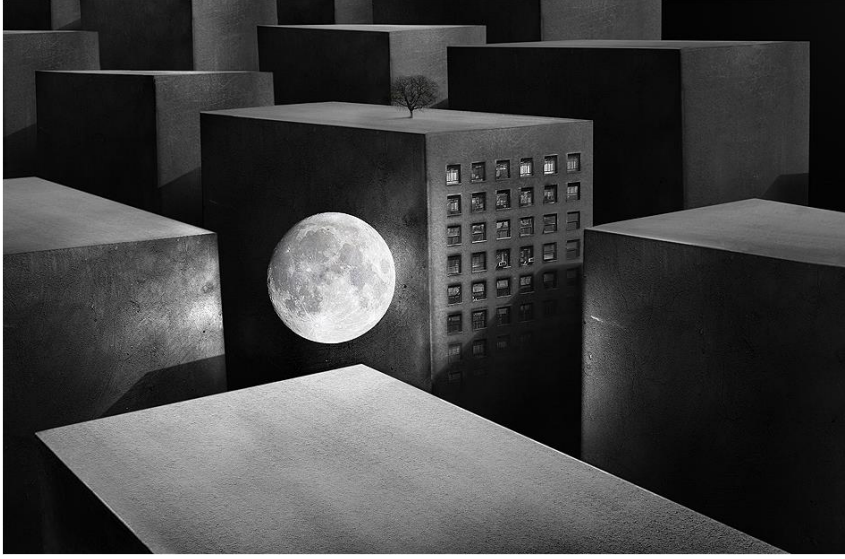
seyirci savaştan önce bu kamera görüntüleriyle karşılaştı. Bugün ise daha farklı olarak fotoğraf sermaye ile yan yana boy göstermektedir. Yüzyıllardır her savaş kendi izleyicisini yaratmış, dolayısıyla sanal bireyin savaşı da bugün sanal ortamda ortaya çıkmaya başlamıştır. Sanal bireyin kavgasında görünebilir olan kavga tıpkı büyülü bir sinema gibi hiç bitmek bilmeyen bir şekilde kendini değiştirmekte ve gerçeğin yerini almaktadır. Fazla gerçekçi görüntülerle gelen hissetmeme ve durgunluk bu savaş imgelerinin insanlar üzerinde ki en acı tarafını savaş izleri haline dönüştürmektedir.

Resim 5.15. Ali Alışır, 2012, Sanal Mekanlar Photoshop

Görüntüler, bilgiler, sesler artık fiziki bir alana ihtiyaç duymadan yaşamımızın her alanını dolaşüyor. Yani tam manasıyla bir mekan ayrışması yaşıyoruz.

Murat Germen ve Ali Alışır ise, dijital fotoğrafçılığın içsel sürecini değiştirip, dijital sanat eseri olarak yeniden tasarlayan önemli kişilerden olmuşlardır.

Resim 5.16. Emre Turhal, (2014).”Digital Art”

Emre Turhal grafik tasarım ve dijital sanatlara yoğunlaşmıştır. Türkiye'nin önde gelen reklam ajansları ve tasarım stüdyoları ile birlikte çalışarak yeteneklerini geliştirmiştir. Turhal dijital ortamda geliştirdiği eserlerde “uyarıcı-tepki” ilişkileri gibi kavramlara karakteristik ve popüler tekniklerle birlikte sıklıkla yer veriyor ve bu çalışmalarında dijital platformdan yararlanıyor. Çok yönlü çalışmalar sürdüren Emre Turhal illüstrasyon, fotoğraf, web ve mobil çözümler konusunda çalışmalarına devam ediyor.

Resim 5.17. Emre Turhal, (2014).”Digital Art”

Çağımızda teknolojinin ve bilimin oldukça hızlı gelişimi, bilgi birikimlerinin en üst seviyeye ulaşması, farklı görsel değerlerin oluşması ve değerlerin yeni medya sanatı olarak da adlandırılması dijital sanatın, disiplinlerarası yaklaşımlarda tasarım, sanat ve teknolojiyi birlikte ifade etme gücüne olanak sağlaması sanatın sayısallaştırılmış verilerle globalleşmesi sayesinde dünyanın her yerine ulaşılabilir hale gelmesi ve yapılan sanat ürünlerinin sayılamayacak kadar çok varsayım içinde yapılmasına fırsat sunmuştur.

6. UYGULAMALAR

6.1. Dijital Teknoloji Katkısıyla Yapılan Çalışmaların Aşamaları

21. Yüzyıldan bu yana; renklerin, biçime göre ön plana çıktığı ve hatta obje terimini resimden attığı görülmüştür. Rengin resme hâkim oluşu, kendi başına kişilerin iç dünyasının karşılığı olarak ortaya çıkması, gücünü göstermesi ve bu haliyle anlaşılması gerekmektedir.

Resim 6.1. Dilek, Sogay, Sokak ve Kalabalık, 2013. 120 x 100 cm

Resmin ifade şekli içinde yer alan biçim, renklerin önüne geçmemektir. Figürlerde uygulanan renkler: Işıklar kırmızı, turuncu, sarı, gölgelerde yeşil, mavi, lacivert ve morlarla objenin yerini bir renk skalası alıyor ve tuvalin yüzeyi bu renk skalasına göre yapılandırılıyor.

Tuvalin üzerine çalışılan kurgu tamamen sokaktan alınmış figür tipleri tamamen doğaçlama işlenmiştir. Tuvali kullanma ve olayları yerleştirme aşamasında kullanılan araştırmalar atölye çalışmalarını etkilemiştir. Resmin içerisindeki figürler halktan alınmış ve insanın doğal rengine yakın olmayan renklerin kullanıldığı, resimlerde yer yer soluk renklerle günümüz tüketim kültüründeki bireylerin sokak yaşamlarına gönderme yapılmıştır. Resimlerdeki portreler güzellik kaygısı aramadan, alabildiğine renk temelli bir gerçeklik içerisinde çalışılmıştır.

Günümüzde iletişim kurmak isteyen insanlar ve toplum arasında paylaşımlar arttığı sürece günümüz kentlerinde kamusal mekanda bir hareketlilik görölmektedir. şehirsel mekan oluşturmakta ki neden bireye yaşam rahatlığı sağlamak içindir. Toplum çevresinde kendi kimliğiyle tanımlanamayan kişi sadece bir defa karşılaştığı ve belki bir daha hiç karşılaşmayacağı bir yabancıya kendisini gereksiz bir rahatlıkla açabilir. Çünkü yabancı, kişi için sürekli olmayan gelip geçici sıradan birisidir. Bir özgürlük ve yaşama davranışı olarak toplumsallaşma öncelikli olarak psikolojik bir olgudur. Bu süreçte sokaklar insanın değişmez yapısı olan sosyal alanlar içinde bir bakıma sosyal ağ olarak yorumlanabilir. Bu davranış kişinin önemli saydığı güdü ve ihtiyaçlarına olanak sağlar, kişiye toplumsallaştırır, ait olma duygusu geliştirir ve hayat deneyimi kazanmasına imkan sunar.

şehirleri yaşayan, tekrar tekrar yenilenen hücreler olarakta adlandırabiliriz. şehir sadece durağan yapılardan ve bunların arasındaki anlamsız boşluklardan oluşmaz. Bunların arasında tutunan imgeler, insanların yaşadıklarıyla bütünsel bir olgu olur. Mimarlara göre şehir, işlevi ve verimliliği olan birer makine formudur. Antalya Kapalı Yol, İstanbul Taksim, Ankara Kızılay farklı insanların bir arada bulunduğu kamusal alanlardan oluşan bir karşılaşma alanıdır.

Resim 6.2. Dilek, Sogay, Sokak, 2013 Tuval Üzerine Yağlı Boya.

6.1.2. Dijital teknoloji ile farklı disiplinler arası geçiş yapma

Çağımızda bir çok sanatçı artık bilgisayar içeriklerini kullanarak çalışmalarını hazırlamakta ve en iyi şekilde çıktılarını alarak üzerinde müdahalelerde bulunarak eserlerini hazırlamaktadırlar. Bu nedenle çalışmaların özgünlüğü tasarımlarda ki yaratıcılık ve farklılık her geçen gün dahada önemli bir hale getirmektedir. Bunlardan biriside fotoğraf çekimleridir. Fotoğraf ne kadar kaliteli çekilirse bilgisayar üzerine aktarıldığında üzerinde müdahale etmekte o kadar kolay olacaktır. Bu yüzden fotoğrafı çekme aşamalarını iyi bilmek gerekir.

Fotoğrafı çekilen kompozisyonun üzerinde asıl göstermek istenilen nesne net olmalıdır. Fotoğrafı çekilecek kompozisyonun tüm biçimleriyle ele alınması ve derinlik algısı vurgulamak için bazı yöntemlerde kullanılabilir. Bu yöntemlerin adına fotoğraf üzerinde oluşan bulanıklık efekti denilmektedir.

Fotoğraf çekimi yaparken beyaz ve aydınlık ayar için raw boyutta çekim aşaması uygulanmalıdır. Bu durumda zaman kaybı oluşmasının önüne geçilmiş olunacaktır. Kompozisyonun çekimi sırasında durağan ışığa ihtiyaç duyulacaktır. Bu da çekilen resimlerin kalitesini arttıracaktır.

Kompozisyonlu fotoğraf çekimi yapmak için kompozisyonun kadrajına dikkat edilmelidir. Kadraj fotoğrafı çekilmek istenilen nesnenin sınırları belli bir ortam içindeki görüntüsüdür. Fotoğrafi çekilecek kompozisyonu yakın kadraj almaya özen gösterilmelidir. Her kadraj kendi içinde bir anlam bütünlüğü yaratmaktadır. Böylece fotoğraflanacak olan kompozisyonun daha yakından araştırma fırsatıda sağlamış olur ve fotoğrafın sunulacağı birimlere de inceleme olanağı bırakmış olunur.

Kompozisyonun yani işlemlerin fotoğrafını çekerken çekim açısına da dikkat edilmelidir. İşin odak noktalarını yada bütünü çökmek isteniyorsa yakalanan açıya dikkat edilmelidir. Açı doğru ayarlandığında kurguda yakalanmış olacaktır. Fotoğraf makinesinden seçilen makro ayarları ile daha net çekimler yapılabilir.

Kompozisyonun fotoğraf çekim aşaması bittikten sonra görseller bilgisayara yada akıllı telefona yüklenerek üzerinde photoshop yada benzeri bir resim düzenleme programlarıyla efekt ve diğer düzenlemeler yapılabilinmektedir.

Photoshop yardımı ile fotoğraf kalitesinde işlerin alt yapısı hazırlanabilir. Öyle ki bu tasarım tuvale aktarılabilir ve kopya tekniği kullanarak teknik anlamda çok kaliteli işler ortaya çıkartılır.

Ön çalışmalar tamamlandıktan sonra disiplinlerarası oluşumlar üzerinde durulacak dijital-stilizasyon uygulamasının resim üzerinde bıraktığı izlenimler aktarılacaktır. Yağlı boya, kolaj, suluboya vb. tekniklerle yapılan resimlerin yapım aşaması tamamlandıktan sonra bu tekniklerin fotoğrafları çekilerek akıllı telefon yada bilgisayar üzerinde kurulmuş grafik programları ile dijital/stilizasyon aşamasına nasıl geçildiğine değinilecektir. Uygulama konusu hem psikolojik olarak hem de yapım aşamasında kullanılan tekniklerin anlatımı ile devam etmektedir.

Farklı tekniklerde ki çalışmaların özellikle yağlı boya resimlerin ve diğer uygulanan yöntemlerin dijital/stilizasyona dönüşmeden ve dönüştükten sonra ki çıkış noktasını anlatmaktadır. Genelde toplumların ve insan odaklı temel sorunları bu sorunların sokak ve kalabalık üzerinde yarattığı etki resimlerde gösterilmektedir. Hayatta bizi etkisi altına alan sorunlara gösterilen tepki stilize edilerek renk üzerindeki

müdahalelerle ortaya çıkmıştır. Dijitalin çoğaltılabilir özelliği ile renkler üzerinde oynamaya müsait bir alan oluşmaktadır.

Resim 6.3. Dilek Sogay, Dijital /Stilizasyon 1, 2013

Resim 6.4. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 2, 2015

Bu alan içerisinde sokağın hareketliliğini anlatan figürler dış mekanda yaratılmış, yalnızlık duygusu içinde doğal hayat resmedilirken bu yalnızlığı paylaşan nesnelerin silikliği tekrar mavinin tonları arasında hayat bulmuştur. Kimlikler, renklerin ve stilizenin grafiksi anlatımıyla toplumsal yaşamın nasıl yön bulduğunu özetliyor. Sokak ve kalabalık kültürünün, kent ile insan arasında oluşturduğu birleştirici unsuru veri düzeyinde görünür yaparak resimdeki erkek ve kadınların insanlık durumları hakkında bilgi veriyor. Bugün dijital ya da teknolojik yapının varlığı başta toplum bilimi olmak üzere pek çok alanda sorgu ifadesi haline getirilirken, sanat camiasında da sanat objesi etrafında sunulan teorik temellendirme ve atışmaların 20 yıldır dijital teknoloji ve sanat arasındaki ilişkiye yön verdiğini görmekteyiz. Tasarımların bu denli farklılaşması ve ilerleyişi dijital teknolojinin gelişmesiyle yakından ilgilidir. Tekniğe adapte olmak için birey, başka her şeyden çok görsel açıdan donanımlı olmalıdırlar.

6.1.3. Dijital teknolojinin, hayal gücünün gelişmesine katkısı

Toplumun ve insanların ihtiyaçlarına göre uygulanan bu sınırsız tasarım olanakları sanat alanında değişik yaklaşımlara rahatça ulaşabilme imkanı da tanıyor. Resmin tekrar tekrar zemin üzerine aktarılması yada aktarılan resmin dijital ortamda tekrar tekrar üretilebilmesi bu yeni ayrıcalıklı faaliyeti göz önünde tutuyor. Bu faaliyetlerin ortaya çıkmasında hayal gücünün etkisi oldukça fazla görülmektedir.

Yapılan herhangi bir resimsel çalışmanın perspektif, yön, şekil, renk, ışık, biçim vb. konularda sınırsız boyutta imkanlar sunması kompozisyon zenginliğinin yaşanmasına sebep oluyor. Kompozisyonun etkisinin kendini göstermesi dijital ortamın çağımız şartlarına uygun kullanılmasıyla ortaya çıkıyor. Bu çıkışın ana noktası yine hayal gücünün sınırsızlığı içinde sürüp gidiyor.

Dijital ortamın gerekli uygulamalarından yararlanarak teknolojiyi işimize yarar hale getirmek çağımızın imkanlarına ulaşabilmemizi sağlıyor. Kaliteli bir tasarım dengesi kurabilmek için önümüze sunulan ürünün tekrar üretilmesi ve sanat nesnesi değeri taşıyabilmesi için yoğun bir çalışma ortamı gerekmektedir. Çalışılan ürün üzerinde yapılan her değişiklik diğer değişikliklere zemin hazırlamakta yeni kompozisyonlara ulaşılmasına öncülük etmektedir. Böylece resmin sınırsız çoğaltılması sayesinde tekrar başa dönerek eskiz, yağlı boya ve diğer tekniklerle kompozisyon üzerindeki değişiklikler her daim yenilenebiliyor durumda olacaktır.

Sanatın çerçevesi bağlamında incelenmesi üzerine yapılan bu araştırma, öncelikle insanın kendi çevresinde oluşturduğu veya kurduğu kültürün figürlerini, ifadelerini yansıtarak açıklama yapılmaya çalışılmıştır.

Resim 6.5. Dilek Sogay, Sokakata ki Avanak, 2013, tuval üzerine yağlı boya, 120 *100

Bir toplumun düşünüş, duyuş birliğini düzenleyen kültür, çağımızda bireylerin kalabalık kitleler halinde sokak kültürünü uzun zaman yaşatacağını göstermektedir.

“Eskiden özgün ve biraz da şeytani sayılabilecek bir alegorik nesnelere sınıfı vardı; aynalar, imgeler ve sanat yapıtları gibi. Anların gerçeği ile sahtesi birbirine karıştırılmıyordu. Onların kendine özgü bir üretiliş biçim ve stilleri vardı. Buramaç daha çok yapay ve sahtenin içindeki “doğal”, keşfederek zevk almaktan ibaretti. Günümüzdeyse, gerçek ve düşsel aynı bütünsel işlemsellik içinde yer aldıklarından birbirine karıştırılmaktadır. Burada her şey estetik büyülemenin denetimi altındadır.” (Baudrillard, 2001, s. 120).

Kalabalık ve Sokak kültüründe izlenilecek bir nesneye dönüştürülmek istenen kişiler bütün doğallıklarıyla yansıtılmaya çalışılmıştır. Çalışmada kendisini seyreden gözlerine bırakılan modeller yaşamın kesitlerini seyirciye yansıtma tavrını taşır. Tuvalin üzeri o kadar kalabalık bir kitleyle doldurulmasına rağmen, göz birkaç nesneyi odak noktası olarak alır. Tüketim kültürünün kendi normlarını oluşturduğu uygun birer birey olabilmek belki de sokakta birkaç adım atarak karşılaştığımız diğer bireylerle yaptığımız tutumlar arasında gidip gelmektedir. Kalabalık gruplarda ise izleyeni sorgulamaya davet eden bireyler ve duruşlar vardır. Bu duruşlar ve bireyler sokaktaki insan karelerinden alınmış, bireylerin günlük tavırlarını yansıtmaya özen göstermiştir.

Resim 6.6. Dilek Sogay, sokak 1, 2013, tuval üzerine yağlıboya 75 x 100

“Monarşik çağlarda renk, objenin lokal ya da itibari görüntüsünün tasvirinde bir araç idi. Oysa demokratik parlamenterler dönem ile birlikte renk, kendine özgü yapısal sorunlar ortaya çıkartmakta ve biçimin tasvirinde kendini feda etmektedir. Monarşik dönemlerde din ve yönetimle ilgili kurumlar sanatçıya yalnız konu alanında genel bir biçim hayali vermekte idiler. Oysa, Demokratik

Parlamentar dönem etkilemektedir. Yazı renk, üslup yönünden bir etkiyi de beraberinde getirmektedir (Turani, 1974, s. 80-81).

21. yüzyıldan bu yana süre gelen rengin, biçime göre ön plana çıktığı ve hatta nesne biçimini resimden attığı görülmektedir. Üretenin resim üzerinde renge hâkim oluşu, kendi başına bireylerin iç duygularının karşılığı olabilme gücünü göstermesi ve bu durumun da anlaşılmasıyla ilgilidir.

Resim 6.7. Dilek Sogay, Sokak ve Kalabalık 1, 2013, tuval üzerine yağlıboya 45 x 60

İletişim kurmak isteyen insanlar ve toplum arasında paylaşımlar arttıkça günümüz şehirlerinde kamusal alanlar üzerinde bir canlanma görülmektedir. Kentsel mekan oluşturmaktaki sebep insanlara yaşam lükslüğü sunmak içindir.

Toplum içinde kendi kimliğiyle tanınmayan birey sadece bir kez karşılaştığı ve bir daha asla karşılaşmayacağı bir başkasına kendisini rahatlıkla açabilir. Çünkü başkası, birey için sürekli olan değil gelip geçen herhangi birisidir. Bir varoluş ve özgürlük davranışı olarak kabul gören sosyalleşme öncelikle psikolojik bir olaylar bütünüdür. Bu öngürüde insanın değişmez isteği olan sosyal mekan sokaklar bir sosyal ağ bağlantısı olarak değerlendirilebilir. Bu davranış kişinin önemli ihtiyaç ve güdülerine

hizmet eder, bireye ait olma duygusu yükler, sosyalleştirir ve yaşam tecrübesi kazanmasını sağlar. Hayal gücünün sınırlarını zorlar.

Resim 6.8. Dilek Sogay, Sokak ve Kalabalık 2, 2015,tuval üzerine yağlıboya,75 x 100

“Görme konuşmadan önce gelmiştir.Çocuk konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenir. Ne var ki başaka bir anlamda da görme sözcüklerden önce gelmiştir. Bizi çevreleyen dünyada kendi yerimizi görerek buluruz. Bu dünyayı sözcüklerle anlatırız ama sözcükler dünyayla çevrelenmiş olmamamızı hiçbir zaman değiştiremez. Her akşam güneşin batışını görürüz. Dünyanın güneşe arkasını dönmekte olduğunu biliriz. Ne var ki bu bilgi, bu açıklama gördüklerimize uymaz hiçbir zaman.” (Berger, 1986, s. 7).

Resim 6.9. Dilek Sogay, Sokak ve Kalabalık 3, 2015, Kağıt üzerine suluboya, 20 x 20

“Kamusal alan, insanların normal günlük rutinlerinde yada dönemsel şenliklerde fonksiyonel ve törensel aktiviteleri gerçekleştirdikleri, toplumu birbirine bağlayan ortak bir zemin olarak nitelendirilebilir. Genel olarak kentsel deneyim, her zaman mekan ve boşlukların ortak deneyimleridir. İnsanları birbirine bağlayan sosyal hayatın yaratılması, mekan ve boşluk deneyimi olarak anlaşılmaktadır. Uzakta bakınca şehir gökyüzüne yükselen uzun ve keskin binaların şekilleri ile silüet olarak görünür. Ancak şehrin içine girince en çok görmek istediğimiz ve bölgenin niteliği hakkında bize en çok bilgiyi sağlayan şey kamusal alanlardır. Kamusal alan, sokalardan, meydanlara, parklara ve bunları çevreleyen binalara kadar azanır ve şehirlerin en önemli parçalarını oluşturur.” (Gülen, 2006, s. 22).

6.1.4. Dijital teknolojinin zengin kompozisyonlar elde edilmesine katkısı

Çağlar boyu yağlıboya ve geleneksel resim ürünleri hem ayrıntılı hemde genel olarak incelenmiştir. Çağımızda yeni yaklaşımlarla resim sanatında geleneksel olanı çağdaş yaklaşımlarla birleştirerek yeni ürünler elde edebilme imkanını doğmuştur. Bu yeni ürünler 21. yüzyılda karşımıza teknoloji alanında çıkmaktadır. Artık insanoğlu teknolojiyi bir hizmet aracı olarak görmüyor sanki ona hizmet ediyor. Bu bağlamda sanatın teknolojiyle buluşması insanları bilinçlendirerek, yaşamı her yönüyle,

teknolojinin hayatımızda ki varlığını yok saymadan ama onu hayata dair sanat nesnesi üretiminde bir simülasyon olarak değil kullanılabilir sanat nesnesi olarak üretip farklı üretim şekillerine ulaşmamızı sağlayabiliyor. Bilgisayar olanaklı çalışmaların sanatçıya büyük kolaylıklar sağladığı büyük bir gerçektir. Teknik anlamda birçok sorunu bilgisayar üzerinden çözebildiğimiz gibi çalışmalarımızın baskısını alabilir ve özgün çalışmalara geçmeden önce çok iyi bir taslağa sahip olacağımız gibi, bilgisayar desteğini tamamen kullanarak tasarımlarımızın orijinal çıkışlarını da izleyiciye sunma imkanı bulunur. Zengin kompozisyonlar elde etmemize olanak sağlar.

Photoshop yardımı ile fotoğraf kalitesinde çalışmaların zemini hazırlanır. Öyle ki bu tasarım tuvale aktarılabilir ve kopya yöntemi kullanılarak teknik anlamda mükemmel ürünler ortaya çıkartılabilir. Günümüzde pek çok sanatçı artık bilgisayar yardımı kullanarak tasarımlarını hazırlamakta ve en iyi örneğini çıktılarını alarak ya olduğu gibi ya da üzerinde müdahaleler ederek eserlerini üretmektedirler. Artık tasarımların özgünlüğü çalışmada ki farklılık ve yaratıcılık geçmişte olduğundan daha da önemli bir yer edinmiştir. Bu yolla zengin kompozisyonlar elde edilir.

Farklı tekniklerde ki çalışmaların özellikle yağlıboya resimlerin dijital/stilizasyona dönüşmeden ve dönüştükten sonra ki çıkış noktası genelde toplumların, özelde insan varlığının temel sorunları bu sorunların sokak ve kalabalık üzerinde yarattığı etki görselleştirilmiştir. Yaşamda bizi etkisine alan sorunlara gösterilen tepki stilize edilerek renklerin kompozisyonlara uyarlanmış anlatımı içinde dijital olarak ortaya çıkmıştır. Dijitalin çoğaltılabilir özelliği ile renkler üzerinde oynamaya müsait bir alan oluşturmuş bu sayede farklı kompozisyonlar oluşturulmuştur.

Bu alan içerisinde sokak canlılığını anlatan figürler dış mekanda yaratılmış, yalnızlık duygusu içinde doğal yaşamın içinde resmedilirken bu yalnızlığı paylaşan formların silikliği tekrar mavinin tonları arasında hayat bulmuştur. Kimlikler, renklerin ve dijital/stilizenin grafiksi diliyle toplumsal düzenin nasıl işlediğini özetliyor. Sokak ve kalabalık kültürünün, şehir ile insan arasında yarattığı bütünleştirici unsuru algı düzeyinde görünür kılarak resimdeki erkek ve kadınların insanlık durumları hakkında bilgi veriyor. Bugün dijital ya da teknolojik olanın varlığı başta sosyal bilimler olmak

üzere birçok alanda soru nesnesi haline getirilirken, sanat alanında da sanat nesnesi etrafında gerçekleşen tartışmaların ve kuramsal temellendirmenin yirmi yıldır dijital teknoloji ve sanat ilişkisi yönünde devam ettiğini görmekteyiz. Sanat nesnesi üzerinde görmenin bu denli önem kazanması dijital teknolojinin gelişmesiyle paralellik gösterirken daha basit bir birimle teknik konumuyulada ele alınması gerekmektedir. Teknolojinin tekniğe uyum sağlamak için insan, başka her şeyden çok görsel yönden donanımlı olmalıdır. Teknik ve bilimsel yönden gelişmiş bir dönemde yaşayan insanlar, her şeyin görselleştirilmesine gereksinim duyarlar.

Resim 6.10. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 3, 2015

Resim, sokak ve kalabalık arasına sıkışmış olan insanın yaşam şeklini dillendirirken kentin toplum üzerinde ki gücüne de gönderme yapıyor. Kırmızının ana renk haline geldiği dijital uygulamada kadın ve erkek figürlerinin stilize ederek soyutlanmasını özetliyor.

Dijital sanata yönelik araştırmaların bir başka yönü de özgün sanat yapıtlarını bilgisayar aracılığıyla çoğaltılabilmeye yöneliktir. Bu Şekilde çok sayıda ve ucuza mal edilen aynı basımlar retilbildiğinde hem sanat yapıtlarının zamanla bozulmasına karşı bir önlem alınmış olacak, hem de bu değerli kültür mirasları bütün insanlığa aktarılabilecektir. Resimde, Dijital teknolojinin ortam, araç, içerik açısından dijital teknolojiyle örüntülü olarak kullanıldığı görülmektedir. Geleneksel sanat ortamında kolaylıkla uygulanan teknikler halen varlığı devam ederken diğer taraftanda yeni dijital sanatın ve medya gelişiminin sanatta ve yeni anlam fonksiyonlarında ortaya çıkışını sağlamıştır.

Resim 6.11. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 4, 2015

“İi boşaltılmış kavramlar ve kitlelerin yönetildiği, yaşamsal disiplinin kaybolduğu ve duyguların bayağılaştığı bir dünyadan söz ediyoruz. Biçimleri yıkmanın ve sınırları kaldırmmanın kendisini zgr kılacağına inanmış bir ağ. Bu ağın bilgisayar-bilgi ağı olduğunu biliyorsak biçimleri ve sınırları kaldırmadan nasıl ilerleyebiliriz? Huebler’in bir makalesinde, “herhangi bir Şey... başka

şeylerle sanat olarak algılanabilecek bir ilişkiye girebilir” demiş ve şöyle devam etmiştir:” Böyle ilişkileri kuran ya da bir başka deyişle dilleri üreten insandır.” Huebler bir başka sanatçının yapıtını taklit ederken ya da imgeleri ya da metinleri kendine mal etmediğini, belirli bir olgu üzerinde yalnızca bir görüş bildirdiğini söylemektedir.” (Atakan, 2008, s. 83-84).

Bu bağlamda bakacak olursak sanatçı belli sınırlar içinde kendine özgü yapısı ile geleneksel sanata bağlı kalarak kendi yepyeni sanatsal ifadesini ortaya koyacaktır.

Resim 6.12. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 5, 2015

İnsanları birbirinden uzaklaştıran, ortak duyguların paylaşımını azaltan, yalnızca objeleri elde etmeye koşullanmış bir düzen içindeyiz. Eğitimde, sosyal ve ekonomik ilişkilerde hep bu bitmeyen hızlı yarış içerisinde insanlar birbirlerinden koparak uzaklaşmaktadır.

“Çıkar karşılığı iş yapma düşüncesi ve endüstrinin robotlaşmış yaşamı insanlarda psikolojik birikimlere sebep olmuş, bu da toplumda kitle bilincinin oluşmasını sağlamıştır. Kişi her şeyi ile dışadönük yaşamak zorundadır. Moda, toplu eğlence, tolu iş yaşamı bütün dünyanın politik, eğitsel, toplumsal ve bilimsel gelişmeleri anında kişiye ulaşmaktadır. Böyle bir yaşam içinde, kendi öznel dünyalarından giderek uzaklaşıp, yabancılaşmışlardır. Huzursuz ve ne olacağından sürekli endişe

eden bir tip olmuşlardır. Yani endüstri, önce kendine uygun kentleri, sonra da bu kentlere uygun insanları yaratmıştır” (Ersoy, 2002, s122,123).

Kalabalık ve gürültü ortamından rahatsız olan birbirinden bağımsız kişilerin gezinme ihtiyacını kamusal mekanlardaki en yoğun alanlara hızlı bir şekilde yürüttükleri gözlemlenmiştir. Günümüzün modern hayat olarak tanımladığı kent merkezlerinin vazgeçilmez sokakları bireylerde hem vazgeçilmezlik hem de uzaklık duygusu uyandıran bir mıknatıs gibi çekim alanı yaratmıştır. Bireyin kaçtığı ve sığındığı yine kent ve sokaklardır. Kalabalıklardan kaçır fakat yine kalabalıklara sığıır.

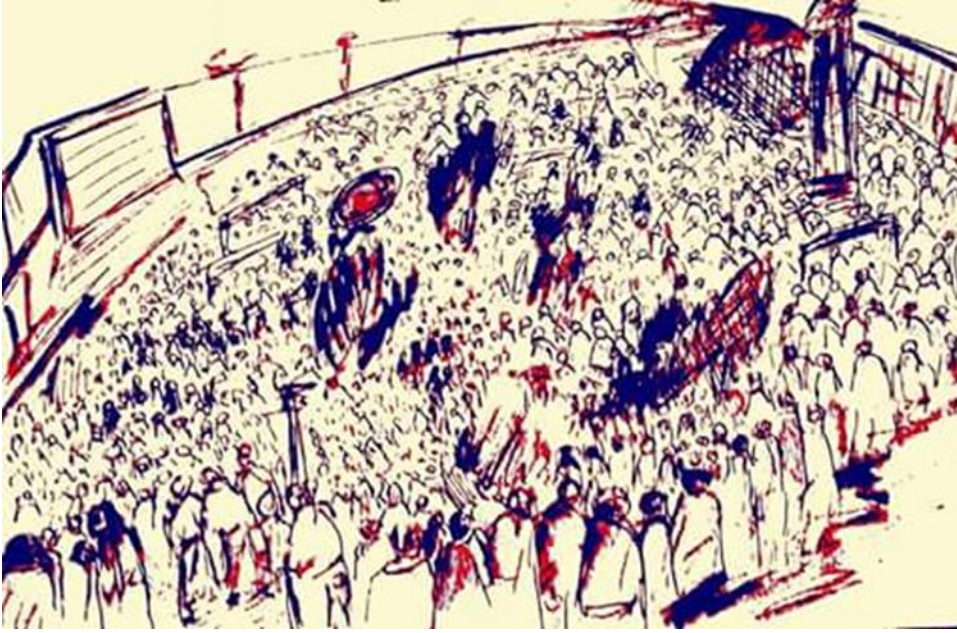
Resim 6.13. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 6, 2015

6.1.5. Dijital teknoloji ile kompozisyon üzerinde değişiklik yapma kolaylığı

Çağımızın bu hastalıklı yarış duygusunun sokaklarda kalabalıklar arasında yürürken dahi benlikleri sarması, bireysel ve toplumsal ilişkileri kuşatması, ruhsal dünyamızı alt üst ederek yeni toplum düzeni oluşturmaktadır. Bu farklılaşmanın yıkımlarına günlük hayatımızda oldukça sık rastlıyoruz. Güvensizlik, kendini saklama, yalnızlık, yüzeysel ilişkiler, tedirginlik her an peşimizde. Bu kadar kalabalık ve yalnızlığı

anlatabilmek için insanlığın iç dünyasına girmek gerekir. Bunu resimlere yansıtmak için siyah beyaz, sarı siyah renkler kullanılmıştır. Orijinal yağlı boya kompozisyonun üzerinde bilgisayar yardımı ile değişiklikler yapılmış, dijital ortamda çoğaltılarak farklı renk değerlerine ulaşılmıştır. Sanat üzerinde farklı duyguların ifadesi bu yolla verilmeye çalışılmıştır.

Bu kadar kalabalık ve yalnızlığı anlatabilmek için insanın iç dünyasına girmek gerekir. Bunun imkansız olduğunu bilmek ve bunu tuvallere yansıtabilmek için siyah-beyaz, sarı-siyah, pembe-mor renkler kullanılmış orijinal yağlı boya resimlere bilgisayar üzerinde değişiklikler yapılmış, dijital ortamda çoğaltılarak farklı renk olanaklarına ulaşılmıştır. Farklı duyguların ifadesi bu yolla verilmeye çalışılmıştır.

Resim 6.14. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 7, 2015

‘‘Sanal dünyada hepimiz ayını bağlantılılığı, çok sayıda araç ve cihaz sayesinde hızlı bir şekilde yaşayacağız.Fiziksel dünyada ise hala coğrafyayla, doğuştan gelen farklılıklarla, şanssızlığa ve insan doğasının kötü yanlarıyla uğraşmaya devam edeceğiz.’’ (Schmidt , 2015, s.14).

Photoshop program yardımı fotoğraf kalitesinde çalışmaların zemini hazırlanabilir, öyle ki bu tasarım tuvale aktarılabilir ve kopya yöntemi kullanılarak teknik anlamda

mükemmel ürünler sunulabilir. Çağımızda pek çok sanatçı artık bilgisayar desteği olarak tasarımlarını hazırlamakta ve en iyi örneğinin çıktılarını alarak ya olduğu gibi yada resmin üzerinde müdahaleler ederek eserlerini hazırlamaktadır. Resim 6.14'de kullanılan photoshop el aracı ekrana sığmayacak görüntülere ulaşmak için kullanılır. Ölçü aracı ise resim üzerinde belirlediğimiz iki nokta arasındaki uzaklığı ölçmemizi sağlar ve yakınlaştırma aracı ile resmin istenilen noktalarına yakınlaştırma ve uzaklaştırma işlemini yapar. Mousenin sol tuşuna bir kere tıklayarak yakınlaştırma işlemi gerçekleştirilir. Alt tuşuna basılı tutarak mouseun sol tuşuna bir kere tıklanırsa uzaklaştırma işlemi gerçekleştirilir.

Resim 6.15. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 8, 2015

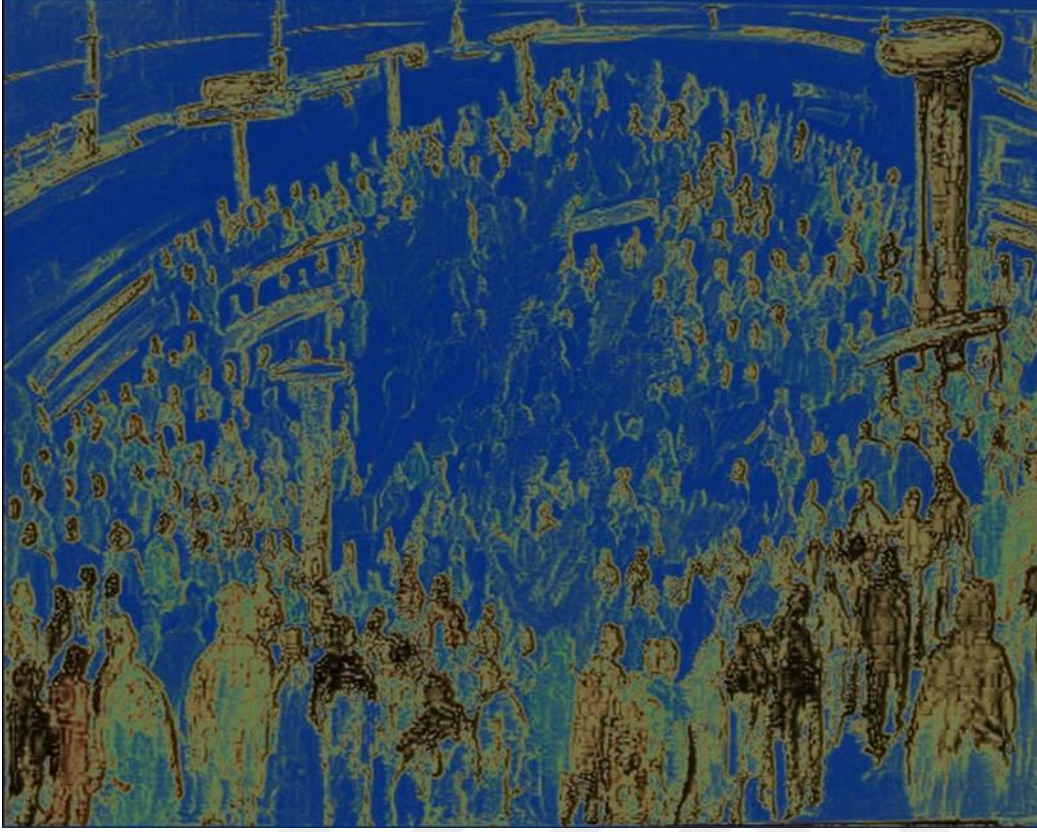
“Gerçeği somutlamak ustalığı, sanatçıdaki yeteneğin göstergesidir. Bunun için sanatçı, meslek becerisini öyle ideolojik ve estetik görevlerin gerçekleşmesine bağlı kılmaksızın, yalnızca bu somutlama biçimine ilgi duyarsa, yeteneğini köreltmek tehlikesiyle karşı karşıya gelir.” (Ziss, 2011, s. 138).

Resim 6.16. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 9, 2015

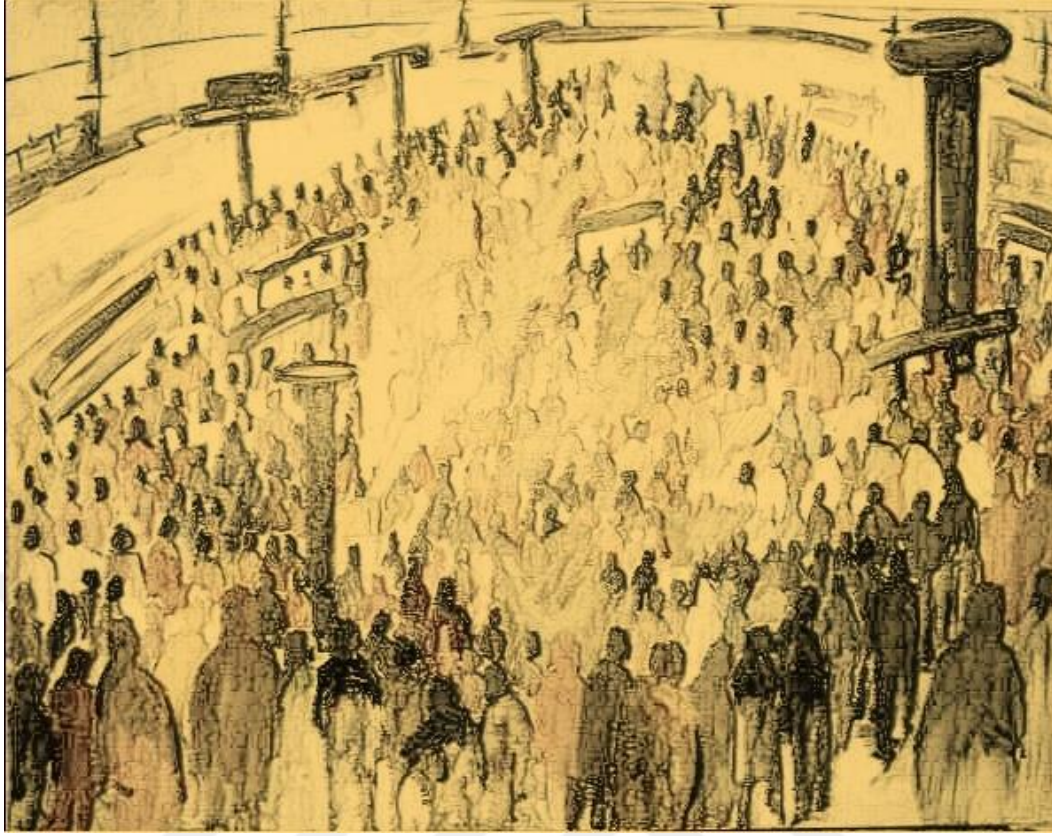
Tüm olup biten bu gerçeklere rağmen yaratıcılık yatsınamaz, özgünlüğün üstüne varılamazsa, günümüzde teknoloji bunu geçemeyecektedir. Teknoloji bir araçtır, fakat sanatsal düşünce ve sanatsal yaratıcılık bilgisayar programlarının içinde bulunmayan bir özelliktir insana hastır ve bunu algılamayan hiçbir varlık sanat eserini yaratmanın varlığını hissedemez hale gelir. Belki de sanatçının yegane gerçeği bu olabilir. Artık yaşadığımız çağın işçiliği ve zanaatkarlığı bitirdiği bir zamanda yaratıcılığın gücü sanatçının elinde kalakalmıştır.

Bilgisayar kullanılarak programların içinde uygulanan çalışmaların kompozisyonları çoğaltılabilir. Örneğin fotoğraf kullanılarak üzerinde yapılan değişiklikler sonucu ortaya çıkan sanatsal ürünler sık kullanılmaktadır. Bir başka yöntemde tabletler aracılığı ile sanat ürünleri illüstrasyonlar, photoshop programı üzerinde yapılan exlibris benzeyen baskı görüntüleri veren çalışmalar ortaya çıkar. Bilgisayar programların içinde bulunan filtre ismi verilen teknik ile kullanılan özgün tasarımlara yağlıboya, kalem boya, pastel boya, sulu boya gibi etkiler veren ürünler, sanal gerçeklik ismi konulan video ve bilgisayar katkılı çalışmalar, animasyonlar gibi onlarca çeşidi ortaya çıkabilir.

Resim 6.17. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 10, 2015

Resim 6.17. ilk yapım aşamasında orijinalinde suluboya olarak yapılmış daha sonrasında fotoğraf, bilgisayar, baskı olarak yeniden üretilmiştir.

Resim 6.18. Dilek Sogay Dijital/Stilizasyon 11, 2015

Bilgisayar ortamında yapılan çalışmaların sanatçıya büyük kolaylıklar ve olanaklar sağladığı bir gerçektir. Teknik anlamda pek çok sorunu bilgisayar tasarımı üzerinden çözebildiğimiz gibi özgün çalışmalara geçmeden önce çok iyi bir taslağa sahip olabilir, çalışmaların baskısını alabilir ve bilgisayar desteğini tamamen kullanarak tasarımların orijinal çıkışlarını da üretime ve dışarıya sunma imkânını sağlamış olur.

6.1.6. Dijital teknolojinin renk zenginliği elde edilmesinde katkısı

Photoshop fotoğrafları ve grafikleri şekillendiren bir resim aracıdır. Dijital alandaki herhangi sabit bir görüntüyle ilgili renk ayarları yapabilecek dünyanın en sistemli programlarından biridir. Elimizde ki fotografik ürünle ilgili, kontrast, ışık, renk, sebya, satürasyon biçimlendiricileri görüntüdeki renklerin tüm özellikleri ile modern sanat eserleri oluşturabilmeyi sağlamaktadır. Özellikle akıllı telefonlarda kullanılan photoshop programlarının çoğalmasi ile birlikte hemen hemen herkesin hayatında en az bir kez yaptığı görsel ayarlamalardan biri olan photoshop, gerçek anlamı ile incelendiğinde bir fotoğraf düzenleme sanatıdır . Photoshop kelimesi var

olmayanı yaratmak olarak algılanmamalıdır. Daha ziyade var olan bir fotoğrafın yeniden düzenlenmesi ile ürün haline getirilmesidir. İki, üç ve daha fazla farklı resim birleştirilir, fotoğrafın bir kısmı kesilir, üzerine farklı bir görüntü eklenebilir, renk ayarları ile oynama yapılır ve bir çok değişiklik efektler sayesinde photoshop üzerinde yapılır. Tüm bu işlemlerin sonucunda temelde yeni görünümlü bir fotoğraf oluşmuş olsa da aslında durum, var olan resmin değişmesinden ibarettir. Photoshoptaki her görüntü yalnızca bir sıra pikselden oluşur. Fotoğrafları photoshop ile düzenlerken bir çok özel efekt, filtre ve araçlardan yararlanır.

Resim 6.19. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 12, 2015

Photoshop gradient map ile fotoğrafları siyah beyaza dönüştürür. Fotoğrafları siyah beyaza dönüştürmek için, sağ tarafta bulunan adjustment tuşu ile içerisinde gradient map tuşuna basarak properties paneli açılır ve bu panelde beyazdan yeşile doğru giden renk skalası tuşlanarak renk seçilir. Beyaz kutuya tıklanarak siyah yapılır. Bu işlem fotoğrafı siyah beyaz hale dönüştürür.

Resim 6.20. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 13, 2015

Resim 6.20 ve diğer dijital/stilizasyon resimlerinin tamamında uygulanan önalan rengi, artalan rengi photoshopun tüm çizim ve boyama işlemlerinde kullanılan renk göstergelerindedir. Artalan ve önalan çubukları renklerin üzerine gelerek mouseun sol tuşu ile bir kez tıklamak yeterli olacaktır. Tıkladıktan sonra ekranda karşınıza çıkan renk dizisinden istenilen rengi seçerek artalan ve önalan renkleri ayarlanır. Boyama aracı önalan rengini tüm katmana yayarak boyama yapabilir. Yapılması gereken, resim üzerinde seçilen yer içerisindeki herhangi bir alana mouseun sol tuşu ile bir kez tıklamak yeterli olacaktır.

Damlalık aracı ise artalan ve önalan renk ayarlamalarında ve belirlenen iki nokta arasındaki uzaklığı ölçmek için kullanılan araç çubuğudur. Resimlerin kalitesini arttırmak için kullanılan araç çubuğu ise kaçırma aracı denilen resim üzerinde ışıklandırılmış alan yaratmayı sağlayan çubuktur. Yakma aracı ise resim üzerinde koyulaştırılmış alanı yaratmayı sağlar. Sünger aracı ise resimlerin doygunluğunu arttırmaya yada azaltmaya yarayan işlem çubuğudur.

Resim 6.21. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 14, 2015

Photoshopta kullanılan taşıma aracı seçili alanları yada katmanları taşımaya yarar. Çubuğu seçtikten sonra mouseun sol tuşu basılı tutularak katman istenilen yere aktarılır. Kısa yol tuşu V dir. Resimde istediğimiz bir alanı seçip sonra taşıma aracı özelliğini seçerek mouseun sol tuşunu basılı tutarak alanı farklı bir yere taşınabilir. Üst yada alt kısımda ki katmanı seçerek başka bir katmana taşınıp daha sonra orada silinir. Katman üzerinde boşalan alana yine istediğimiz bir resmi yada çoğaltığımız resmin farklı biçimleri yerleştirilir. Kement aracı ile seçim işlemi yapılır ve manyetik kement aracı piksel tanıma yöntemine göre çalışır. Aynı renk pikseller üzerine seçim yapar. Yapılması gereken tek şey, seçim alanını belirledikten sonra mouseun sol tuşu ile bir alana tıklayıp mouseu istediğiniz alanda hareket ettirmek için sol tuşa basılı tutmaya gerek yoktur. Manyetik kement aracı başlanılan noktayı bitirmek için kullanılır. Sihirbaz çubuğu aracı resim seçim işlevi yapar. Resimde piksel tanıma yöntemine göre seçer. Örneğin tüm siyah renkleri seçmek isteniyorsa bu özelliği seçili hale getirip mouseun sol tuşu ile siyah bir renge bir kez tıklamak gerekir. Resim üzerindeki tüm siyah renkler seçilecektir. Kısa yol tuşu yine V dir ve işlem bu kısayol tuşuyla daha kısa zamanda yapılır. Aynı resim üzerinde seçili alan ile birlikte

başka seçili alanlar oluşturmak isteniliyorsa, shift tuşunu basılı tutarak yeni seçim alanı oluşturulur. Seçilmiş olan, seçim alanının belli bir bölümünü seçim dışına çıkarmak istiyorsak, alt tuşuna basılı tutarak işlem yapılır.

“Elektronik mürekkep dijital kağıda değdiği andan itibaren hep orada kalacak.” (Schmidt, 2015 , s. 281).

Photoshop geçiş aracı özelliğini seçtikten sonra, araç kutusunun hemen üst kısmında bulunan seçenekler menüsünden istediğiniz geçiş efektini seçerek işlem yapılır. Geçiş efeklerinin hemen sağ kısmında bulunan efekt uygulama seçeneklerinden de birini seçerek resmin istediğiniz bir alanına yada tamamına mouseun yine sol tuşu basılı tutularak çizim yapılır. Geçiş aracı ile resimdeki alanının tamamını boyayarak toplu bir boyama yapılır.

Boya kovası aracı kullanılarak önalın rengini, tüm alana yayarak boyama yapılır. Yapmamız gereken, kova boyası aracını seçtikten sonra resim içerisindeki herhangi bir alana mouseun sol tuşu ile bir defa tıklayarak tüm alanı renklendirir. Photoshopun renk düzenleyicisi ile resim üzerinde seçmiş olduğunuz rengin tüm renk aralığını veya cmyk oranlarını görülür. Bu özellik aynı zamanda dört farklı rengi aynı anda kullanmamıza olanak sağlar. Renk örnekleyici çubuğu seçildikten sonra pencere bilgileri göster menüsü açılır ve mouseun sol tuşu ile bir renk noktasına tıklanır. Eğer resim RGB’de yani kırmızı, yeşil, mavi renk uzayı şeklinde seçilirse rengin, kırmızı oranı, beyaz oranı ve mavi oranı gösterilecektir. Renk düzenleyici özelliğini resmin üzerinden kaldırmak için resmin dışına taşımak yeterli olacaktır. Resim 6.19, 6.20, 6.21, 6.22’de yapılan uygulamalar bu tarz müdahaleler sonucu ortaya çıkmıştır.

Resim 6.22. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 15, 2015

Resmin tamamını değil de, istenilen bir alanda işlem yapmak için seçim işlemini yaptıktan sonra boyama işlemi gerçekleştirilerek renkler kullanılabilir. Havalı fırça boyama aracı tam bir boyama yapılamaz. İlk dokunuşta saydam bir boyama yapar. Mouse'nin sol tuşu tek tek tıklanarak istenilen alan boyanır. Önalın rengini siyah yaparak, istediğiniz alana yaptığımız hafif darbelerle resimde sisli bir hava etkisi oluşturulabilir.

Resim 6.22. ve 6.23.'da yapılan işlemler bulanıklılık aracı kullanılmıştır. Mouse'un sol tuşu basılı tutularak ya da tek tıklamayla istenilen alana işlem yapılır. Kısa yol tuşu R tuşudur ve bu tuş ile işlem yapılır.

Bulanıklılık aracı ortaya üç seçenek sunar. İlkinde bulanıklılık aracı resmin istenilen kısmına bulanıklığı biraz yayar. Bulanıklık aracıyla fazla ileriye gitmemek şartıyla resimleri üzerinde daha kaliteli görüntüler ortaya çıkmasına olanak sağlar. İkinci bulanıklılık aracı ise keskinleştirme aracıdır. Bulanıklığın tam tersi bir işlem yapar. Resimleriniz üzerindeki bulanık noktaları netleştirir. Üçüncü bulanıklılık aracı ise bulanıklılık aracı resim üzerinde istenilen yerde şekil değişikliği yapılmasına olanak

sağlar. Özellikle resimler üzerindeki estetik bakımdan eksik bırakılan kısımların tamamlanmasında kullanılır.

Resim 6.23. Dilek Sogay, Dijital/Stilizasyon 16, 2015

“Teknoloji sektörünün ana gerçeği teknoloji tarafsızdır ama insanlar değil zaman zaman gürültüye giderler.Fakat dijital çağın vatandaşları olarak toplu ilerleyişimiz bu gerçeği unutmaya bağlıdır” (Schmidt, 2015 , s. 78).

Sanatçının yeni biçimsel buluşları, üretimi esnasında yeni biçimsel yapıları fark edebilmesi ve üzerinde etkin çalışmasıyla mümkün olacaktır. Bu yeni keşifsel yapıların temelinde bir bozulma vardır. Kısacası değişen bir zaman akışında yaşıyoruz. Sanatın oluşumlarında her zaman yeni bir değişim içerisinde. Bu değişim içerisinde dijital alanın ortaya çıkışı ve teknolojik gelişmeler bilinçli uygulama ile konunun ilerleyişine yönelik faydalar sağlayacaktır.

Bunu sağlamak için ülkemiz sanat eğitimin sistemine bu bilincin aktarılması ve bu konu çerçevesinde sanat yapıtı incelemelerinin yapılması gerekmektedir. 20. Yüzyılın devamında icat edilen iletişim ve bilişim teknolojilerinin odak noktası olan bilgisayar giderek fiyatının inmesi nedeniyle her evde kendine yer bulmaya

başlamıştır. Teknolojinin her yerde her evde olması sadece internet erişim aracı olarak kullanılması insanları yalnızlığa ve bencillığe sürüklemektedir. Yani teknoloji ilk önce kendine uygun yapılanmayı, sonra da bu yapılanmaya uygun kişileri yaratmıştır. Teknolojik gelişmelerin insanlar tarafından birer nimet veya birer eziyet olarak görülmesinin bireyden bireye değişebileceğini bir noktada bırakırsak, bu hizmetleri sağlayan teknolojilerin önemine vurgu yapmak gerekmektedir. Teknoloji etrafımızı inanılmaz şekilde dört bir yandan kuşatmaktadır. Sanat okuyan bireylerin, sanatla uğraşan her bir kişinin bu konuda aydınlanmaları çağımızın gerekliliklerinden biri haline gelmiştir. Çağımızda bu aydınlanma teknolojisinin farkındalığına varma, üzüne inme, bilgisayarın ve teknolojinin kölesi olmadan onun karmaşık, çok yönlü, eğlenceli taraflarını bularak, bilinçli bir şekilde uygulanması ve öğrenilmesi ile gerçekleşecektir. Bu bilinç kimine tasarım, kimine bilim, kimine teknolojik alan kimine ise sanat alanında olduğu gibi sayabileceğimiz onlarca seçenekte kendini ifade etme olanağı sunacaktır.

“Kişisel, göz alıcı ve hiç bilinmeyen gözlemler yoksa, sanatsal bireşim de olmaz; yaratıcı bir bakıma, yaşamca sağlanan gereçle garip bir savaşa tutuşur ve yaşamın bağlamı, karmaşık imgesini yıkıp yok etmeden ,onu son derece özlü bir biçim altında anlatmaya çalışır.” (Ziss, 2011, s. 137).

21. yüzyılda teknolojinin geldiği noktayı sosyolojik açıdan da inceleyecek olursak bilgi toplumu olarak adlandırdığımız kavram nerdeyse son otuz yıldır sosyoloji branşında yer aldığı görülmektedir. Bu sebeple dijital teknolojiler sanat eğitiminde giderek daha etkin bir rol almakla beraber, sanat alanında giderek yükselen bir ilgiye sahip olacaktır. Dijital sanatın yapıldığı bir ortamda öğrenme sürecinin yapılabileceği düşünülen çok yönlü, işbirlikçi çözüm, ilişkisel ve üretimlere ulaşabilmek için öncelikle yeni akımlar hakkında aydın fikirli olmak, bilgi edinmek, enerji ve zaman harcanması gerekmektedir. Konu üzerine yukarıda anlatılan dijital sanat uygulaması, geleneksel olarak adlandırılan ve halen uygulanmakta olan yaklaşım ve yöntemlere karşı değil, gerekli değişimlerle sanatın gelişimine katkı sağlama ve aynı noktada sanat üretme çabasından ibarettir. Bu uzlamda çalışmalar üzerindeki teorik ve pratik anlatım tamamlanmış olmakla birlikte, estetik düşüncelerin açık, yalın ve kolay bir dille anlatımına özen gösterilmiştir. Dijital/Stilizasyon çalışmaları üzerinde dinamik

bir renk etkisi yaratılması planlanmıştır. Kaynak olarak seçilen resim temelde özünü koruyor gibi gözüksede aslında dijital/stilize ile renk ve biçim üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Dijital ortamda geleneksel tekniklerle yapılan çalışmalar üzerinde yeni bir oluşum yaratılması mümkündür. Bu olanaklar gözlemlere dayalı olarak ve uygulama yapılarak elde edilmiştir.

7. SONUÇ

Bu çalışma sanat disiplinleri açısından, zamanın olanaklarını yansıtan sonsuz dışa vurum biçimleriyle ele alınmaktadır. Sanatın görevi bizar uyandırmak ve insanları sarsmaktır. Resim sanatının bütünsel altyapısını koruyarak ama geleneğe hapis kalmadan bu sürecini tamamlayabilmesine olanak sağlayacak olan da ancak çağdaş bir bakış açısı ile mümkün olabilir. Çağımızda ve gelecekte oluşturulacak yeni bilgilerin birçok disiplinin ortak çalışması sonucu ortaya çıkması öngörüsü doğrultusunda disiplinler yeni bilgi ve çözümlere ulaşma çabası içinde kendi alanları dışında bir bakış açısına ihtiyaç duymakta ve bu sebeple sınırlarını kaldırarak birbirleriyle işbirliği içinde çalışmanın yollarını aramaktadır. Bu durum yirmibirinci yüzyıl da, sanatta Disiplinlerarası bir yaklaşıma geçeceği beklentisini oluşturmakta ve dolayısıyla sanatçılarda bir arayış içine girmektedir. Tasarım disiplini kendi doğasında işbirliğini içermekte, bir başka deyişle Disiplinlerarası kelimesiyle ilişkilendirilen bir kavram olmaktadır. Bu işlere dijital resim demek belli bir kesim için belki de kabul edilebilir olmayacaktır, çünkü bu çalışmalarda fotoğraf disiplininden yararlanılmakta ve dijital pozlandırma yapılmaktadır. Fakat yine de bu çalışmalar öncelikle iki boyutlu alan üzerinde üçüncü alanı yaratan, teknik olarak tanımlanmasa da resimsel problemler üzerinden okunmaya müsait bir konumdadır. Kalabalık ve sokak temasını oluşturan kompozisyonlar serisi teknik tuval üzerine yağlı boyadır ve resmin taşıyıcı yüzeyi ve malzemesi resmin sınıflandırılmasında öncelik taşımaktadır resimler dışavurumcu sanat üzerinden çözümlenmektedir, fakat bağlam oluşturulduğu an fotoğraf çekim olanaklarında yararlanarak tekniğin değiştirilebilirliği aynı formları dijital ortamda 'stilizasyon' stilize ederek kullanmaya da olanak sağlamıştır. Fakat son şekli ile resmin grafiğe dönüştüğü anlamı çıkmamalıdır, resimden bağımsız fakat resimsel bir oluşum süreci içerisinde diğer disiplin alanlarından yararlanılmaktadır. Tez süresi boyunca konuyu içeren kaynakların incelenmesi, kavramlara yüklenen anlamların görselleştirilmesine yardımcı olmuştur. Tuval üzerinde başlayan imgeleme sürecine yirmibirinci yüzyılın içinde bulunduğu teknolojik gelişimlerden yararlanılarak dijital ortamda stilizasyon uygulamaları resim yüzeyine yansıtılmıştır. Bilgisayar yazılım, kodlama ve donanımı kullanıp elektronik ortamda görsel veya işitsel sanat eserlerinin üretimi olarak görülen dijital sanat, bilim ve teknolojiyle çok sıkı biçimde iç içe geçmiş sanatsal anlatım biçimi oluşturulmalıdır. 1979'li senelerden itibaren örnekleri

görülmeye başlayan bir olgu olarak oldukça hızlı bir gelişme göstermiş, dijital teknolojiler sanatsal üretimin vazgeçilmez araç ve ortamlarından biri haline gelmiştir. Dijital sanat yeni gelişen bir sanatsal anlatım biçimi olarak görülmesine rağmen, temelde geleneksel sanatın teorik alt yapısı ve kuramları üzerine temellendirilmekte, heykel, resim, grafik gibi hem geleneksel hem de yeni dijital anlatım biçimleri bir arada harmanlanabilmektedir. Bununla birlikte dijital sanat, bir araç ve ortam olarak kullanılan dijital teknolojiler vasıtasıyla simülasyon, yapay yaşam, manipülasyon gibi farklı anlatımsal içeriklerle kendini zenginleştirerek farklılaştırmaktadır. Dijital sanat eserlerini daha iyi kavrayabilmek için, dijital teknoloji ve çağdaş sanat ilişkisini, eserlerin nasıl ve hangi teknolojilerle üretildiğini, dijital sanatçının iç dünyasını anlatım tarzını irdelemek gerekmektedir. 20. Yüzyılda dijital görüntüleme ve fotoğraf, dijital heykel, dijital enstalasyon, performans, müzik ve ses, animasyon, sanal ve genişletilmiş gerçeklik, internet ve ağ, film ve video çalışmaları kendi başına ya da internet üzerinde yaratılan etkileşim ortamı ile oluşturulan sanatsal üretim biçimlerine dönüşmüştür. Christiane Paul'un yaptığı bu sınıflamanın dışında dijital sanat ve elektronik ortamda üretilen sanat kapsamı altında fotoğraflık manipülasyon, çoklu ortam projeleri, dijital resim, fraktal sanat, algoritmik sanat, etkileşimli sanat, sistemler sanatı, dijital şiir, dijital efektler, video oyun sanatı, piksel sanatı gibi isimler adı altında farklı anlatım biçimleri olarak sınıflama yapılmaktadır.

“Gelecekte en güçlüden en zayıfa kadar hiç kimse tarihsel boyutlara ulaşabilecek değişimlerin dışında kalmayacaktır.” (Schmidh, Jared, 2015, s. 16).

Günümüzde bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi, bilgi birikiminin en üst düzeye ulaşması, yeni kavramların ve farklı görsel değerlerin oluşması yeni medya sanatı olarak da isimlendirilen dijital sanatın, Disiplinlerarası yaklaşımlarda, sanat, tasarım, teknoloji ile birlikte ifade gücü bulan sanatın sayısallaştırılmış verilerle globalleşmesi sayesinde ulaşılabilir hale gelmesi ve üretilen sanat eserlerinin sayılamayacak kadar çok olasılık içinde üretilmesine fırsat sunmuştur.

KAYNAKLAR

- Abasıyanık, S.F. (1984). *Mahalle Kahvesi-Haavada Bulut* (4. Basım). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Anadolu Üniversitesi Yayınları; No. 2419. (tarih yok).
- Başar, R. (2000). *Bilgi Çağında Disiplinlerarası bir Metin olarak Sanat*. Bilgi Çağı ve Sanat VI. Ulusal Sanat Sempozyumunda sunuldu Ankara.
- Baudrillard, J. (2001). *Simgesel Değiş Tokuş ve Ölüm*. (çev; Oğuz Ademir), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, s. 120.
- Benjamin, W. (1995). *Tekniğin Olanaklarıyla Yeniden Üretilebildiği Çağdaş Sanat Yapıtı, Pasajlar*. (Çev: Ahmet Cemal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Benjamin, W. (2001). *Fotoğrafın kısa tarihçesi*. (Çev: Ali Cengizkan). İstanbul: YGS.
- Berger, J. (1986). *Görme Biçimleri*. Ankara: Metis Yayınları, 7-27.
- Çizgen, G. (2007). *Sanat Köprüsü Sırat Köprüsü*. İstanbul: Arkeoloji Sanat Yayınları, 69.
- Çizgen, G. (2007). *Sanat Köprüsü Sırat Köprüsü*. İstanbul: Arkeoloji Sanat Yayınları.
- Erdönmez, E. (2014). *Kamusal Alan ve Toplum*. İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, 109.
- Erinç, S. M. (2009). *Sanat Sosyolojisine Giriş*. İstanbul: Ütopya Yayınevi, 21.
- Erkuş, A. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 51.
- Ersoy, A. (2002). *Sanat Kavramlarına Giriş*. İstanbul: Yorum Sanat Yayınları, 37, 122-123, 116, 118.
- Güvenç, B. (1999). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi, s. 101.
- İpşiroğlu, N., İpşiroğlu, M. (2009). *Sanatta Devrim* (4.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi. s:50-51.
- King, M. (2002, October). Computers and modern art: digital art museum. Paper present at the *Proceedings of the 4th Conference on Creativity & Cognition* (pp. 88-94). ACM London Guildhall University, London.
- Nazım Hikmet (2007). "Benerci Kendini Neden Öldürdü?". İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Pasin, G. E. (2009). *Siberkültürde Bedenin Görsel Sunumu: Serial Experiments Lain Adlı Anime Üzerine Bir Çözümleme*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Paul, C. (2003). *Digital Art*. London: Thames & Hudson Ltd.
- Schmidh, Eric. Cohen, Jared. (2015). *Yeni Dijital Çağ*. İstanbul: Optimist Yayınları, 281.
- Schmidt, E. Cohen, J. (2015). *Yeni Dijital Çağ*. İstanbul: Optimist Yayınları, 13-16.
- Schmidt, E. Cohen, J. (2015). *Yeni Dijital Çağ*. İstanbul: Optimist Yayınları, 78.
- Schmidt, E. Cohen, J. (2015). *Yeni Dijital Çağ*. İstanbul: Optimist Yayınları, 278.
- Solso, R.L.(1991). *Cognitive Psychology* (3rd Edision). Boston: Allyn and Bacon.
- Straus, A, Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitive Reseaarch* New Delhi: SAGE Publications.
- Teber, S. (2013). *Doğanın İnsanlaşması*. İstanbul: Say Yayınları, 110-289.
- Telli, H. (2006). *Noktalar Senfonisi - Digital Art*. İstanbul: Granit Yayınevi.
- Tuncer, E. (1985). *Gece Kitabı*. İstanbul: Metis Yayınları, 105.
- Turani, A. (1974). *Çağdaş Sanat Felsefesi*. İstanbul: Varlık Yayınları, 74-103.
- Türkdoğan, T. (2014). *Disiplinlerarası Sanat ve Eğitime Etkileri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Uçkan, Ö. (2008). Makinedeki Hayalet: Ağ ve Sanat. *rh+ Sanat*, 54, 20-25.
- Yıldırım. A, Şimşek, H, (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Ziss, A. (2011). *Estetik: Gerçekliği Sanatsal Özümsemenin Bilimi*. İstanbul: İzlenim Sanat yayınları, 137-138.

EKLER

EK-1. Görseller dizini

Görsel No 3.1. Pieter, Bruegel. (1560). Çocuk Oyunları, 118 1 x 61cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, Sanat Tarihi Müzesi, Viyana, Avusturya .

Görsel No 3.2. Rembrandt, Van Rijn. (1653). Gece Nöbeti, Tuval üzerine Yağlı boya, 363 x 437 cm, British Müzesi, Londra İngiltere, Özel Koleksiyon.

Görsel No 3.3. Georges, Seurat. (1884). La Grande Jatte, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 207 x 308 cm Chicago Sanat Enstitüsü, ABD.

Görsel No 3.4. Georges, Seurat. (1884). Bathers at Asnières, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 500 x 322 cm, Sanat Enstitüsü ABD.

Görsel No 3.5. James, Ensar. (1888). İsa'nın Brüksel'e Girişi, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 258 x 431 cm, S.Paul Müzesi Los Angeles.

Görsel No 3.6. Pierre-Auguste, Renoir. (1880/1881). Luncheon of the Boating Party, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 129.9 cm × 172.7 cm, Özel Koleksiyon.

Görsel No 3.7. Pierre-Auguste, Renoir. (1870). Moulin de la Galette'ta Eğlence, Tuval Üzerine Yağlı Boya 114 x 78 cm, Özel Koleksiyon.

Görsel No 3.8. Camille, Pissarro. (1889). Montmartre Bulvarı, Kesit Tuval Üzerine Yağlı Boya, 25 x 35 cm, Özel Koleksiyon.

Görsel No 3.9. Camille, Pissarro. (1889). Avenue De Opera, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 25 x 35 cm, Özel Koleksiyon.

Görsel No 5.1. Michael, Noll. (1960). Ninety Parallel Sinusoids With Linearly Increasing Period.

Görsel No 5.2. Lillian, Schwartz. (1987). After Picasso.

Görsel No 5.3. David, Hockney. (2008).İmmersive Experince, Post-Photographique, Fotomontaj, Paris.

Görsel No 5.4. David, Hockney. (1985). Place Fursterberg,88,9 x 80 cm (35 x 31 1/2 in)Fotomontaj, Collection of the Artist Paris.

Görsel No 5.5. David, Hockney. 1986,Photographic Collece,198 x 282 cm (78 x 111 in),Fotomontaj, Collection of the Artist Paris.

Görsel No 5.6. Ansen, Atilla.(2005). The Tailor of Dictator.

Görsel No 5.7. Ansen, Atilla.(2005) “Plan-E”,102 x 185 cm. (40.2 x 72.8 in.).

Görsel No 5.8. Hamdi, Telli.(2008). Digital Art.

Görsel No 5.9. Hamdi Telli.(2008).Dijital Art

Görsel No 5.10. Burak, Arıkan.(2013).Mülksüzleştirme Ağları, Özel Yazılım, Dokunmatik Ekran.

Görsel No 5.11. Burak, Arıkan.(2014).Mülksüzleştirme Ağları, Özel Yazılım, Dokunmatik Ekran.

Görsel No 5.12. Murat, Germen.(2015).Muta-Morfaz/Muta-Morphosis, İstanbul Galata Tower.

Görsel No 5.13. Murat, Germen.(2014).Muta-Morfaz/Muta-Morphosis, Istanbul Exploding.

Görsel No 5.14. Ali Alışır.(2012).Sanal Savaşlar, Photoshop.

Görsel No 5.15. Ali, Alışır. (2012). Sanal Mekanlar, Photoshop.

GörselNo 5.16. Emre Turhal, (2014). “Digital Art”.

Görsel No 5.17. Emre Turhal, (2014). “Digital Art”.

Görsel No 6.1. . Dilek, Sogay. (2013). Sokak ve Kalabalık, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 100*120

Görsel No 6.2. Dilek, Sogay. (2013). Sokak, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 45*60

Görsel No 6.3. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 1.

Görsel No 6.4. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 2.

Görsel no 6.5. Dilek, Sogay.(2013). Sokakta ki Avanak,Tuval Üzerine Yağlı Boya .

Görsel No 6.6. Dilek, Sogay. (2013). Sokak 1,Yuval Üzerine Yağlı Boya.

Görsel No 6.7. Dilek, Sogay. (2013). Sokak ve Kalabalık 1,Tuval Üzerine Yağlı Boya.

Görsel No 6.8. Dilek, Sogay. (2015). Sokak ve Kalabalık 2,Tuval Üzerine Yağlı Boya.

Görsel No 6.9. Dilek, Sogay. (2015). Sokak ve Kalabalık 3, Tuval Üzerine Yağlı Boya.

Görsel No 6.10. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 3.

Görsel No 6.11. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 4.

Görsel No 6.12. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 5.

Görsel No 6.13. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 6.

Görsel No 6.14. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 7.

Görsel No 6.15. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 8.

Görsel No 6.16. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 9.

Görsel No 6.17. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 10.

Görsel No 6.18. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 11.

Görsel No 6.19. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 12.

Görsel No 6.20. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 13.

Görsel No 6.21. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 14.

Görsel No 6.22. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 15.

Görsel No 6.23. Dilek, Sogay. (2015). Dijital/Stilizasyon 16.

EK-2. Bazı Yabancı Sanatçıların Eser Örneklerinin Künyeleri

GÖRSEL NO	1
GÖRSEL ADI/KONUSU	Çocuk Oyunları
DÖNEMİ	1560
SANATÇISI	Pieter Bruegel
TEKNİĞİ	Tuval Üzerine Yağlıboya
BOYUTLARI	118 x 161 cm
SERGİLENME	Sanat Tarihi Müzesi, Viyana, Avusturya
KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES	http://argoscelik.blogspot.com.tr/2012/01/cocuk-oyunlar-bir-bilmece-mi.html

GÖRSEL NO	2
GÖRSEL ADI/KONUSU	Gece Nöbeti
DÖNEMİ	1653
SANATÇISI	Rembrandt Van Rijn
TEKNİĞİ	Tuval Üzerine Yağlı Boya
BOYUTLARI	363 x 437 cm
SERGİLENME	British Müzesi, Londra İngiltere, Özel Koleksiyon
KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES	http://sanatabasla.blogspot.com.tr/2014/04/gece-devriyesi-night-watch-rembrandt.html

GÖRSEL NO 3

GÖRSEL ADI/KONUSU La Grunde Jatte

DÖNEMİ 1884/1886

SANATÇISI Georges Seurat

TEKNİĞİ Tuval Üzerine Yağlı Boya

BOYUTLARI 201x 308 cm

SERGİLENME Chicago Sanat Enstitüsü, ABD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.visual-arts-cork.com/paintings-analysis/sunday-afternoon-on-grande-jatte.htm>

GÖRSEL NO 4

GÖRSEL ADI/KONUSU Bathers at Asnières

DÖNEMİ 1884

SANATÇISI Georges Seurat

TEKNIĞİ Tuval Üzerine Yağlı Boya

BOYUTLARI 500 x 322cm

SERGİLENME Sanat Enstitüsü,ABD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://mentalfloss.com/article/73991/15-revealing-things-about-seurats-bathers-asnieres>

GÖRSEL NO 5

GÖRSEL ADI/KONUSU İsa'nın Brüksel'e Giriş

DÖNEMİ 1888

SANATÇISI James Ensar

TEKNİĞİ Tuval Üzerine Yağlı Boya

BOYUTLARI 258 x 431cm

SERGİLENME S. Paul Müzesi, Los Angeles

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://nalanyilmaz.blogspot.com.tr/2016/09/james-ensorun-ironik-resimleri.html>

GÖRSEL NO 6

GÖRSEL ADI/KONUSU Luncheon of the Boating Party

DÖNEMİ 1880/1881

SANATÇISI Pierre Auguste Renoir

TEKNİĞİ Tuval Üzerine Yağlı Boya

BOYUTLARI 129.9 cm × 172.7 cm

SERGİLENME Özel Koleksiyon

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES https://en.wikipedia.org/wiki/Luncheon_of_the_Boating_Party

GÖRSEL NO 7

GÖRSEL ADI/KONUSU Movlin de la Galette'ta Eğlence

DÖNEMİ 1876

SANATÇISI Pierre Auguste Renoir

TEKNİĞİ Tuval Üzerine Yağlı Boya

BOYUTLARI 114 x 78cm

SERGİLENME Özel Koleksiyon

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <https://denargekonstvetaren.wordpress.com/tag/linje/>

GÖRSEL NO 8

GÖRSEL ADI/KONUSU Montmartre Bulvarı

DÖNEMİ 1889

SANATÇISI Camille Pissarro

TEKNIĞİ Tuval Üzerine Yağlı Boya

BOYUTLARI 25 x 35 cm

SERGİLENME Özel Koleksiyon

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://sanatabasla.blogspot.com.tr/2015/04/bir-ks-sabah-montmartre-bulvar.html>

GÖRSEL NO 9

GÖRSEL ADI/KONUSU Avenue De Opera

DÖNEMİ 1889

SANATÇISI Camille Pissarro

TEKNIĞİ Tuval Üzerine Yağlı Boya

BOYUTLARI 25 x 35 cm

SERGİLENME Özel Koleksiyon

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.camillepissarro.org/camille-pissarro-painting-gallery8.jsp>

EK-3. Bazı Yabancı Sanatçuların “Dijital” Temalı Eser Örneklerinin Künyeleri

GÖRSEL NO 10

GÖRSEL ADI/KONUSU Ninety Parallel Sinusoids With Linearly Increasing Period

DÖNEMİ 1960

SANATÇISI Michael Noll

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://dada.compart-bremen.de/item/artwork/6>

GÖRSEL NO 11

GÖRSEL ADI/KONUSU After Picasso

DÖNEMİ 1987

SANATÇISI Lillian Schwartz

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://excelsior.biosci.ohio-state.edu/~carlson/history/lesson9.html>

GÖRSEL NO 12

GÖRSEL ADI/KONUSU İmmersive Experience

DÖNEMİ 2008

SANATÇISI David Hockney

TEKNİĞİ Fotomontaj

BOYUTLARI Post-Photographier

SERGİLENME Özel Koleksiyon,London

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.ngv.vic.gov.au/exhibition/david-hockney/>

GÖRSEL NO 13

GÖRSEL ADI/KONUSU Place Furstenberg

DÖNEMİ 1985

SANATÇISI David Hockney

TEKNİĞİ Fotomontaj

BOYUTLARI 88,9 x 80 (35 x 31 ½ in)

SERGİLENME Özel Koleksiyon, London

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES http://www.hockneypictures.com/works_photos.php

GÖRSEL NO 14

GÖRSEL ADI/KONUSU Photographic College

DÖNEMİ 1986

SANATÇISI David, Hockney

TEKNİĞİ Fotomontaj

BOYUTLARI 198 x 282 (78 x 111 in)

SERGİLENME London

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <https://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/hockney/>

EK-4. Bazı Türk Sanatçıların “Dijital” Temalı Eser Örneklerinin Künnyeleri

GÖRSEL NO 15

GÖRSEL ADI/KONUSU The Tailor of Dictator

DÖNEMİ 2005

SANATÇISI Ansen Atilla

TEKNİĞİ Dijital/Heykel

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.turkishculture.org/whoiswho/visual-arts/graphic-artist/ansen-atilla-1021.htm>

GÖRSEL NO 16

GÖRSEL ADI/KONUSU "Plan-E"

DÖNEMİ 2005

SANATÇISI Ansen Atilla

TEKNIĞİ Dijital/Heykel

BOYUTLARI 102 x 185 cm (40.2 x 72.8 in.)

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

<http://www.artnet.com/artists/ansen-atilla/plan-e-WCVB6MF76JENg0JlqoRVfg2>

GÖRSEL NO 17

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital Art

DÖNEMİ 2008

SANATÇISI Hamdi Telli

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME NOMAD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.mygazete.com/yazilar/turkiyede-dijital-sanat>

GÖRSEL NO 18

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital Art

DÖNEMİ 2008

SANATÇISI Hamdi Telli

TEKNIĞI Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME NOMAD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=2446

GÖRSEL NO 19

GÖRSEL ADI/KONUSU Mülksüzleştirme Ağları

DÖNEMİ 2013

SANATÇISI Burak Arıkan

TEKNİĞİ Yazılım, Dokunmatik Ekran

BOYUTLARI ---

SERGİLENME NOMAD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.mygazete.com/yazilar/turkiyede-dijital-sanat>

GÖRSEL NO 20

GÖRSEL ADI/KONUSU Mülksüzleştirme Ağları

DÖNEMİ 2014

SANATÇISI Burak Arıkan

TEKNIĞİ Yazılım, Dokunmatik Ekran

BOYUTLARI ---

SERGİLENME NOMAD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.mygazete.com/yazilar/turkiyede-dijital-sanat>

GÖRSEL NO 21

GÖRSEL ADI/KONUSU Muta-Morfaz/Muta-Morphosis

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Murat Germen

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME İstanbul Galata Tower

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.mygazete.com/yazilar/turkiyede-dijital-sanat>

GÖRSEL NO 22

GÖRSEL ADI/KONUSU Muta-Morfaz/Muta-Morphosis

DÖNEMİ 2014

SANATÇISI Murat Germen

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME İstanbul Exploding

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.mygazete.com/yazilar/turkiyede-dijital-sanat>

GÖRSEL NO 23

GÖRSEL ADI/KONUSU Sanal Savaşlar

DÖNEMİ 2012

SANATÇISI Ali Alışır

TEKNİĞİ Photoshop

BOYUTLARI ---

SERGİLENME NOMAD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.mygazete.com/yazilar/turkiyede-dijital-sanat>

GÖRSEL NO 24

GÖRSEL ADI/KONUSU Sanal Mekanlar Photoshop

DÖNEMİ 2012

SANATÇISI Ali Alışır

TEKNİĞİ Photoshop

BOYUTLARI ---

SERGİLENME NOMAD

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES <http://www.mygazete.com/yazilar/turkiyede-dijital-sanat>

GÖRSEL NO 25

GÖRSEL ADI/KONUSU Third World

DÖNEMİ 2014

SANATÇISI

TEKNİĞİ Dijital Art

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

<http://emreturhal.deviantart.com/art/Third-World-104713690>

GÖRSEL NO 26

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital Art

DÖNEMİ 2014

SANATÇISI Emre Turhal

TEKNIĞİ Dijital Art

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

<http://emreturhal.deviantart.com/art/zoomate-114460603>

EK-5. Resimler Listesi Künyesi

GÖRSEL NO 27

GÖRSEL ADI/KONUSU Sokak ve Kakabalık

DÖNEMİ 2013

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Tuval Üzerine Yağlıboya

BOYUTLARI 120 x 100cm

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 28

GÖRSEL ADI/KONUSU Sokak

DÖNEMİ 2013

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Tuval Üzerine Yağlıboya

BOYUTLARI 120 x 100cm

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI
ADRES

GÖRSEL NO 29

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 1

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 30

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 2

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 31

GÖRSEL ADI/KONUSU Sokakta ki Avanak

DÖNEMİ 2013

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Tuval Üzerine Yağlıboya

BOYUTLARI 44 x60cm

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 32

GÖRSEL ADI/KONUSU Sokak 1

DÖNEMİ 2013

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Tuval Üzerine Yağlıboya

BOYUTLARI 75 x 100cm

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 33

GÖRSEL ADI/KONUSU Sokak ve Kalabalık 1

DÖNEMİ 2013

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Tuval Üzerine Yağlıboya

BOYUTLARI 45 x 60 cm

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 34

GÖRSEL ADI/KONUSU Sokak ve Kalabalık 2

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Tuval Üzerine Yağlıboya

BOYUTLARI 75 x 100 cm

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 35

GÖRSEL ADI/KONUSU Sokak ve Kalabalık 3

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Suluboya

BOYUTLARI 20 x 20 cm

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 36

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 3

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 37

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 4

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 38

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 5

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 39

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 6

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 40

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 7

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 41

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 8

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 42

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 9

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 43

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 11

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 44

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 12

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 45

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 13

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 46

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 14

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 47

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 15

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 48

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 16

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNIĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

GÖRSEL NO 49

GÖRSEL ADI/KONUSU Dijital/Stilizasyon 16

DÖNEMİ 2015

SANATÇISI Dilek Sogay

TEKNİĞİ Dijital

BOYUTLARI ---

SERGİLENME ---

KAYNAĞIN ALINDIĞI ADRES

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı SOGAY, Dilek
Uyruğu T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri 21.06.1982, Almanya
E-Posta dileksogay@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / G.S.E	Devam Ediyor
Lisans	Akdeniz Üniversitesi / G.S.F	2013

Yabancı Dil

İngilizce

Karma Sergi

- Sogay, D. Antalya Asmek karma sergi. Asmek Sergi Salonu, Antalya, 28 Mayıs 2008.
- Sogay, D. Antalya Asmek karma sergi. Asmek Sergi Salonu, Antalya, 15 Mayıs 2009.
- Sogay, D. Antalya Müzesi Resim Yarışması Sergisi. Antalya Müzesi Sergi Salonu , Antalya, 18 Mayıs - 24 Mayıs 2009.
- Sogay, D. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Karma Resim Sergisi .Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonu, Antalya, 18 Eylül- 25 Kasım, 2009.
- Sogay, D. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Moda Tekstil Bölümü Bianel Yeşil Tekstil Sergisi. Akeniz Üniversitesi Olbia Sergi Salonu, Antalya, 08 Ekim-09 Kasım 2009. ISBN:978-605-4483-16-7
- Sogay, D. Bazaart Resim Sergisi. Bazaart galeri, İstanbul, 2013.

- Sogay, D. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Akdenizden Gelen Atık/Atık Proje Sergisi.Yat Limanı Sergi alanı, Antalya,2013
- Sogay, D.Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Akdenizden Gelen Atık/Atık Proje Sergisi.Alanya Belediyesi Sergi Salonu, Antalya, 2013.
- Sogay, D. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Akdenizden Gelen Atık/Atık Proje Sergisi.Konyaaltı Belediyesi Sergi Salonu, Antalya, 2013.
- Sogay, D. Akdeniz Üni.GSF Mezuniyet Sergisi,Akdeniz Üniversitesi Sergi Salonu, Antalya,9 Haziran 12 Haziran 2013.
- Sogay, D. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Bölümler Arası Sergi.Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonu, Antalya,12 Haziran-21 Haziran 2013.
- Sogay, D.Gazi Üniversitesi Bileşik Sanatlar Ana Sanatdalı Güler Akalan Yüksek lisans Atölye Karma Sergi,Malik Aksel Sanat Galerisi,Ankara,23 Şubat-27 Şubat,2015.
- Sogay, D. Heykel Atölyeleri Buluşuyor Karma Sergi Gazi Üniversitesi, Resim Heykel Müzesi, Ankara, 09 Mart 2015.
- Sogay, D. Aynadan İçeri Karma Sergi, Malik Aksel Sanat Galerisi, Ankara, 23-27 Mart 2015
- Sogay, D. Karışık İşler Karma Sergisi, Turuncu Sanat Evi, Ankara, 27 Kasım-27 Aralık 2015.
- Sogay, D. Otobiyografi / Maske, Gölge karma sergi. Başkent Üniversitesi Galeri Başkent, Ankara, 24 Aralık 2015-10 Ocak 2016.
- Sogay, D. 4 YOL Karma Sergi. Ofiste Sanat 28, Kandemir Sigorta Karma, Kocaeli, 30 Mayıs-30 Ağustos 2016.
- Sogay,D. Uluslararası Mücadele Ve Dayanışma, Plastik Sanatlar Çalıştayı, Şiddete Dur Segisi, Antalya, 21-23 Kasım 2017.
- Sogay,D. Cumhuriyet Sergisi,Kocaeli Tarihi Gar Binası Sergi Salonu, Kocaeli, 28-3 Kasım 2017.

- *Sogay,D. Serbest Bölge, Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi, Ankara, 09-16 Ocak. 2018.*
- *Sogay,D. Mor Gündem,Ulucanlar Cezaevi, Kocaeli, 10- Mart. 2018.*
- *Sogay,D. Cumhuriyet Sergisi,Kocaeli Tarihi Gar Binası Sergi Salonu, Kocaeli, 28-3 Kasım 2018.*

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

